

ÖYKÜMEN

MEVSİMLİK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ



AHU CERTES AYŞE ÇAPKIN YİĞİT AYŞEGÜL GÜL BEDİRE AKARAY BUĞRA TAŞOVA
BURAK BAYAR BURAK SALANTUR BÜŞRA ERALTUĞ ESRA ŞAHİNOL EZGİ DALAN
FATİH BIÇAK FATMA İLHAN HAKAN TUNA HATİCE NUR KIRICIOĞLU HELİN BARAN
HULKİ AKTUNÇ İLYAS TALHA ER KEVSER ÖZDAMAR NAGİHAN DERMANCI OSMAN AKÇAY
RANA DURMAZ SEHRAYYA PRİYEVA SÜLEYMAN ÇINAR ŞABAN YURTÇU
ŞEVVAL TUĞÇE DEĞİRMENCİ ÜZEYİR KARAHASANOĞLU VAGİF SULTANLI
YAKUPHAN GÜLEÇ YASİN SAKALLI ZEHRA ÇOLAKOĞLU

Öykümen

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

YAKUPHAN GÜLEÇ

YAYIN KURULU SORUMLUSU

MEHMET EMİN ÜNAL

YAYIN KURULU

**EZGİ DALAN
KEVSER ÖZDAMAR
ZEMZEM GÜL**

KAPAK GÖRSELİ

Val d'Orcia

ARKA KAPAK GÖRSELİ

WHEAT IN WIND

GÖRSEL YÖNETMEN

AYŞEGÜL GÜL

TASARIM VE MİZANPAJ

**AYŞEGÜL GÜL
YAKUPHAN GÜLEÇ**

SOSYAL MEDYA SORUMLUSU

SÜLEYMAN ÇINAR

SOSYAL MEDYA



@oykumenedebiyat

oykumenedebiyat.com

© Her hakkı saklıdır.
mevsimlik yayımlanır.



05

EDİTÖRDEN

Zemzem Gül

06

ÖYKÜNÜN RESMİ

Ayşegül Gül

07

BÜYÜLÜ SAÇ

Vağır Sultanlı

11

KIZILGERDAN

Hatice Nur Kırıcıoğlu

13

CÜCE

Şevval Tuğçe Değirmenci

14

MÜŞTERİ EN NİHAYETİNDE

Burak Salantur

18

HAKİKAT

Buğra Taşova

21

EŞİK

Büşra Eraltuğ

24

BİSİKLETLİ ÇOCUK

Kevser Özdamar

25

KAYIP YILLAR

İlyas Talha Er

28

KOLEKSİYON

Helin Baran

31

BADİ

Fatih Bıçak

34

ACI TAT

Ayşe Çapkın Yiğit

37

RÖPORTAJ: ÜZEYİR

KARAHASANOĞLU İLE SÖYLEŞİ

Yakuphan Güleç

44

GÖLGEDE KALANLAR SERİSİ:
ÇOK SESLİ BİR YAZAR, HULKİ
AKTUNÇ

Ezgi Dalan

48

NAGİHAN DERMancı İLE

BAKTIĞIM HER YERDE ÜZERİNE

SÖYLEŞİ

Yakuphan Güleç

51

AYNALARDA SAKLANAN YÜZ

Ahu Certes

57

ÖYKÜ YAZMAK HİKAYE OLMAK:

İZLERİ TAKİP ETMEK, YAZMANIN

GARİP HALLERİ

Fatma İlhan

63

GÜNEŞ GÖREN ODA

Zehra Çolakoğlu

65

KÜÇÜK, BÜYÜK VE ÖLÜ

Bedire Akaray

68

ZEYNEP SULTAN

Yasin Sakallı

70

UZUN İNCE BİR YOL

Şaban Yurtçu

75

AHMET ERGİN'İN YAŞANMADAN
BİLİNMEZ'i ÜZERİNE

Yakuphan Güleç

77

TOPRAĞA DÜŞEN İLK TOHUM

Süleyman Çınar

79

BİR ARALIK GECESİ

Esra Şahinol

81

ÖZGÜRLÜĞE PEDAL
ÇEVİRMEK& ZAMANI AÇMANIN
VAKTİ

Osman Akçay

82

KIŞ GİBİYİM

Rana Durmaz

83

KARA DELİK

Hakan Tuna

90

KORKU

Burak Bayar

91

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

Yakuphan Güleç

94

ÖYKÜMEN SÖZLÜK

Ezgi Dalan

96

HÜDAFER'İN YAKASI: KÜÇÜK

KARA BALIKLARIN SAMET

AMCASI

Sehreyya Priyeva

“Ve bizim bir haziranımız / Bir yıl kadar yetecektir dünyaya.”

Yaz, bizden taşıp bir başkasıyla paylaşabileceğimiz kadar büyüyebilir. Ama bazen sonsuza dek sürecek gibi görünürken, aynı rüyayı gören bir grup insanın gecenin mahmurluğuyla gördüklerini aramaya koyuldukları birkaç kısa vakit kadar da sürebilir. İnsanlar birbirine kardeş hakikatlerin peşinde ilahi bir takdirin farklı dilleriyle evlere girerek, ovalardan ve sıradağlardan geçerek ilerler; belki aradıklarını değil ancak nihayet birbirlerini bulurlar. Yaz, haziranı bile kıskandıracak bir süratle bitmiştir. Yarım kalan suların üzerini hangi elin doldurduğu, nehirlerin nasıl olup da kuşlarına bile cimrileşip kuruduğu, karpuz sergilerinin bütün süsü geride kalmıştır. Artık rüyayı da yazı da bir kenara bırakıp aynı dilde buluşmanın vaktidir.

Öykümen Edebiyat'ın 24. sayısında farklı diller konuşarak aynı özde ortaklaşmaya yakından bakacak ve rüyalarla değil aramadan bulduğumuz hakikatlerle yeniden tanışacağız.

Bu sayımızda;

İlk öykümüz Prof. Dr. Parvana Bayram'ın çevirisiyle Vagıf Sultanlı'dan Büyülü Saç ve Öykünün Resmi çalışmasında Ayşegül Gül yer alıyor. Diğer öykülerimiz Fatih Bıçak'tan Badi, Kevser Özdamar'dan Bisikletli Çocuk, Ahu Certes'ten Aynalardan Saklanan Yüz, Ayşe Çapkın Yiğit'ten Acı Tat, Helin Baran'dan Koleksiyon, Bedire Akaray'dan Küçük Büyük ve Ölü, Burak Bayar'dan Korku, Hakan Tuna'dan Kara Delik, Hatice Nur Kırıcıoğlu'ndan Kızılgerdan, Buğra Taşova'dan Hakikat, Büşra Eraltuğ'dan Eşik, Rana Durmaz'dan Kış Gibiyim, Şaban Yurtçu'dan Uzun İnce Bir Yol, Burak Salantur'dan Müşteri En Nihayetinde, Esra Şahinol'dan Bir Aralık Gecesi, Osman Akçay'dan Özgürlüğe Pedal Çevirmek & Zamanı Açmanın Vakti, Yasin Sakallı'dan Zeynep Sultan, İlyas Talha Er'den Kayıp Yıllar, Şevval Tuğçe Değirmenci'den Cüce, Zehra Çolakoğlu'ndan Güneş Gören Oda yer alıyor.

Öykümen'in bu sayısında Yakuphan Güleç, Ahmet Ergin'in Yaşanmadan Bilinmez'i üzerine yazdı.

Nagihan Dermancı ile Baktığımız Her Yerde kitabı üzerine söyleşi ve Yazar Üzeyir Karahasanoğlu ile gerçekleştirdiğimiz röportajı siz kıymetli okurlarımızla buluşturuyoruz.

Eğitimcinin Gözünden Edebiyat köşemizde Süleyman Çınar Toprağa Düşen İlk Tohum'u; Öykü Yazmak, Hikâye Olmak bölümünde Fatma İlhan İzleri Takip Etmek ve Yazmanın Bazı Garip Halleri'ni yazdı.

Son olarak Ezgi Dalan, Çok Sesli Bir Yazar: Hulki Aktunç yazısıyla Öykümen Edebiyat'ın 24. sayısında yer alıyor.

İyi okumalar dileriz.



Zeynep GÜL



ng

ÇEVİREN:
PROF. DR. PERVAN BAYRAM

EDİTÖR:
ZEMZEM GÜL

Büyülü Saç

Vagıf Sultanlı

Adam, tozlu yokuşu aşarak çayın kıyısına indi. Susuzluktan dili ağzında kurumuş, dudakları paramparça olmuştu. Çayın bulanık suyunu avuçlayıp içince biraz kendine geldi. Gökten ateş eleniyordu.

Bir süreliğine şırl şırl akan suyun sesini dinledi. Çayın kıyısı boyunca uzanan su birikintilerinde küçük balıklar görünüyordu. Umarsız bakışlarla suda kaynaşan canlıları süzdü, balığın ne olduğunu bilmiyordu.

Yeşilliklerle kaplı çayın karşı kıyısı büyülmüş bir iştiaqla onu cezbediği için bakışlarını karşıdan ayıramıyordu. Lakin karşı kıyıya nasıl geçeceğini bilemediğinden çaresizce aşağı yukarı gidip gelmekteydi.

Sonra bir şeyler düşünerek suya girdi. Suyun serinliği dolayısıyla vücudunda oluşan haz duygusuyla bir anlığına nerede olduğunu unuttu. Kendine geldiğinde çayın içinde epey ilerlediğini fark etti. Çayın ortalarına vardığında suyun kuvveti artıyor, muvazesini korumakta zorlanıyordu. Bir taraftan da suyun gücüyle ürperiyordu. Fakat su göğsüne



çıkıncaya kadar ilerledi. Çay gittikçe derinleştikinden suyun onu çekip götüreceğinden korkarak durdu, yüzme bilmiyordu.

Çayın ılık saçan dalgaları gözlerini alıyor, yeryüzü baştan sona sudan ibaretmiş gibi görünüyordu. Karşı kıyıya geçemeyeceğini anlayarak suyu yara yara geri döndü. Kıyıya çıkınca iyice yorulduğunu fark etti. Sıcak tozların üstüne uzanarak biraz dinlendi; sonra ılığ fidanlarının arasından geçip yamacın tepesine çıkarak yeniden çayın öteki kıyısını seyretmeye başladı. Karşı kıyı uzaktan öylesine büyülmüş görünüyordu ki karşıya geçmekten başka bir şey düşünemiyordu.

Epey düşündükten sonra öteki kıyıya geçmek için uygun bir yer bulabilmek ümidiyle çayın kaynağına doğru yürümeye başladı. Yol rahat değildi; bazen

çayın kıyısını kaplayan çalılar arasında yürümesi, bazen taşların, kayaların üstünden atlayarak geçmesi gerekiyordu. Günlerce yürüdükten sonra, nihayet çayın ince bir şekilde akmaya başladığı yere ulaştı. Burada çay iyice sığlaştığından suyun dibi görünüyordu. Öteki kıyıya geçmek fazla zor olmasa gerekti. Suyu girip karşı kıyıya geçti ve bu defa çayın aktığı yönde yürümeye başladı.

Adam, günlerdir yol gittiği için yorulup bitkin düşmüştü. Fakat buna rağmen az da olsa dinlenmeyi bırak, hiç soluklanmayı bile düşünmüyordu. Uzun zamandır ısrarla onu kendisine doğru çeken karşı kıyı şimdi o kadar da ilginç gelmiyordu. Bu yerlerin, geçip geldiği sahilden önemli bir farkının olmadığını anladığında her şey gözünde sıradanlaşmaya başladı. Kanaatinde yanılıyor olabileceğini düşünerek çayın karşı sahili boyunca biraz daha yürüdü. Gerçekten de bir farkı yoktu; uzaktayken ona büyülu biçimde görünen bu yerlerde sıra dışı bir şey görünmüyordu. Ne yapacağına karar vermek için bir anlık durup bekledi.

Güneşin batmasıyla birlikte yeryüzüne yayılan katlanılmaz nemden dolayı nefes almak mümkün değildi. Bazen aniden esen ve hemen duran sıcak rüzgâr, uzaklarda bir yerlerden garip bir kokuyu çekip getirmekteydi. O, burnunu gıcıklandıran kokuyu hissetse de önemsemedi, kokunun ne olduğunu bilmiyordu.

Adam, çayın kıyısından uzaklaştı.

Karşıda, zirvesi bulutlara yaslanan sıra dağlar görünmekteydi. Ne zamandan beri uzaklardan seyrettiği bu dağların kapalı, ulaşılmaz bir dünyaya açıldığını düşünmekteydi. O, dağların arkasında her şeyin bambaşka olduğunu hayal ediyor, kalbinin derinlerinde o yerlere varmak arzusu canlanıyordu. Fakat yolun uzunluğu mu, dağın yüksekliği mi yoksa başka bir sebep mi bilinmez, onun önünü kesiyor, amacını gerçekleştirmesine fırsat vermiyordu.

Şimdi, birdenbire ne düşündüyse kesin kararını verdi ve dağın zirvesine doğru yürümeye başladı. Yol, taş kesikle doluydu; bazen derin yarların, uçurumların arasından, bazen de yalçın kayalardan geçmesi gerekiyordu. Bunlara aldırmayarak azimle yöneldiği tarafa doğru ilerliyordu. Sürekli zirveye doğru yürüyor, yol ise bir türlü bitmek bilmiyordu. Sanki dağa yaklaşmak yerine daha da uzaklaşıyordu. Ara sıra durup geriye bakıyor, ne kadar yol yürüdüğünü göz kararıyla ölçmeye çalışıyor, sonra yine yoluna devam ediyordu. Bazen asla dağın zirvesine varamayacağı düşüncesine kapılıyordu ama geri dönmeyi de hiç düşünmüyordu. Geride onu hayata bağlayan bir şey yoktu.

Günlerce süren yolculuktan sonra nihayet, dağın zirvesine ulaşmayı başardı ve bitkin bir halde bir taşın üstüne yığıldı. Az sonra güneş batarken bütün dünya karanlığa gömüldü, başının üstündeki engin gökyüzü ayla, yıldızlarla süslendi. Gecenin, karanlığın büyüüne sarılarak derin bir uykuya daldı.

Uykudan uyandığında uzun yolun yorgunluğunu atlatmış; zihni, düşünceleri berraklığına kavuşmuştu.

Dağın zirvesinden yeryüzü apaçık, avcunun içi gibi görünmekteydi. Adam, ilk defa görüyormuşçasına dünyayı seyretmeye başladı. Güneşin doğuşuyla toprakla semanın kavuştuğu uzak ufuklar altın rengine boyanmıştı. Gökyüzüne serpilen gezgin bulutlar, başının üstünden süzülüp geçiyor, biraz aşağıda kartallar sessizce devriye geziyordu. Şimdiye kadar yeryüzünü bu kadar yüksek bir yerden seyretmediği için çok şaşkındı; sanki dağın zirvesine değil de dünyanın tepesine çıkmıştı.

Bu muhteşem hayranlık uzun sürmedi. Şimdi de göz alabildiğine uzanıp giden, yerle göğün birleştiği sırlı ufuklar onu cezbetmekteydi. Dağın zirvesine götüren uzun yolculuğun ara verdiği, unutturduğu eski hisleri yeniden uyanmaya, ruhunu sarmaya başlamıştı. Dünyayı yüksek bir yerden seyrettikçe gözleri karşısında açılan mavi sonsuzluk onu hem hayrete düşürüyor hem de korkutuyordu. Sonsuzluğun ne olduğunu anlamadığından karşısında açılan bu sınırsız manzarayı derin bakışlarla süzüyor, süzüyordu.

Ufuklara doğru yola koyuldu. Kumlu sahralardan, pelinli, ılgınlı çöllerden, bozkırlardan, yeşil ormanlardan geçerek günlerce yürüse de yolun sonuna varamadı. Gurubun yaklaştırdığı ufuklar şafağın sökmesiyle birlikte yeniden uzaklaşıyor, her şey yeniden başlıyordu. Bu bitmeyen yolculuk sırasında eriyen

zamanın korkusu ruhunu ürpertiyordu.

Adamın içinde, kendisinin de adını koyamadığı garip bir duygu coşmaktaydı. Bu nasıl bir duyguysa göğsünde kendine yer ettiğinden beri, bir yerde karar kılamıyor, bütün huzurunun, dinçliğinin kaçtığını anlıyordu. Birbirinin yerine geçen geceyle gündüzün devridaiminin yeryüzündeki yeknesaklığı, onu yorup halsiz bırakıyor, düşüncelerin ağır yükü altında eziliyordu. Sanki ayaklarının altındaki toprakla başının üstündeki gök kubbesi arasında bir şey onu sıkıyor, bundan kurtulmak için ne yapması gerektiğini ise bilmiyordu.

Olup biten her şey uyku ile uyanıklık arasında gerçekleşiyor gibiydi. Ancak bunların arasındaki sınırın ne olduğunu anlamakta zorlanıyordu. Bazen kendini, bütün varlığını, içinde çalkan heyecanları unutuyor, hayatın katlanılmaz, kaçınılmaz akışına kapıldığını düşünüyordu. Karşısında derin bir uçurum gibi duran yalnızlık onu sıkıp bunaltıyor, bu sınırsız enginlikte kendine yer bulamıyordu.

Aniden bir ses duydu. Başını kaldırıncaya karşısında kendisine benzeyen birisinin durduğunu gördü. Gayriihtiyari durdu. Yalnız karşısındakinin vücudunun kendisinden biraz farklı olduğu belli oluyordu, karşısındaki bir kadındı.

Şaşkınlıkla bir kadına bir de kendine baktı. Şimdiye kadar kadın görmemişti, kadının ne olduğunu bilmiyordu. Adam, hiç farkında olmadan karşısındaki bu güzelliğin esiri olmuştu. Karşıdan esen rüzgâr kadının mum renkli dağınık

saçlarını sırtına doğru savuruyor, vücudundan sevgi ve şehvet yayılıyordu. Bakışları karşılaştıkça kadının yüzünde ürkek bir tebessüm dolaştı ve bir anda bütün dünya gözlerinde farklı bir renge büründü. Adam, ayakları yere çivilenmiş gibi kıpırdamadan duruyor, gördüğü bu güzelliğin bir serap misali aniden kaybolacağından çekiniyordu.

Sonra kadının ince dudaklarından bir söz çıktı. Adam hiçbir şey anlamadı, sözün ne olduğunu bilmiyordu. Kadının ne söylediğini anlamasa da sesin zarif ahengi ruhuna işledi, aklını başından aldı. Adam, içinin bilinmezliğinde garip, mahrem duyguya benzer bir şeylerin yeşerip kabardığını hissediyordu.

Büyülenmiş gibiydi. Kadının kımıldayan vücudu, azgın bir ihtirasla onu kendine çektikçe hayatta öğrendiği her şey değerini kaybediyor, bir kafes gibi onu sıkıyan bu dünyanın genişliğinden sıyrılıp çıkmak istiyordu.



Kızılgerdan

Hatice Nur Kırıcıoğlu

EDİTÖR:
EZGİ DALAN



Kuş görünce kalbi pıt pıt atan bir adam vardı. Dağları ve yıldızları insanlardan yakın bulurdu kendine. Bir kaçma girişimi belki. Bulduğu ya da oluşturduğu her boşlukta yıldızlı bir gök altında bulurdu kendini. Bazen bilinçli adımlardı yolları, bazen sadece sonunu anımsardı. Ne de olsa yürümek, tırmanmak ve dağlarda soluklanmak bir peygamber mirası. Adımlarını toprağa her bastığında karşı konulması güç bir davetle bir daha çağrılacağını bilirdi illa. Kimse bilmez, kimselere bahsetmezdi. Tabiat ile arasındaki sır. Bir sırra sahip olmak bir emanet de yüklenmekti ayrıca.

Öyle naif taşıyordu ki bu emaneti. İncitmeden. Fotoğraf makinesi ile dağlarda gezerken dışarıdan biri gibi görünmezdi hiç. Öylesine ait, öylesine orali öylesine akışta. Doğa ile aynı ritmi tutturmuş yol alırdı usulca. Bir tek yaprağı yerinden etmeden. ‘Bir kuş tüyüne değip berelenmeden.’

En çok da kuşları severdi. Kuşlar hep özlediği nağmeleri söylerdi kulağına. Onların seslerinde asırlara uzanan bir sada vardı. Minik bedenlerine has minik ama ürkek kalpleri bir tanıdığı hatırlatır gibiydi. Kendi tabiatları dışında merhamete muhtaç, ancak kendi

doğaları içinde herkesten çok özgür ve güvenli hareketlerine, bedenlerine inat asil ve heybetli duruşlarına hayrandı. Bir şiiri okur gibi, taptaze bir kaynaktan akan buz gibi suya dudakları kavuşur gibi, en güzel bestesini çalacak bir kemankeş parmağını tele vurur gibi, ressamın eli fırçayla buluşur gibi, yazar ilhamına kavuşur gibi basardı deklanşöre. Ve orada başlardı asıl hikaye. Herkesten çok onun olan bir kuştı artık. Kimsenin bilemeyeceği, anlatsa da kimselere inandıramayacağı bir kuşu olurdu bundan sonra. Şanslıysa ve yakaladıysa en bahtiyar oydu artık. İnsan şu ömrü hayatında kaç şeyi doğru zamanda yakalar gerçekten?

Ne çok aramıştı. Ne çok arardı. Yürüyüş ve arayış dolu bir ömrün meyvesiydi onlar. Yalnızca bir fotoğraf da olsalar..

Bazen küserdi onlara, ‘fakat bayan bu haksızlık değil mi, elime alıp tutamıyorum sizi, gönlümce okşayamıyorum, sesinizi bile lütuf gibi duyuyorum yalnızca, haksızlık değil mi?’ derdi içinden, bir gün çıkmaz aramaya sonra öbür gün dayanamaz koşardı yanlarına. Kuşlar onu, o kuşları çağırırdı daima. Bitmeyecek bir yazgıydı bu. Bir göz kırpmalarıyla alırdı kuşlar gönlünü. Âşık ne kadar küs kalabilir zira.

Serçe, saka, ispinoz, kartal, serçe, florya, sarı gagalı keten kuş, hepsi bir yana Kızılgerdan başka bir yanaydı onun için. Kızılgerdana olan aşkı diğer kuşlara da âyandı adeta. Amma ki asla gücenmezlerdi ona. Bir gün yine dağlardaydı. Kalbi yaşayacağı

heyecandan habersiz, yokuş aşağı iner gibi hafif hafif yürürken bir ses duydu ve durdu. Bir kaç adım ötede bir Kızılgerdan şarkılar söylüyordu. Sanki hususi olarak onu bekliyordu. Yavaşça eğildi, tam eline kamerayı alacaktı ki ona çok yakın olduğu halde kaçmadığını farkettil. Avucu açık bir şekilde uzattı elini. Ve minik tırnaklarını avucunda hissettil. Kalbi hiç olmadığı kadar hızlı atıyordu ve şimdi ilk defa bir kuşu ürkütmekten korkuyordu. Elini ağır ağır kendine doğru çekti kalbiyle aynı hizaya getirdi kuşu. Diğer eliyle de okşadı! İlk defa! İlk defa gerçekten ona ait bir kuşu olmuştu. Kanat sesleriyle kendine geldi sonra. Yanındaki ağaçtan Kızılgerdan sesi geliyordu. Göğsünün oradaki eline baktı boştu. Çok arzuladığı bir hayali gerçek mi kılmıştı yoksa beyni?

O sırada kuşun sesi bir daha geldi. Seni kaçıraramam dedi, kamera, deklanşör ve flaş! Bir an duyguları birbirine karıştı. Hayal ile gerçek arasında kalmıştı. Bir fotoğraf mı? Gerçek, yaşanmış bir an mı diye sorarken kendine elindeki izi farkettil.

Cüce

Şevval Tuğçe Değirmenci

EDİTÖR: ZEMZEM GÜL

Çirkef bir cüceyim, elimdeki çiçeği solduracak kadar da çirkin. Çirkef ve bıçkın bir cücenin yaşama hakkını savunuyorum ve bununla alay ediyorum. Cüceliğim, insanların midesini kaldırıyor ve ben kusmuk gibi onların kâbuslarına akıyorum.

Yamulmuş eşikten bir adam giriyor, heybeti puttan tanrıları kıskandıracak. Kapının eşiginden eğilerek geçiyor. Tam karşımdaki sandalyeye eğri büğrü halde sıkıntıyla oturuyor. Ses çıkarmadan, olmayan boyumun geri kalanı boşluğa gözlerini diyor; bense tam onun gözlerine. Şakaklarımdan ince sızılı terler sızdığını hissediyorum. Çirkef olmam onun haşmeti karşısında işe yaramıyor. O karşımda ululaştıkça sırtımda ağır, çatlak bir kamburun sertleştiğini duyumsuyorum. Hayatım boyunca ilk defa kendimden başkası midemi bulandırıyor. Tam o esnada karşımdaki adamın bakışlarında bir bulanıklık seziyorum. Bulanıklığın bilinmezliğe çevrildiği yerde, rulet ikimizin arasında sinsice dönüyor.



Boşluğa dikelmiş gözleri ufak ufak küçülüyor ve onun küçülmesiyle şimdi ben büyüyorum. Karşımda dikilen herifin gölgesi bir avuç toprak kadar kalıyor. Oysa şimdi ben sırtımda sertleşen kamburdan sıyrılmış, uzadıkça kök veren bir çınar gibiyim. Evet, ilk defa karşımda biri küçülürken ben hayatta bir yer kaplıyorum. Ancak buna eşlik eden kesif ağrıyı anlamlandıramıyorum. Gözlerimi yumup kavramaktan yoksun ellerimi yumruk yaparak hem karşımdakine hem bu amansız ağrıya haset ediyorum. Gözlerimi açtığımdaysa duvardan gölgesi gittikçe silinen bu silüeti yok etmek istiyorum. En keskin bıçağımı kınından sıyrıp heybetli bedene savurduğumda onun gözlerinin artık tamamen donuklaştığını görüyorum. Ellerimde sıcak kan dolaşırken bedenimin içinin boşaldığını hissediyorum. Ağzımda bilmediğim, sıcak bir tat... Karşımda artık ne eğri büğrü oturan biri var ne de gölgesi ulu; yalnızca kendi cüce bir ben varım. Sadece boşluk tüm odayı kaplıyor, bir de akmakta olan o isli kan...

EDİTÖR:
KEVSER ÖZDAMAR

Müşteri En Nihayetinde Burak Salantur

Çok şükür kazandığım yetiyor. Öyle "idare eder, fena değil işte, nasıl olsun, bu aralar hiç iş yok" gibi esnaf ağızlarını sevmem ben. Elbette gün günü tutmaz. Gün olur adeta yağar müşteri, gün olur sinek avlarız. Ama esnaflığın doğası da budur zaten. Kendimi bildim bileli bu dükkandayım. Okurken yaz tatilleri, sömestrleri, hafta sonları.... Yerleri süpürmek mi dersiniz, ortalığı derleyip toplamak mı, camları silmek mi, neler neler.... Babam hep erken açardı dükkanı. Müşteri olsun olmasın. "Oğlum," derdi, "rızıklar erken saatte dağıtılır. Sen sen ol hiçbir zaman geç açma dükkanı."

Ortaokuldan sonra okumak istemedim. "Baba," dedim, "zaten bu işi yapacağım, ne işime yarayacak okusam." Hem çok sıkılıyordum okuldan. Laf aramızda paranın tadını da almıştım hani. Babam, "Yine de olmaz." dedi. "Dünyanın binbir türlü hâli var. Sen işini kış tut. Yaz olursa ne âlâ." Çok şükür bugüne kadar kış görmedik. Tam on sene oldu dükkanın başına geçeli. İlk günden beri babam gibi hep erkenden



açarım dükkanı. Ortalığı toplar, kapının önünü süpürürüm. Kuruyan havluları katlar dolaba koyarım. Yazları biraz su dökerim kapının önüne, toz girmesin içeriye diye. Kışın sobayı yakarım. Bunları yaparken televizyonu açarım bir yandan. Çay suyunu koyarım. Simitçi Cafer geçer az sonra, bi simit alırım. Ben kahvaltımı yaparken bitişikteki dönercide çalışan Melih damlar hemen. "Abi iki dakika fönünü kullanayım." diyerek girer içeri. Fırçayla bir o yana bir bu yana çekiştirip durur saçlarını. Bir yandan da fön makinesiyle şekil vermeye çalışır. "Çok yakın tutma oğlum o fönü, yakacaksın güzelim saçlarını." desem de aynadan gülümseyip devam eder bildiğini okumaya. Üstüne biraz da jöle sürdükten sonra "Nasıl oldum ama?" diye sorar. "İyisin iyi," derim, "maşallah." Olmamış

desem ne olacak sanki bozup tekrar mı yapacak. Sonra yavaş yavaş gelmeye başlar müşteriler. Akşam yedi dedi mi kapatırım. Yaz olsun kış olsun. Öyle ki altı buçuktan sonra müşteri kabul etmem. Başlarda geri çevirmezdim müşterileri. Ama sonrasında kapıya asıverdim bi çalışma saatleri panosu. Israr edenlere de “kusura bakmayın” diyerek kapıdaki panoyu gösteriyorum artık sanki patron ben değilmişim de panoyu başkası asmış gibi. Sadece bayram öncesi haftası ve arefe günleri fazladan mesai yapıyorum. Arefe günleri gecenin ikisine kadar çalıştığımı bilirim. Burada mahalleli sever beni. İşime de özenirim. Sanat desen var, muhabbet desen sonuna kadar, ilgi alaka o biçim. Sevmesinler de ne yapsınlar. Geçenlerde, bizim Tayfur var, Alex Tayfur, 1. lige transfer olacak, o geldi traşa. Babası Beşiktaşlı Tayfur’u çok severmiş. İsmi oradan almış. Ama bizim hayırsız gitmiş Fenerli olmuş. Solak olunca da sahalarda “Alex Tayfur” olarak nam salmış. İşin ilginç yanı babası Cemil Amca da ismini Fenerbahçeli Cemil’den almış. O da büyüyünce Fenerbahçe’ye değil de Beşiktaş’a gönül vermiş. Cemil Abi traşa geldiğinde oğlu için “Bırak o Fenerliyi, bi halt olmaz ondan.” der. “E abi senin baban da Fenerliymiş ama sen Beşiktaşlı olmuşsun. Sen de hayırsız o zaman...” diyemiyorsun tabi, müşteri sonuçta. Herneyse bizim bu Tayfur geldi oturdu koltuğa. Surat beş karış. Karşı mahalledeki Berber Bekir’e gitmiş. “Yanları çok kısaltma.” demiş ama

Berber Bekir kuşa çevirmiş oğlanın kafasını. “Abi gözünü seveyim düzelt şu saçı, ben bu saçla nasıl çıkarım sahaya.” dedi. “Oğlum,” dedim, “saçın mı oynayacak topu, ayağın mı?” “Yapma abi”, dedi, “bizim de bi tarzımız var.” Ne işin vardı Berber Bekir’de diye kızdım biraz. Acelesi varmış da, bana kadar gelmeye üşenmiş de, Berber Bekir’i de boş bulunca girivermiş de... Otur dedim otur, düzeltiriz. Bi daha da kaymasın ayağın başka yerlere.

Genelde severler dedim ama insanoğlu sonuçta. Herkesi memnun etmek zor. Hele ki bizim meslekte. Artist Ümit var mesela. Maşallah, boylu poslu yakışıklı çocuktur Ümit. On dokuz yirmi yaşlarında. Birkaç dizide rol aldı, rol dediysem figüran olarak yani... Hiç dizi izlemeyen ben onun yüzünden rahat on on beş bölüm dizi izlemişimdir. Oynadığı bölüm.yayınlanacağı zaman tüm mahalleyi dolaşp dizinin saatini, oynayacağı kanalı tembihliyor. “Oğlum kanal şu yaptığını görse seni zaten maaşa bağlar, böyle bir reklam stratejisi hiçbir yerde yok...” diyemiyorsun tabi. Hayali güzel bir rol kapmak. Bir şeyi kırk kere dersen olur derler. Biz de “artist” diyoruz, inşallah bir gün olur. Neyse geçenlerde traşa geldi. Telefonundan bi artistin fotoğrafını gösterip “Bunun gibi olsun abi.” dedi. “Ulen senin saçların yatmıyor, neyine senin bu model...” diyemedim tabi. Genç delikanlı, özenmiş sonuçta. Elimizden geleni yaptık. Kalkarken “Abi alınma ama sen klasik kesime alışmışsın, modern kesim .

yapamıyorsun." dedi. "Ulen senin kafan yamuksa suç benim mi?" diyemedim tabi Dedim ya özenmiş bir kere. "Naparsın Ümit eski kafalıyız biz. Böyle de güzel oldu. Sana yakışmazdı zaten o kesim." diyebildim. "Biz figüranlıktan çıkar mıyız, bu saçla tabi çıkamayız. Kim ne yapsın bizi?" diye söylene söylene çıktı. Kabak bizim başımıza patladı anlayacağınız.

Bazılarının da saçından sakalından çok diliyle uğraşıyorsun. Emekli Avukat Veysel Amca var mesela. Zamanında memleketinden milletvekili adayı olmuş ama daha ileri gidememiş, önünü kesmişler. Öyle diyor. Ama siyaseti de bırakamamış. Her gün iki üç gazete okuyor. O yetmezmiş gibi sürekli haberleri izliyor. Ben siyasetle uğraşmam, pek anlamam da zaten. Konuşmayı da sevmem. Hele ki müşteriyle, asla! Ama Veysel Amca öyle mi? Koltuğa oturur oturmaz başlar söylenmeye. "Şu şöyle yaptı, bu böyle dedi." Anlatır da anlatır. Sadece anlatsa iyi. "Doğru değil mi, yanlış mıyım, haksız mıyım ama, sen de bir şey söylesene." diye benden de onay bekler. "Doğrudur herhalde Veysel Amca ben pek anlamam siyasetten biliyorsun." deyince de "Sizin gibiler yüzünden zaten geldik bu günlere." diye başlar kalayı vermeye. Sinir stres içinde, bir an önce bitsin şu traş diye soğuk terler içinde dua ederim. "Ya Veysel Amca, herkes senin gibi düşünmek zorunda mı Allah aşkına? Karşı taraftakiler insan değil mi? Tut ki ben o taraftayım neyi değiştirir?"

Bak ne güzel gelmişsin traş olmaya. Ondan bundan olmak neyi değiştirir...." diyemiyorsun tabi. Daha da kızar kesin. Hem yaşlı adam, Allah korusun. Hem... Müşteri en nihayetinde.

Osman abi gibileri de var tabi, hiç uğraştırmaz. Emekli askerdir Osman abi. Her hafta aksatmadan gelir. Fazla saç da yok ama alışmış adam, asker sonuçta. "Enseyi bi temizleyiver rahatsız ediyor." der. Koltuğa oturur oturmaz "CNN'i aç CNN'i." der hemen. Bir yandan çayını içer, bir yandan traşını olur. Bir yandan da Güneydoğu'da görev yaptığı sırada girdiği operasyonları anlatır. Keyifle dinlerim. Kendi de keyiflendiği sırada "Senin bu çayın tadını da başka yerde bulamıyorum." der. "Çay da güzel tabi ama ondan önce sanatım güzel, muhabbet güzel, ortam güzel Osman Abi." demiyorum tabi. Müşterinin yanında havalara girmek olmaz. Ben de çok keyif alıyorum Osman Abi'yi traş ederken. Bi çay da kendime dolduruyorum. Beş dakikada düzeltereğim enseyi bir o tarafa bak bir bu tarafa bak derken uzattıkça uzatıyorum.

Dün öğleden sonra on beş on altı yaşlarında bir çocuk geldi. "Buyur genç otur." dedim müşteri koltuğunu göstererek. "Yok abi ben camdaki ilan için geldim." dedi. Bir ay önce çirak ilanı asmıştım cama ama kimse gelip sormamıştı. Ben bile unutmuşum. "Buyur o zaman şöyle alalım seni." deyip arkadaki bekleme koltuğunu gösterdim. "Anlat bakalım," dedim, "kimsin,

nerdensin?” Güzel güzel anlattı. Düzgün konuşması, kendini ifade edişindeki kusursuzluk, yana taranmış saçlarının açığa çıkardığı temiz yüzü insana huzur verir cinstendi. Karşı mahalledeki lokantada garsonluk, kuryelik yapıyormuş. “Berber olsam çok daha iyi olurdu...” diye düşünüyormuş bir süredir. Berber Bekir’e gitmiş önce. “Çırak lazım mı?” diye sormuş. “Yok.” demiş Berber Bekir. “O çıraklıktan çıktı mı ki yanına çırak alacak!” diye çıkışiverdim çcocuğa. Çocuk da şaşırđı bir anda. “Herneyse, boşver.” dedim sonra. Anlatmaya devam etti. İki gün önce bu taraflara sipariş getirirken görmüş ilanı. Annesi, bir de kardeşi varmış. Babası evi terk etmiş epey önce. Evin yükünü omuzlamış yani bu yaşta. Kafama yattı. “Tamam,” dedim, “çay olmuştur, hadi demli bi çay koy ustana.” “Peki usta.” dedi gülümseyerek. Çayı getirdi. “Okuyor musun?” diye sordum. “Orta okulu bitirdim, sonra bıraktım.” dedi. “Sen bir yandan da oku, liseyi bitir.” dedim. “Usta ben kafaya koydum berber olucam. Okulda okuduğum ne fayda edecek?” diye sızlandı. “Olmaz öyle şey,” dedim. “Sen işini kış tut yaz olursa ne âlâ.”

Sonra ben anlatmaya başladım. Olmazsa olmazlardan başladım:

"Sabahları erkenden açarız dükkânı. Müşteri olsun olmasın. Unutma ki rızıklar erken saatte dağıtılır. Bazen yağmur olur yağar müşteri, bazen sinek avlarız. Esnaflığın doğası budur. Her daim şükretmek lazım. Buraya binbir

çeşit insan gelir. Saygıda kusur etme. Ne olursa olsun müşteri haklıdır. Müşteri sana kızdı mı? Öyle olmaz böyle olur mu dedi? Peki diyeceksin, tabii ki diyeceksin, afedersiniz diyeceksin, işine bakacaksın. En nihayetinde müşteri..."

Hakikat

Buğra Taşova

EDİTÖR:
YAKUPHAN GÜLEÇ

*“Aslında hepimiz varlığın içinde bir
yokluk değil miydik? Sahte Dünya’nın
ışıklarına kapılmış, hayat
tiyatrosunun basit figüranları.”*



Gerçekliğin gün yüzüne çıkacağı bir sabaha uyanmışım. Tüm gece kafamda ertesi gün yaşanacak olayları en ince ayrıntısına kadar hesaplamış, tüm alternatif yolları gözden geçirmiştim. Artık hazırdım.

Her sabah aynı ritüellerin içinden geçmeden sokağa çıkamıyordum. Yataktan kalkıp bir sigara yakmadan güne başlayamaz olmuştum. Tuvalet, lavabo, küçük bir kahvaltı hayatımın ufak ama ayrılmaz ve önemli parçalarıydı. En önemlisi de bir fincan kahve. İçmeden ayılamıyordum. Ya da bana öyle geliyordu. Değişiklik hep zor gelmiştir gözüme. Her değişime karşı kesinlikle bir direnç olacaktır. Ama benim değişikliğim paradoks tadındaydı. Değişikliği isteyen bendim, direnç gösteren yine ben.

Gerçeklik ile hakikat arasında kalmış, arafta asılı duran ben nasıl olmuştu da çözebilmişim karmaşık bulmacayı kendime inanamıyordum. Sanırım artık arafta durmuyordum, muhtemelen bir köşeye savrulmuşum. İyi de oldu açıkçası. Kafamdaki soru işaretlerini



nihayete erdirmeyi başardım. Evden çıkınca koşar adım otobüs durağına doğru ilerledim. Şeffaf görünümlü plastik aksamdan oluşan durağa geldiğimde 60'lı yaşlarda görünen bir teyze ile göz göze geldim. Hemen bakışlarını benden kaçırdı. İçimden, “Yapma teyze, o kadar ürkütücü değilim” diye geçirdim. Hemen kafamı sol tarafa otobüsün geleceği köşeye doğru çevirdim. Orada yerde oturmuş yarı uyuklayan bir dedenin elinde boş su şişesi ile oynadığını fark ettim. Merakım arttı, ne yaptığı ile ilgili hiçbir fikrim yoktu. Otobüsün gelmesine yaklaşık 5 dakika vardı. Her gün aynı saatte gelirdi. Dedenin yanına doğru gittim, eğilerek; “Nasılsın dede?” diye sordum. Kafasını hafifçe kaldırıp boş bakışlarını yüzüme yöneltti. Elimini dedenin omzuna atınca bu kez gözleri ellerime doğru yöneldi. Ve verdiği cevap bakışlarından daha boştu. “Hiç!”

Tam beynimi yeni toparlamışken neden karıştırdı bu adam şimdi. Aslında hepimiz varlığın içinde bir yokluk değil miydik? Sahte Dünya'nın ışıklarına kapılmış, hayat tiyatrosunun basit figüranları. Asıl olan perde arkasıydı. Rol yapmadığımız tek yer, tek başımıza kaldığımız yerdin. Yeniden bir zihin fırtınasına yakalanmışım. Kafamdaki “gerçeklik” ve “hakikatin” yanına bir de “hiçlik” kavramı yerleşti. Otobüs, duraktaki insanları gördüğünde işaret etmemize gerek kalmadan durağa doğru yanaştı. Şoför otobüsün kapısını açtı ve umarsız bir şekilde yola döndü. Otobüse

kim binmiş kim inmiş, ne olmuş ne bitmiş hepsi birer hiçti. Oturacak koltuk yoktu. Ayakta beklemeye başladım. Otobüsteki genç nüfus akıllı telefonlarına kulaklıklarını bağlayarak ya müzik dinliyor ya video izliyordu. Orta yaşlılar gözleri dışarıda ya üniversite okuyan çocuklarını ya da akşam eve götürecekleri iki ekmeği düşünüyordu. Yaşlılar ise başları önde ya uyukluyor ya da gençlik hayallerinin içinde dolaşıyorlardı. Dedemden sürekli “Ahh, senin yerinde olacaktım.” sızlanmalarını duyardım. Otobüsteki dedeler de gençlere bakarken gözlerinden okunuyordu bu sızlanmalar.

Yaklaşık yirmi dakikalık yolculuk sonunda işyerime ulaştım. Nefes nefese olsam da hemen odama girip sümenin altındaki istifa mektubunu çekip çıkardım. Aynı hızla müdürün odasının önüne geldim. Derin bir nefes aldıktan sonra kapısını çalıp içeri girdim. Hiçbir izahatta bulunmadan istifa mektubunu masaya bıraktım. Gözlüklerini takarak mektubu inceleyen müdür aniden ayağa kalkarak “Neden?” diye sordu. Cevap vermediğimi görünce bakışlarımdaki kararlılığı anlayıp “Peki, çıkabilirsin.” dedi.

Büyük bir sevinç ve huzur içinde çalıştığım beton yığından çıkarken son kez geriye bakıp hakikati bulduğumu, yaşamın tek anlamının mutluluk olduğuna bir kez daha kanaat getirdim. Bir saatlik sahil yürüyüşünden sonra son sigaramı yakarak bir banka oturdum. Denizi izleyerek içtiğim son sigaram bir

başka hakikatimdi. İçi dolu olan sigara paketini balıklara hediye ettim ve karşımda tüm heybeti ile duran Hacı Okka Camii’nin bahçesine yöneldim. Abdestimi alıp şükür namazı için caminin büyük kapısından içeri adımımı attım. Namazı bitirip çıktığımda tekrar düşündüm gerçeklik, hakikat ve hiçliği. Gerçeklik elle tutup gözle görebildiklerimizdi ama onlar sadece şimdilik vardı ve sonsuz değildi. Sonsuz olan şey hakikatti. İşte bizde gerçekliği hakikat sandığımızda koca bir hiç’tik. Pantolonumun sağ arka cebindeki iki parça beyaz kâğıt ve kalemimin henüz tükenmemiş mürekkebi ile hakikate doğru yol alıyordum. Artık yalnızca hakikati yazacaktım.

Eşik

Büşra Eraltuğ

EDİTÖR: YAKUPHAN GÜLEÇ

“

*“Oysa hava sıcaktı. Ama anneler
havadan değil, hayattan üşür.”*



Annemin evi, insanı en çok sessizliğiyle karşılayan evlerden biridir. Kapıyı açtığınızda sizi kimse karşılamaz ama bir şeyler mutlaka durdurur. Ayakkabılarınızı çıkarırken içinizden geçen o “buraya ait miyim hâlâ?” sorusu mesela. Ben her gelişimde bu soruya takılıp kalırım; ayakkabılarımı değil, yıllarımı kapının önünde bırakmış gibi hissederim.

Annem mutfakta olur genelde. Bardakları hep aynı yere dizer, çayı hep biraz fazla demler. Sanki bir gün biri geri gelecekmiş gibi. Babam gideli on iki yıl oldu ama annemin eli hâlâ iki kişilik sofraya kurar. Sonra fark edince utanır gibi tabağı kaldırır. Buna alıştığını sanıyor ama alışmak dediğin şey, insanın içinden sessizce eksilmesi aslında.

“Üşümüştündür,” dedi beni görünce. Oysa hava sıcaktı. Ama anneler havadan değil, hayattan üşür.

Salona geçtik. Koltukların yeri hiç değişmemişti. Değişse sanki bir şeyler tamamen kopacakmış gibi. Duvar saatinin sesi eskisinden daha yüksek geliyordu. Zaman, bazı evlerde bağırarak geçer.

“Baban olsaydı, sana çok kızardı,” dedi annem durup dururken. Neye kızacağını sormadım. Babam hayattayken de neye kızdığı pek belli olmazdı zaten. Bazı insanlar kızmayı bir dil gibi öğrenir, sevmeyi ise hiç öğrenemez

Pencereye baktım. Bizim eski ceviz ağacı hâlâ oradaydı. Dallarından biri kırılmıştı ama kökü sağlamdı. İnsanlar gibi. En çok da annem gibi. Kırılmış ama yıkılmamış.

Ben bazen,” dedi annem, sesi iyice kısılıp, “seni iyi büyüttüm mü diye düşünüyorum.”

Bu soru, insanın omzuna ağır gelir. Çünkü cevabı yoktur. Kimse kimseyi “iyi” büyütemez. Sadece elinden geleni yapar, gerisi biraz kader, biraz eksikliktir.

“Beni eksik büyüttün anne,” demedim. “Beni fazla sevdiğin,” de demedim.

Sadece elini tuttum.

Annemin elleri küçülmüş. Zaman, bazı insanları içlerinden kemirir; geriye sadece yumuşak bir kabuk bırakır. Elimi bırakmadı. İnsan, en çok tutunacak bir şey kalmadığında sıkı tutar.

“Biliyor musun,” dedi, “ben sen gittikten sonra konuşmayı unuttum biraz.”

Gülümsemeye çalıştı. Olmadı. Çünkü bazı itiraflar gülümseyerek yapılmaz.

Ben şehirde yaşarken, annem burada yalnız yaşlanmıştı. Ben hayata karışırken, o hayattan çekilmişti. Kimse suçlu değildi ama herkes biraz yaralıydı.

Akşam ezanı okunurken çay koydu. Bardakları masaya dizerken biri fazla geldi yine. Fark etti. Bu kez kaldırmadı.

“Dursun,” dedi. “Bazen varmış gibi yaşamak daha kolay.”

O an anladım: Annem babamı değil, eski kendisini bekliyordu. Gençliğini, umutlu hâlini, sabaha inanan kadını. Giden insanlar değil, giden hâller insanı asıl yalnız bırakan.

Gece kalmaya karar verdim. Çocukluğumun odasında yattım. Tavan hâlâ aynı çatlakla duruyordu. O çatlağa bakarak uyuduğum geceleri hatırladım. Hayatın beni buradan alıp götüreceğini

sandığım zamanları. Gittiğimi sandım ama meğer sadece uzaklaşmışım. Sabaha karşı annemin sesiyle uyandım. Mutfakta biriyle konuşuyordu. Korktum bir an. Sonra sustu. Sessizlik geri geldi. “Anne?” dedim. “Bir şey yok,” dedi. “Kendimle konuşuyordum.” Bazı insanlar yalnız kalınca kendileriyle konuşur. Bazıları da susarak konuşur. Annem ikisini de yapıyordu. Kahvaltıda bana yumurta yaptı. Eskisi gibi. Fazla pişmiş. “Ben seni beklerken,” dedi, “hayat geçmedi sandım. Meğer geçmiş.” İnsan bazen en çok, geçtiğini sandığı şeylere üzülür. Gitme vakti geldiğinde kapının önünde durduk. Ayakkabılarımı giyerken yine aynı soru: Buraya ait miyim hâlâ? Annem cevap verdi sanki. “Ne zaman istersen gel,” dedi. “Kapı hep aynı yerde.” Bazı kapılar adres değil, duadır. Giderken arkamı döndüm. Annem kapının eşiğinde duruyordu. Eşik dediğin şey ne tam gidiştir ne tam kalır. İnsan en çok orada ağlar, en çok orada sever. Arabaya bindim. Aynaya baktım. Annem küçüldü, ev küçüldü, ceviz ağacı küçüldü. Ama içimde bir şey büyüdü. Adını koyamadığım ama ağırlığını hissettiğim bir şey. Belki de büyümek, geç kaldığını fark etmektir.



Bisikletli Çocuk

Kevser Özdamar

EDİTÖR:
MEHMET EMİN ÜNAL

“Eskiden bilmezdi insan zihninin olanaklarının sınırlarını. Şimdilerde kendi kalemıyla çiziyor o hatları”

Şuraya oymalı bir köşe kazınsa hiç de fena olmaz. Böyle dümdüz tavan olur mu hiç? Biraz işçilik, biraz el hassasiyeti... Anneannelerimizin evlerindeki Osmanlı mimarisiyle işlenmiş koltuklardan hallice bir köşe olmalı; her iki yanında yedişer girinti ve yedişer tümsek. Her çukurcukta başka bir renk. O zaman çukurlardan atlayan bisikletli çocuğun oyununu gerçek bir zeminde oynayabilir zihninde. Her şey zihnine yük oluyor bu haliyle. Tasarım, dekorasyon, yapım, yıkım ve tekrar yapım, olay örgüsü, giriş, gelişme, sonuç... Eskiden bilmezdi insan zihninin olanaklarının sınırlarını. Şimdilerde kendi kalemıyla çiziyor o hatları.

İşin en kötü tarafı şu lamba. Bir kabloyu takip ederek aşağı özensizce sarkmış, üstelik bir yana da devrilmiş; şu eğrilige, şu terk edilmişliğe bir bak! Düğmesine basıldığında ortasında sarı bir akkorun yandığını, şeffaf çerçevesinin elle tutulamayacak kadar ısındığını görmek işten bile değil. İnsanın lambayı görünce eli yanar mı? Yanarmış. Kor ateşi parmaklarıyla kavradığı günleri hatırlarmış. Parmaklarının ucunun kavrulup ısının ellerine ve bir hışımla beynine sıçramasını anımsarmış. Düşleri de birlikte yanar, külleri gözlerinden akarmış.

Gerçi elektrik kesiliyor uzun zamandır. Lamba da yanmıyor o saatlerde. Kapkaranlık gecede çizgiler halinde silüetler görüyor, büyük patlayışların sesini dinliyor. Biraz feryat biraz ünlem, birçok da iç çekişler. Sokakları aşır kulağına fısıldıyor şehrin gündemini.

Ama şu oymalı köşe olsa lambayı da görmez gözleri. Bir çukurcuktan bir tümseğe atlayan bisikletli çocuğu izler daima. Çukurun üst sınırına ulaşınca bir sıçrayışla tümseğin tepe noktasına varışını, tepe noktasından aşağı bir rahatlıkla kendini bırakırken kazandığı ivmeyle çıktığından daha hızlı düşüşünü -insan da basamakları çıktıkça bir şey oldum sanır, saniyelik devrilişi, bir ayağına takılacak taş bakmaz mı- büyük bir istekle seyreder. Bacaklarını pedalla birlikte çevirdiği günleri hatırlar. Avunur, bir yanına eğilmiş şu lamba gibi ışıldar gözleri.

Böyle dümdüz tavan mı olur? Tüm hayatı bembeyaz bir boya.



Kayıp Yıllar

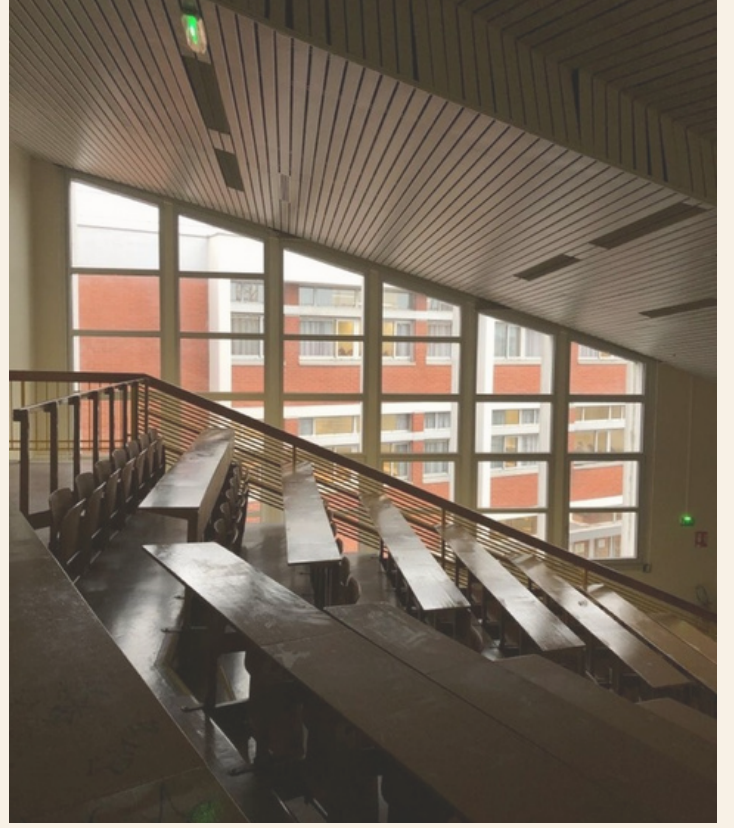
İlyas Talha Er

EDİTÖR:
ZEMZEM GÜL

“Oysa ne olursa olsun, insan geleceğinde beyaz sayfalar açabileceği bir noktanın yokluğunda istese bile ne kadar ileri gidebilir ki; sonunda varacağı yerin bir hayal değil hüsrana olacağının farkında olduğunda...”

Yorucu, bıktırıcı ve (en önemlisi) bomboş geçen bir günün daha sonunda evdeyim. Düşünmeye çalışıyorum... Neden çoktan bırakıp kurtulmuş olmam gereken bu okulu resmen akla mantığa aykırı bir şekilde okumaya devam ettiğimi, bana hemen hemen hiçbir şey katıp öğretmeyen Allah'ın cezası derslere ta sabahın köründe kalkıp resmen inatla kendime işkence ettiğimi ve (belki de en katlanılmaz olanı) yüzlerini görüp seslerini duymaya bile katlanamadığım aptal bölüm öğrencilerinin arasında günlerimi, haftalarımı harcıyıp; hepsinin birbirinden saçma sapan olan laf ve hal hareketleri arasında kendimi kaybetmeden dört koca seneyi nasıl geçirebilmiş olduğumu inanın kafamın içine hiçbir mantıklı açıklamaya oturtamıyorum.

Bir keresinde dersin birinde hatırlıyorum: Hocanın teki bütün ders boyunca aptal aptal kafasından geçirmiş olduğu “bazı çok önemli şeyleri” (genellikle anıları) bize aktarmak için (iki buçuk saatçik kadar) konuşup durmuş; dersin sonunda da (anlatmayı beceremediği bir molekül mü ne göstermeye çalışıyordu) “Bak şu bağ şurada! Öbür bağ orada!” diye ellerini kollarını havada ileri geri sallamaktan başka hiçbir şey yapmamış, sonra da sınıftan çıkıp gitmişti. (Bu kadar süre ben buna nasıl katlandım!) Sınavda da



anlatmış olduğu anılara, el kol hareketlerine benzemeyen bir dünya molekül, şekil, reaksiyon, bilmem artık ne sorup beni (bölüme girdiğimi öğrendiğim o uğursuz geceden beridir) içinde yuvarlanmakta olduğum umutsuzluk ve sıkıntı dolu boşluğun içerisinde bir kez daha boğulmama sebep olmuştu.

İnsanın ister istemez aklına geliveriyor... Çocukluk ve ilk gençlik zamanlarımda karşılaşmak zorunda kaldığım onlarca zorluk, mahrumiyet ve acı... Hepsinin bugüne kadar boşu boşuna, sonunda bir ödül, en ufak bir teselli olmadan yaşanıp gitmesi mi beni bu kadar üzüyor yoksa “üniversitenin kapısına girmemle birlikte” (biraz trajikomik geliyor şimdi) bütün bu dertlerin, tasaların ve sıkıntının, fırtınalar sonrası açan bir güneş misali, hayatımdan bir daha

hiç geri dönmek üzere çekip gidecek olmalarını sanmam mı beni hayal kırıklıkları içerisinde boğup bırakıyor? İnanın hiçbir fikrim yok.

Oysa ne olursa olsun, insan geleceğinde beyaz sayfalar açabileceği bir noktanın yokluğunda istese bile ne kadar ileri gidebilir ki; sonunda varacağı yerin bir hayal değil hüsrana olacağının farkında olduğunda...

Eğer hâlâ buradaysanız, size bir olay anlatacağım... Çok iyi hatırlamıyorum ama sanırım yaklaşık altı-yedi sene öncesi gibi olacak... Ortaokulda falan olmalıyım; sınıfa yeni bir çocuk gelmişti. Adı “Hasan” mı neydi, tam bilemedim şimdi ama çok iyi hatırlıyorum, sınıfa ilk girdiği andan itibaren gerek kılık kıyafetinin garipliği gerekse yüzündeki o durgun, insanın tuhafına giden, sessiz ifadeyle sınıftaki neredeyse her bir yüzden kendisine doğru esmekte olan iğreti ve yadırgama dolu bir rüzgârın (onun gözünde belki bir kasırga) tam ortasından geçce geçce boş duran sıralardan birine geçmiş, öylece oturduğu yerden (başını dahi kaldırmadan) günün bitimine kadar hiç kimseye tek bir çift söz dahi etmeden, adeta soğuk bir heykel misali oracıkta donup kalıvermişti.

Bu durum tabii böyle birkaç hafta kadar devam etti. Bu zaman zarfında Hasan’ın anne babasının öldüğünü; hafta içlerini sevgi evlerinde, hafta sonlarını da bir akrabasının yanında geçirdiğini (sınıftaki çocukların gözünde falan fişman detaylar) öğrendik. O günden itibaren,

Hasan’ın yanında olabildiğince dikkatli davranmaya, onun etkilenip üzülebileceği konular açmamaya, ne bileyim canını sıkacak bir davranışta falan bulunmamaya çalıştım. Ama bu yine de sınıftaki bir grup çocuğun onu “Hadi gel, top oynayacağız!” diye çağırıp okulun bahçesinde “Biz oyun oynuyoruz.” adı altında çelmeler takıp, itip kakmalarına, yere düşünce de birbirlerine bakıp için için sırtmalarının önüne geçmeye yetecek düzeyde bir şey olamamıştı.

Bir tanesi çocuğu “Hadi topu alsana.” diye yanına çağırıyor, öbürü arkasından gelip çocuğa çelmeler takıp yere düşürmeye, onu tekmelemeye çalışıyordu. Bu durum böyle birkaç dakika kadar devam etti. Okulun bahçesinde sanki herkes durmuş (nöbetçi hoca da dahil), olan olayı seyrediyor gibiydi. Sanki bir tek Hasan, orada ne yaşamakta olduğunu kavrayamıyor, garip bir inatla topun peşinde koşmakta ısrar ediyordu. Derken kendisinden biraz daha irice bir çocuk yanına yaklaşp Hasan’ı var gücüyle tutup bir tarafa doğru itirmesiyle çocuk bir anda kendini yerde dizlerinin üstünde kapaklanmış bir halde buluverdi. Bir anlığına (belki saniye bile denemez), Hasan başını kaldırıp etrafına baktı... Sonra da durup, öyle düşürüldüğü yerden ayağa kalkıp ağlamaya, çocuklardan uzaklaşıp kendini onlardan korumaya falan çalıştı. Bu esnada da nöbetçi öğretmen (zahmet etmek şimdi aklına geliyor olmalı!) de

oraya varmış, Hasan'ı alıp okulun içine doğru götürmek için uğraşıp duruyordu. Nasıl anlatayım inan bilemiyorum ama yazmaya başladığımda görüyorum ki ben de aynı Hasan gibi gözümü açıp kendimi bildiğim günden ta şimdiki zamanıma kadar bu ülkede yaşamaktan, bir şeylerin peşinde koşup onlarla uğraşıyor olmaktan ya da (neden bilmiyorum ama en basit haliyle) var olup sırf bunu devam ettirmeye çalışmamdan kaynaklanan bir borcun (ya da cezanın) içerisinde sürünüp mahvolup gitmekteyim. İnanın bilmiyorum sayın okurum, belki bu sözlerim kiminize “bozgunculuk” çıkarma maksatlı bir yazının bitkinlik ve kırgınlık dolu serzenişleri olarak gelebilir ama yirmi üç yaşındaki bir adamın gözünden görmeye çalıştığınızda “namuslu bir adamın boğazından geçecek bir lokma ekmeğin” bu kadar acı bir bedele, pahaya sahip olması bana çok kırıcı geliyor. Bu arada geçenlerde ortak bir tanıdıktan Hasan hakkında haber aldım. Ankara’da çok iyi bir devlet üniversitesinde endüstri mühendisliği kazanmış, şu anda ikinci sınıfmış sanırım... Ne garip değil mi ama ha sayın okurum? O kendi kayıp yıllarını o iğrenç ortaokulun soğuk sıralarında, alaycı ve zalim çocukların alayları ve horlamaları arasında tüketti gitti; o gün ona acıyan, onun yerinde olmayı hiç ama hiç istemeyen ben ise kendi kayıp yıllarıma daha yeni yeni başlıyorum.

Ama hayır... Her şey böyle bitmiş olamaz; onca acı, emek, keder... Demek hepsi boşuna... Neden Allah’ım... Neden ben

değil de o?

Diyelim ki bölüm bitti, yok imkânı yok kurtarmaz, o ne öyle... Yatay geçiş falan yapsam... Olabilir aslında, içimi çeken bölümler de yok değil... Niye çekip gitmedim ki ilk seneden sanki? Kaç yaşına geldim, bu daha böyle nereye kadar sürecek?

Finallere hiç girmesem mi? Vay be, Hasan’a bak, nerelere gelmiş!

O geçen asistan kız da ne aptal bir şeydi be... Allah’ım yardım et!

Koleksiyon

Helin Baran

EDİTÖR:
MEHMET EMİN ÜNAL

Ona olan takıntım uzun sürelerdir vardı. O farklıydı. Herkesten farklıydı. Eşsizdi. Derindi. Benim küçük nesnemdi. Koleksiyonumun nadide parçalarından biri olacaktı. Onun upuzun, kömür karası saçlarından gelen mest edici o kokuya bağımlı olmuştum. Her gece uyumadan önce bodruma iner, güzeller güzeli sevgilimin saçlarını koklar, öyle uykuya daldım. Benim için bir nevi uyuşturucuydu bu. Aylardır bodrumumda kapalı kalsa da bu koku hiç değişmemişti. Onun her şeyine hayrandım. Tel tel olan her kirpiğine, masmavi gözlerine, kıvrımlı dudaklarına ve en çok da büyük memelerine. Kaç kere o dolgun memelere dokunmak, tenini kendi tenimle buluşturmak istedim. Her gece rüyamda onunla seviştiğimizi görsem de bu henüz mümkün değildi. Her şeyin bir kuralı vardır ve her şey kuralına, kitabına göre işlenmeli. Önce küçük nesnemin zihnini ele geçirmeliydim sonra bedenini... Bu yüzden her gece bodruma iner, o uyanmadan önce



eşyaların yerlerini değiştirdim. O uyandıktan sonra da sadece konuşurduk, başka bir şey değil. Her gün, Allah'ın her günü, onu ne kadar sevdiğimi, onsuz hiçbir şey yapamayacağımı söyler; o da "Gitmene izin ver!" diye tutturdu. Neden benim küçük nesnem olmayı kabul etmiyordu ki? Neden direniyordu? Onun için yaptığım onca şeye rağmen bu yaptığı nankörlükler çok fazlaydı. Ona sahip olmak ve derisini yüzmek arasında gidip geliyordum. Ateşle oynuyordu. Benim tek isteğim sonsuza kadar onunla olmak iken o sınırlarımı zorluyordu. Bana "Lütfen beni bırak!" dediğinde onu öldüresiye dövmemek için kendimi zor tutuyordum. Aslında ona hiç zarar vermek istemiyordum. Benim olsun istiyordum. Bana ait olsun istiyordum. Çok

fazla bir şey istemiyordum oysaki. Çocukluğum boyunca benim olan hiçbir şey olmadı. Sadece bu düzeni kırmak istiyordum. Hepsi bu.

Yavaş yavaş küçük nesnem bana itaat ediyordu. Her gün aklıyla biraz daha oynuyor, sınırlarını test ediyordum. Her gün bir öncekinden daha çok delirtiyordum onu. Yakında bana tam anlamıyla teslim olacaktı. Bu yüzden bu gece bodruma inerken farklı planlar vardı kafamda. Bu gece ona sahip olabilirdim. Her şey onun ne kadar uslu durmasına bağlıydı.

Bodruma doğru gidip kapıyı araladım. İçeri girdiğimde uyuduğunu gördüm. Onu gördüğüm gibi günüm daha da güzelleşmişti. Kolundaki uzun zincirleri duvara bağlamış, odada rahatça gezinebilecek uzunlukta ayarlamıştım. Ben yokken sıkılmasını istemiyordum. Kitap okumayı sevdiğini bildiğimden bodrumu kitaplarla doldurmuştum. Her gece okuduğu kitaplar hakkında konuşurduk. Zihnini bu şekilde ele geçiriyordum işte. Kavramlar arasındaki Bağ yok ediyor; tek mutluluğun ben olduğumu, tek güvenli yerin bu oda olduğunu aşıliyordum. Yine odanın içinde dolaşp eşyaların yerini milim milim değiştirdikten sonra okuduğu kitabın konusuna baktım. Özgürlük temalı bir kitaptı. Neden bu kitabı rafa koymuştum ki? Çok sinirlenmişim. Beni bırakıp gitmek mi istiyordu. Onu için yaptığım onca şeye rağmen beni terk mi edecekti? Bu sırada uykusundan yeni uyanan küçük nesnem beni görünce

yattığı yataktan doğruldu. Bir kitaba bir bana bakıyordu. Yüz ifademden bir anlam çıkarmaya çalışıyordu.

“Neden bu kitabı okuyorsun? Burada tonla güzel kitap varken...” Sessiz kalmaya devam etti. Raflara gidip rastgele bir kitap aldım. Kitabı ona doğru uzattım. Çekingence elimden kitabı aldı ve yanı başına koydu. Ona uzunca bakmaya devam ediyordum. O masmavi gözlerinde kaybolmuştum. Uzunca bir süre birbirimize baktık. Bakışları temkinliydi. Ona doğru yürüdüm, yavaşça yatağa oturdum. Elini tutup avuçlarımın arasına aldım. “Lütfen gitmeme izin ver! Söz veriyorum kimseye bir şey söylemem.” Bu cümleden çok sıkılmışım. Geldiği günden beri neredeyse her gün aynı şeyi söylüyordu. “Bu maalesef ki gerçekleşmeyecek küçük hanım. Anlamıyor musun? Burada, sadece burada, benim yanımda güvendesin. Dışarıda başına her şey gelebilir. “Nazikçe avuçlarımın arasındaki eli dudağıma götürdüm. “Sadece benim yanımda güvendesin. Seni sadece ben koruyabilirim.” Omuzlarının arasına düşen bir tutam saç kulağının arkasına koydum. “Beni yeden korumak istiyorsun?”

“Kendinden. Özellikle de kendinden. Vereceğin yanlış kararlardan, güvendiğin yanlış insanlardan seni sadece ben koruyabilirim. Burada hiçbirine gerek yok. Burada sadece biz varız. Burada korkmanı gerektirecek hiçbir şey yok. Burada özgürsün. İsteddiğini yapmakta

özgürsün. İsteddiğini okumakta özgürsün. Unutma güzelim. Seni sadece ben kabul edebilirim. Seni sadece ben anlayabilirim. Sadece ben özgürleştirebilirim. Burada, benim yanımda kendin olabilirsin. Seni her halinle kabul etmeye hazırım. Çünkü seni bir tek ben anlarım. “Başını tutup alnından öptüm. Geri çekilip saçındaki elimi yanağına götürdüm. Baş parmağımla yanağını okşamaya başladım. Bana büyülenmiş gözlerle bakıyordu. Ona doğru yavaşça yaklaştım. Yatağa çıkıp onun üzerine doğru eğildim. Dengemi sağlamak için elimi yatağa dayadım, diğer elimle boynuna uzandım. Parmaklarımı boynuna geçirip sıkmaya başladım. O da kolumu tutarak beni engellemeye çalışıyordu. Gözlerindeki ışığın sönmesini izledim. Ve sonunda mükemmel nesnem hayata gözlerini yummuştu. Küçük nesnemi kurtarmıştım. Cansız bedeninden bir hatıra olarak parmaklarındaki yüzüklerden birini çıkardım. Yüzüğü inceledim. Koleksiyonumun en özel parçasıydı. Her güzel şeyin sonu geldiği gibi bunun da sonu gelmişti. Artık tekrardan eskisi gibi yalnızdım.



Badi

Fatih Bıçak

“Babaların gözyaşları, kış günü damı akan ev gibi geliyor bana; nemli ve küflü, soğuk ve kasvetli. Keşke babalar hiç ölmeseler, diyorum ardından.”

EDİTÖR:

YAKUPHAN GÜLEÇ

İki araç ardı sıra güneşin en tepede olduğu vakit çıkmıştık yola. İki araba da ağzına kadar doluydu. Sıkış tıkış oturuyorduk. Hava alabildiğine sıcak ve boğucuydu. Şıpır şıpır dökülen terler. Yapış yapış olan bedenler... Pencerelelerden dışarı süzülen sigara dumanına karışan birkaç sözcük dışında kimseden çıt çıkmıyordu. Babamla ben arkadaki 96 model brodneydaydık. Şoför pür dikkat öndeki aracı izliyordu. İçimdeki tedirginliği yenecek düşüncelere yoğunlaşmak istiyor ancak odaklanamıyordum. Gideceğimiz yeri tahayyül edemiyordum ve bu beni gittikçe korkutuyordu. Babamın vasiyetini yerine getirme niyetindeydim fakat neyle karşılaşacağıma dair bir tahminim yoktu.

Şimdi Piran'a varmak üzereyiz. Öndeki araç sağa sinyal veriyor. Hemen ardından garajdan bozma bir bakkalın önünde duruyor. Bizim araç da arkasına yanaşiyor. Öndeki aracın şoförü acıkmış; 'Buranın kavurmalı tostı güzeldir,' diyor,



hayvanca bir gülüşle üstelik. Diğer taraftan herkes, onun gülüşüne katılıyor. Şoför diye mi, yol gösterici diye mi? Yoksa bu 50'li yaşlardaki adama içten mi katılıyorlar? Anlam veremiyorum. Babamın iştahı yok. Her ne kadar istemesem de bana da bir tost yaptırıyor. Tostlar ellerimizde tekrar arabalara biniyoruz. Şoförün yanındaki koltuğa oturan kel, tombalak eniştem hapur hupur tostunu yiyor. Keyfi yerinde. Yanındaki şoförle 40 yıllık ahbabı gibi konuşuyor. Ağzından çıkan her kelime tostla birlikte sağa sola dağılıyor. Bu durum ikisinin de umurunda değil. Ben ise bir ısırık bile alamadığım tostla öylece duruyorum. Az zaman sonra midem bulanıyor. Bir hışımla pencerenin kolunu kavriyorum. Önce tost, ardından kafamı atıyorum pencereden dışarı. 'İyi miyim?' diye soruyor babam, bir eli omzumda. Başımın onaylıyorum soruyu. Tostun kokusuydu içimi bulandıran. Belki de yoldu. Belki ikisi de değildi.

Bir vakit sonra babamın sancıları başlıyor. Doğum sancısı gibi ama değil. Ellerini, kan ter içindeki saçlarında gezdiriyor ilkin. Sonra kazır gibi yapıyor aynı saçları. Gözleri ağlamaklı. Bana öyle geliyor. 'Babalar hiç ağlamasın,' diyorum içimden. Babaların gözyaşları, kış günü damı akan ev gibi geliyor bana; nemli ve küflü, soğuk ve kasvetli. Keşke babalar hiç ölmeseler, diyorum ardından. Ama onun öleceği söylenmişti, hekimleri tarafından. O da son isteğini söylemişti. Gözlerimin içine bakarak...

Annemi hiç tanımadım. Ben doğduktan hemen sonra göçmüştü bu dünyadan.

Nefeslerimiz denk düşmemiş, koynunda ısınmamıştım. Ama babamı tanıdım, hem de çok iyi tanıdım. Ve sevdim. Bundan dolayı da son isteğini geri çevirmedim. Hayatımın en önemli kararını verdiğimin farkındayım. Ne olacağını neyle karşılaşacağımı bilmiyorum. Babamın mutsuzluğumu fark etmemesi şu an için tek temennim. Bunun için çabalıyorum. Onu yoran, terleten ağırları ve sancıları mıydı, yoksa bana yüklediği sorumluluk muydu? Bunu bilmiyorum. Ama sanırım o da her şeyin farkında.

Bir ağaç gölgesinin bile esirgendiği Piran yolundan dağ yollarına tırmanmaya başlıyoruz bir süre sonra. Sıcak yerinde olsa da kurak geride kalıyor. Her ilerleyişimizde ince sivri uçlu ağaçlar, bodur tıknaz ağaçlar, çalılar, otlar; dikenli otlar, yabancı otlar, sararmış otlar karşılıyor bizi. Bir yerden sonra yüksek boylu ağaçların çevrelediği bir yerde duruyoruz. Önümüzdeki arabanın şoförüyle beraber birer birer iniyoruz arabalardan.

Ormanın orta yerinde, sanki tam kalbi. Durduğumuz yeri öyle hissediyorum. Burada biraz bekleyeceğimizi söylüyor karşının şoförü. Babamın asker arkadaşı göndermişti her iki arabayı da, şoförleriyle beraber. Her birimiz çömelip otların, taşların üstünde bekledik bir süre. Kimseden çıt çıkmıyordu. Kendiyle bile konuşan yoktu.

Bir zaman sonra ağaç gölgelerinin arasından birkaç araç çıkıp önümüzde duruyor. Araçların çıkardığı tozun toprağın dineldiği yerde zar zor bir kaç

yüz seçilebiliyor. Babam, bana tutunarak oturduğu yerden güçlkle kalkıyor. Ağır adımlarla gelip tam karşısında duran adamın gözlerinin içine bakıp tebessüm ediyor. Karşısındaki, asker arkadaşı olduğunu tahmin ettiğim kişiye var gücüyle sarılıyor. Arkadaşı da karşılık veriyor, gözleri pas parlak. Ardından hepimize ‘Hoş geldiniz,’ diyor. Göz ucuyla da bana bakıyor, bir kaşı çatık. Gözlerimi kaçırıyorum. Babamla ayaküstü biraz lafladıktan sonra bizi kendi bindiği araca misafir ediyor. Yola tekrardan koyuluyoruz. Az zaman sonra köye varıyoruz. Araçlar köyün en görkemli evinin önünde duruyor. Faris; Etraftaki köylüler Faris Ağa diyor, babamın asker arkadaşına. Kapının ağzında apak bir koç kesiliyor. Buna anlam veremiyorum. Babamı bu kadar seven, değer veren birini bu yaşına değin tanımadığıma hayret ediyorum. ‘Söz namustur’ diyor babama Faris Ağa, usulca kulağına eğilip. Babam söyleneni başıyla onaylıyor. Ellerimde bir buket gülle geçiyorum eşiği. Babam göz ucuyla kapıda karşılayanların arasından evleneceğim kadını gösteriyor. Bakıyorum, kızın gözleri önünde. Buketi uzatıyorum. Başını kaldırmadan alıyor. Eyvanı geçiyoruz. Oturma odasında babamın yanı başına oturuyorum. Bizim ailenin büyüklerinden kimse yok. Kimseye salık vermedi babam. Uzaktalar diye; belki de gerek yok diye, bilmiyorum. Babamla ben dışında iki ablam, enişter ve çocuklar. Bu kadarız. Diğer taraftaysa tanımadığım bir yığın insan. Geniş bir odada birikmişiz. Su yatağına biriken çakıl taşları gibiyiz. Ama dağınık değiliz öyle. Herkes, her şey yerli

yerinde. Bizi, odanın kalbinde oturtmuş gibiler. Yanı başımıza da Faris Ağa oturuyor. Babama bakarken gözleri halâ ısıldıyor. Ne kadar candan sevdiği bizatihi gözlerinde okunuyor. Hoş geldiniz, safa geldiniz fash biraz sürdü. İster istemez askerlik konusu açıldı; Tek ortak noktamız, burada bulunmamıza tek sebep. Konunun açılmasını merakla bekliyordum. Badilermiş askerde; Altı üstlü ranzalarda kalıyorlarmış yani. Can dostum diyor babam için. Canını kurtarmış bir keresinde. Hiç tereddüt etmeden hem de. O zamanlar ikimizde bekârdık diyor sonra. Söz verdik birbirimize. Daha doğrusu benim dayatmam diye ekliyor bıyık altından. Sonra tekrar eski mağrur haline dönüyor. Ardından sözüne devam ediyor. ‘Bir kızım olursa eğer, senin de oğlun olursa şayet. Baş göz edeceğiz dedim. Canken kan olalım istedim.’

Babama dönüp o da ‘Tamam’ dedi. Ağa devam etti ‘Aradan bir hayli zaman geçti. Ama ben sözümü unutmadım. Duydum ki iki kızdan sonra bir oğlu olmuş. Hayırlı olsun demeye gitmişim yanına. Bu sözü hatırlatmışım da yanaşmamıştı. Şimdi sözümüzü tutma vakti.’ Son sözünden sonra oturduğu yerde kaykıldı, gözleri babamın üzerinde. Babam Faris Ağayı dinledi, dinledi durdu. Söz sırasının kendisine geldiğini fark etti. Alnındaki tomurcuklanan terleri arka cebinden çıkardığı mendille canhıraş sildi. Kaykıldığı yerden doğruldu. Bir iki öksürdü. Şakaklarında parıldayan damarlar kırışmış saçlarının arasında gözden yitiyordu. Benzi solmuştu. Son bir gayretle arkadaşının gözlerine baktı. Babamın da gözleri ısıldıyordu, tıpkı Faris Ağa gibi. Allah’ın emri peygamberin kavliyle istedi, Faris Ağa da verdi gitti kızını.

Acı Tat

Ayşe Çapkın Yiğit

EDİTÖR:
MEHMET EMİN ÜNAL

“Koşarak yerimden fırladım. Annem görmesin diye divanın altındaki çorap sepetine sakladığım buz gibi, kocaman şişeyi kafama diktim ve gözlerim yaşarana kadar içtim.”



Çocukluk anıları insan zihninde tahminimizden çok daha büyük yüzölçümü kaplayan bir memleket. Ne kadar zaman geçerse geçsin içinden çıkarabileceklerimizin asla bitmeyeceği ne sakladığımızın kendimize bile malum olmadığı dipsiz bir kuyu. Öylesine çok şey atmışız ki o kuyuya, artık bir şey çıkmaz dedğimiz zamanlarda ve hiç beklemediğiniz anlarda bile hep yeni cümleler, yeni anılar, unuttuğunu sandığın, aklından bir kez bile geçmediğine yemin edebileceğin bir sürü insan arz-ı endam ediverirler en tanıdık halleriyle. Size kalansa uzun süredir görmediğiniz eski bir dostu kavuşmuş gibi hasretle kucaklamanızdır hem o kişileri hem de onlarla olan anıları.

Hayatın kendi ritminde, ağır, sakın aktığı o günlerde çok olağanüstü olaylar yaşamazdık ama yaşadığımız her an bir çocuk yüreğine iz bırakacak etkideydi. Beş katlı ve karşılıklı iki dairenin konumlandığı apartmanımızın en alt katında oturuyorduk. Giriş katındaydık. Sokağa en yakın ve sokağın ritmini, ahvalini en hızlı yaşamına alıveren o giriş kat.

Yaşar amca ve Neval teyze bizim bir kat üstümüzde oturan Almancı komşularımızdı. Neval teyzelerin Almancı, mahallenin hali vakti yerinde ve en gusto sahibi ailesi olmalarının yanında başka çok güçlü bir ayırt edici özelliği daha vardı: Çingene olmaları. Çingene olmak ve çingenelik kavramı bulunduğumuz lokasyon açısından bizim için enteresan bir durum değildi. Zira doğduğum yer Sulukule'ye oldukça yakındı. Neval teyze

Avrupa'da yaşamış gün görmüş bir teyzemiz olsa da bir çingeneydi nihayetinde. Oktav aralığı yüksek sesi ve kahkahaları mahallemizde neşeyle cınlardı. Apartmanımızın arka pencereleri tüm komşu binalarda olduğu gibi ortak bir yeşil alana bakardı. Neval teyze sabah kahvesini karşı apartmanımızda oturan Ayten teyzeyle balkondan balkona sohbet eşliğinde -Yaşar amcanın ürolojik problemleri de dahil olmak üzere birçok özel konuya girerek ve duyulmasından asla rahatsız olmadan-keyifle içerdi.

Neval teyzelerin ailesi oldukça kilolu bir aileydi. En küçük oğlu ağabeyimin de arkadaşı olan Cüneyt ağabeydi. O da etine dolgun birisi olmasına rağmen henüz ağabeyleri ve ebeveynleri kadar semirmediği için Neval teyze ondan "Zayıf oğlum" diye bahseder ve bizleri güldürürdü. Cüneyt ağabey Almanya'da liseye devam ediyor ve ağabeylerinin yanında yaşıyordu. Türkiye'ye yaz tatilleri için gelirdi. Sıcak bir yaz günü, öğleden sonra penceremizin kenarına oturmuş bebeklerimi diziyo ve onların saçlarını örüyordum. Cüneyt ağabey bakkalın kepenklerinin önündeki taş pervaza oturmuş annesine sesleniyor ve para istiyordu.

Neval teyze pencereden "h" harfini kullanmadığı kelimelerden artırdığı "h" yi sesli harfle başlayan diğer kelimelere katarak ve o günlerin yüksek faiz veren ünlü bankasına da atıfta bulunarak "Himar Bankası mıyım ben be? Ep para, ep para, nereden bulacam o kadar parayı?" diye bağırıyordu oğluna. Cüneyt ağabey bir türlü pes etmiyor, annesine yalvarmaya

devam ediyordu. Neval teyze sütyeninden bir banknot çıkardı ve yere attı.” Al başka da param yok” dedi. Cüneyt ağabey paranın yanına yanaşıp miktarını görünce çılgına döndü ve eğilip yerden almaya bile tenezzül etmedi. “Bu ne be?” dedi. “Sakız parası mı istedim senden, bu neye yeter?” diye parayı, yere ikimizin tam ortasındaki bir taşa doğru fırlattı. Neval teyze “ Namkör, sana çok bile” dedi ve pencereyi hızlıca çarpıp içeri girdi. Para yerde duruyordu. Belli etmemeye çalışarak göz ucuyla paraya baktım. Beş liraydı. Bu parayı mı beğenmiyor diye düşündüm. Ne sakızı, kocaman bir şişe koka kola bile alınırdı bu parayla. Gerçekten nankör cocuktu şu Cüneyt ağabey. Sürekli göz ucuyla yerde duran beş liraya bakıyor ama Cüneyt ağabeyle göz göze gelmemek için de gayret sarf ediyordum. Sanki biraz önce annesiyle arasında geçen mevzuya şahit olmamışım gibi bebeklerimin saçını taramaya devam ediyordum. Az sonra Cüneyt ağabeyin yerinden kalktığını gördüm. Hızlı adımlarla paranın yanına gitti, yerden aldı” Ayşe, al kız senin olsun” diyerek parayı benim önüme doğru hızlıca fırlattı. Şaşkınlıktan hiçbir şey söylemeden yüzüne bakıyordum.

“Ne bakıyorsun kızım bön bön, al senin olsun, nereden bulacaksın bir daha beş lira” dedi.” İstemem” dedim. Parayı sadaka verir gibi önüme fırlatmasına ve söylediği söze çok içlerim. Para ortamızda öylece dururken aklımdan bir sürü düşünce hızla gelip geçiyordu. Neval teyzenin attığı paranın beş lira olduğunu gördüğümünden beri aklımda tek bir şey vardı. Tam bir şişe koka kola parası

olduğu. Bu şekerli, buz gibi, insanın genzini yakıp değişik bir hisle serinleten tada bayılıyordum. Ama annem asla bu tarz şeyler almaz, içecek olarak bize vişne şurubu kaynatır, sulandırıp içerdik. “Mis gibi şurup var evde ne koka kolasıymış?” derdi ne zaman annemden almasını istesek.. Bu düşüncelerle yoğrulurken bir de baktım ki Cüneyt ağabey çoktan gitmişti. “Hazır o da gitmişken parayı alsam mı acaba?” diye düşündüm. Ne olacaktı sanki? Ha elime vermişti, ha yere atmıştı.

Eve geldiğimde hala kararımın doğruluğunu kafamda ölçüp biçiyor ve bir türlü emin olamıyordum. Cüneyt ağabeyin önüme sadaka gibi fırlatmasına ve söylediği sözlere rağmen gururumu hiçe sayarak parayı alışım içimi garip bir sıkıntıyla doldurmuş, ince bir alev olmuş yakıyordu. Koşarak yerimden fırladım. Annem görmesin diye divanın altındaki çorap sepetine sakladığım buz gibi, kocaman şişeyi kafama diktim ve gözlerim yaşarana kadar içtim. Hem içiyor hem de yanağımdan süzülen yaşları siliyordum. Gözyaşlarımın sebebi koka kolanın o keskin asidi mi yoksa kırılan gururum muydu, ayırt etmek çok zordu.

Üzeyir Karahasanoğlu ile Söyleşi



RÖPORTAJ

“Fakat bu yaştan sonra kurmaca ile gerçeğin iç içe geçtiğini bilmenin avuntusuyla doluyum ki bu da bana yeter. Hem kim bilir, belki öğrencilerimin hatırlamaktan mutluluk duyacağı bir edebiyat hocaları vardır!”

KONUŞAN:
YAKUPHAN GÜLEÇ



Merhabalar Üzeyir Bey, söyleşimize sizi tanımakla başlamak isteriz. İsminizin bile bir hikâyesi olduğunu düşünüyorsunuz. Bir baba, öğretmen ve yazar olduğunuzu biliyoruz. Açıkçası bu sorunun yerini bulması bakımından sizdeki cevherin kaynağını sormak isterim. Kimdir Üzeyir Karahasanoğlu?

Yazarım, babayım, eşim. Evet, ama hepsinden önce öğretmendim ben. Dolayısıyla kendi hikâyemi düşünürken mesleğimi vurgularım. Ki öğretmenlik tüm sıradanlıklarına karşın ilginç meslektir. Bir edebiyat öğretmenininde bilinenin dışında ihtiyaçları vardır. Bir kere hazırda bulundurulması gereken hikâyeler ister. Öğrencilerin, velilerin, gerektiğinde idarecilerin etkileneceği, coşacağı, durulacağı, ibret alacağı, “geri vites yapacağı”, unutamayacağı, akla her gelişinde aynı duygularla sarsılacağı hikâyeler... Çünkü bir öğretmen ne kadar kitap okumuş, mürekkep yalamış olursa olsun, asla her olaya, her duruma uygun hikâyeler üretemez. Ne var ki ağzından çıkacaklara odaklanmış kalabalık bir grubun karşısındadır hep. Nitekim öğrenciler sıklıkla sorarlar: “Neden edebiyat öğretmeni oldunuz?” Vereceğim yanıtın onları kesmeyeceğini bile bile ilk ağızdan edebiyatı çok sevdiğimi filan söyleyiveririm. İlgili öğrencilerin zorlamaya başlayacağını, bu sorunun sadece açılış olduğunu, geçiştirme yanıtlarla yetinmeyeceklerini anlamam uzun sürmez. Sorular peş peşe

gelir ve en çok şu sorulur: “Örnek aldığınız bir edebiyat öğretmeniniz var mıydı?” Olumsuz cevap vermek, ateşi sulamak olur. İyi öğretmense ateş sönmesin, su ziyan olmasın ister. Öğrencinin unutamayacağı, gönlünü ısıtacak, aklında yer edecek bir yanıt gerekir. Edebiyat öğretmenliği biraz da budur benim için. Hâlihazırda bulunmayan, deneyimlerden çıkardığım, anlata anlata neredeyse gerçekliğine inanıvereceğim efsanelerden birine, “Sinan Öğretmen”e sarılırım. Şair ruhlu, dâhiyane Sinan Öğretmen sayesinde nice badirelerden geçmişimdir. Eğitim yolunda yara bere almadan ilerlemem, edebiyat öğretmenliğinde karar kılmam, üniversitenin kapısından girmem hep onun sayesinde. Öğrencilerim hikâyenin büyüüne kaptırmışlarken kendilerini, gözlerindeki ışıltıdan güç alırım artık. Hem anlatıcısı hem kahramanı hem yazarıyım hikâyemin. Gerçek de dilimdedir, kurmaca da. Önce dersi, sonra edebiyatı sevdiren, okuma ve yazma zevki aşılayanım. “Ben de edebiyat öğretmeni olmak istiyorum.” demeleriye bin derdimin dermanıdır. Sinan Öğretmen hikâyelerini anlatırken aklıma hep Bir Bilim Adamının Romanı düşer ve hikâyeyi Mustafa İnan’a bağlarken yazarını kışkandığımı güçlkle saklarım. Haksız saymam kendimi. Hocaların hocasından ders görmüş, hatta romanını bile yazmıştır Oğuz Atay. Üstelik Mustafa Hoca’yı öyle akıcı, öyle incelikli anlattığında içinizde



bir sınıf belirir ve Hoca ha şimdi ha birazdan kapıyı açacak sanırsınız. Dost sohbetlerinde hayıflandığım olmuştur: “Neden bizim hocalarımız arasında Ahmet Hamdi, Behçet Necatigil, İrfan Yalçın, Mustafa İnan yok? Biz mi bahtsızız, zaman mı kötü?” Neticede Sinan Öğretmen bir hayal ürünü değil de keşke öğretmenim olsaydı! Fakat bu yaştan sonra kurmaca ile gerçeğin iç içe geçtiğini bilmenin avuntusuyla doluyum ki bu da bana yeter. Hem kim bilir, belki öğrencilerimin hatırlamaktan mutluluk duyacağı bir edebiyat hocaları vardır! Neticede Sinan Öğretmen bir hayal kahramanı olsa da ben öğrencilerimin Üzeyir Hoca’sıyım. İçime doğan bazı öykülerimi öğretim programının

elverdiği ölçüde onlara açar, onlarla fikir jimnastiği yaparım. Söz gelimi Yağmurda Bir Yaltakçı’nın devamına bir türlü karar veremediğim zamanlarda “Bir öykü var ve devamı sizce nasıl olmalı?” diye konuşmuştuk. Muazzam bir beyin fırtınası yapmıştık.

elverdiği ölçüde onlara açar, onlarla fikir jimnastiği yaparım. Söz gelimi Yağmurda Bir Yaltakçı’nın devamına bir türlü karar veremediğim zamanlarda “Bir öykü var ve devamı sizce nasıl olmalı?” diye konuşmuştuk. Muazzam bir beyin fırtınası yapmıştık.

Kitaplarınızda “zaman”a dair çok derin anlatımlarla karşılaşıyoruz. Özellikle romanınızda mütareke dönemi İstanbul’u anlatıyorsunuz. Kitaplarınızın isimleri hep bir zamansallığı çağrıştırıyor. Hikâye anlatmak biraz da zamanlar arasında bağlantı kurmak mıdır?

Benim anlatma ihtiyacımı karşılayan bir soru. Çünkü tüm kitaplarımın güçlü bir bağı var: zaman. Geçmiş Beklemek’te bugünümüzü hâlâ kanatan yakın zamanın acılarına, Dünya Bir Rüzgâr’da yakın ve uzak geçmişin büyüyle, bugünün yankısına odaklandım.

Zaman, hep etrafında dolanıp da bir türlü tutamadığım bir hayal. Belki bundan, Geçmiş Beklemek’i “Unutmamak, ne güzel bir erdem değil midir?” notuyla imzalamayı çok severim. Hatırlananlar ölmez diye!

Dünya Bir Rüzgâr; bir korsan hikayesiyle

17. yüzyılın sonlarını, bir ferrâş hikâyesiyle Alaeddin Keykubat dönemini, bir âşığın feryadıyla II. Abdülhamit'in son demlerini işliyor. Haliyle zaman hiç tükenmeyen bir sorun, girdap, huzursuzluk ve esin kaynağı bende.

Gece Hep Gece ise başlı başına bir dönem romanı. Mütareke Dönemi'ni anlatan birkaç bilindik romanımız var ve bana kalırsa onlar da resmi kalıplara sadık kaldıkları için hakkıyla işleyememişlerdi tarihi. Dolayısıyla Gece Hep Gece, zamana bakışıyla da iddialı bir okuma vaat ediyor.

Son dönemde okullarımızda yaşanan sorunlara bir öğretmen gözüyle bakınca sorunun temellerini nerede aramalıyız?

Sorunlar dünden bugüne oluşmadığından kısa vadeli çözümlerin sorunları sümen altı ettiğini düşünüyorum. Çünkü okullara taşan her sorun, toplumun ortak sorunu aslında ve korkarım ki güvenlik tedbirleriyle geçirilemeyecek boyutlarda! “Eğitim şart,” diye reklam filmleri çektiren ama eğitime gereken kıymeti vermeyen bir hale düştük! Popüler hadiseler gibi bugün hoş görünen polisiye tedbirlerle sorunun üstünü örtüyor, şimdilik gündemden çıkarıyoruz. Oysa yer altı suyu yürümeye devam ediyor. Yol bulacak ve bir gün bir yerden fışkıracak. Dolayısıyla derinleşen her yara yankısını bulacak.



Eserlerinizde ve söyleşilerinizde etkilendiğiniz yazarları andığınızı görmekteyiz. Aynı topraklarda büyüdüğünüz yazarlarımızla çok güzel bir yakınlığınız var. Peki, topraklarımız dışına çıktığınızda sizi etkilemiş hangi yazarlar hikâyenize eşlik ediyor?

Dünden, bugünden çok parlak öykücülerimiz var. Benim eşlikçilerim çoğunlukla bizim edebiyatımızdan. Bir söyleşide şöyle demişim: Hani, “Evrenin koruyucusu Voltran” diye bir çizgi film vardı. Hatırlar mısınız? Çocukken çok severdim. Sınırlı güçleri olan beş mekanik robotun bir araya gelmesiyle oluşabilen devasa bir robottu Voltran. İşte ben de Erdal Öz, Kadri Öztopçu, Orhan Duru ve İrfan Yalçın'ın oluşturacağı efsanevi öyküadamın bir yazarı olabilmeyi çok isterdim.

Hâlâ buradan bakıyorum ama bir

yerden sonra iyi edebiyatın sınır tanımadığı da malum. Meşhur klasiklerin dışında Cheever, O'Connor, Yates'i sayabilirim mesela.

“Edebiyat insanları sevmeye yarar!” diyorsunuz. Günümüz edebiyatı insanları sevmeye vesile oluyor mu?

Edebiyat hastr. Kendimden de biliyorum ki insanın hayal dünyasını, düşünce dünyasını zenginleştirir. Dolayısıyla benim inancım her türlü olumsuzluğa, şeytanca düşmanlıklara karşın hâlâ Metin Altıok'un bu cümlesinden yana.

Edebiyatta ödülün yeri nedir? Ve konunun bağlamında soracak olursam eğer nitelikli eser bir gün gerçekten hak ettiği ilgiyi görüyor mu?

Seçkin ödül motive eder, diğerleri enflasyon yaratır. Tabii bir ödülün gücü, adı ve anlamı, seçici kuruluyla beraberdir. Sennur Sezer'in güzel adıyla anılan “Emek ve Direniş Öykü Ödülü”ne katılmam, şairin kıymetinden ve dosyamın artık kitaplaşmasına dair yaşadığım mecburiyet duygusunun baskısından ve elbette seçici kurulun saygın yazarlardan oluşmasındandı.

Farklı yarışmalarda ödüller kazanmış, seçkilere katılmış, kısa listelere kalmış bir yazar olarak tek arzum eserimin daha fazla görünür olmasıdır. Benim için yarışmaların yegâne anlamı budur.

Tabii çeşitli mecralarda vasatın üstün getirildiğine ben de çokça tanıklık ettim. Olsun, her nitelikli eser, ödüllerde boy göstermeyebilir. Neticede cevher, her şekilde cevherdir!

Bir edebiyat dergisi olarak dergiciliği sormak isterim. Edebiyatta dergiciliğin yeri neresidir? E-dergiciliğin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Bu soruyu cevaplayan da bir dergici. Altıyedi'yi sekiz yıldır Zonguldak'ta çıkarıp memleketin edebiyatına sunuyoruz. Tabii biz baştan beri, Pandemi sürecinde dahi, basılı dergi çıkardık. Kalem ne demekse kâğıt da o demek benim için. Bile isteye, inanarak, tüm zorluklarına katlanarak, hiç sızlanmadan basılı dergi çıkardık. Çıkarmayı da sürdüreceğiz. Gelgelelim basılı dergilerin yaşadığı baskı maliyeti, dağıtım ağına girmenin yüksek maliyeti, kargo maliyeti, sektörün ana aktörleri olan kitabevlerinin kafalarına göre takılması ve daha nice zorluklar e-dergilere oranlara katbekat fazla.

Bizim ilk çıktığımız dönemdeki basılı dergi sayısıyla şimdilerdeki basılı dergi sayısı arasında epey düşüş yaşandığı, devam edenlerin önemli bir kısmının periyotlarını uzattığı, dahası kalan dergilerin bir kısmının da büyük mecralarca desteklendiği malum. Bizse kendi yağımızla kavrulmanın, bağımsız kalabilmenin mutluluğunu sürüyoruz. Tabii kapanan mecralar, teknolojinin

gelişimi, değişen ihtiyaçlar dergiciliğin giderek dijitale kaydığını gösteriyor. Çağın rüzgârı, e-dergiler için esiyor. Yine de her yazar nasıl ki kitabının kâğıda basılmasını arzu ediyorsa nitelikli dergiler de hak edildikleri biçimde yayımlanmalı diye düşünüyorum.

Yapay zekâ nitelikli bir eser kaleme alabilir mi? Edebiyatın doğasında yapay zekânın bugünü ve geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Edebiyat eserinin insana has olması, hatasıyla günahıyla insan mamulü olması tarafındayım. Sanat ürünü, yazarın yeteneğiyle eşleşir çünkü. Benim tercihim baştan beri bu yönde ama yazıyla meşgul olunan her mecrada yapay zekânın yoğun biçimde kullanıldığını işitiyorum. Söz gelimi Nobelli yazar Olga Tokarczuk da eserlerinde yapay zekâ kullanıyormuş. Çeviride yapay zekâ kullanımının yaygınlığını kanıksamaya başladık ama eserin bizzat kendisini böyle oluşturmak sanatın varlığına, insanın insanlığına aykırı! Güdükleşen dünyamızda daha nelerle sınanacağız bakalım!

1.Gece Hep Gece romanınızın yazılış sürecini sormak isterim. Nasıl bir yazılış süreci ile iki kapak arasında mühürlendi? Hamasetin çokça yaşandığı bir dönemde insanlığı yazmanızın toplumumuzdaki karşılığı

sizce nedir?

Çok okudum. O kadar çok okudum ki bir yerden sonra hikâyemi okuduklarım ve hayallerim belirledi. Bir Kuvayı Milliye romanı yazma düşüncesiyle çıktığım yolda bambaşka bir serüvenin içine düşecekmişim. Karada verilen mücadelenin defaatle işlenmesinden dolayı Karadeniz’de verilen mücadeleyi; Rus limanlarıyla Trabzon, Samsun, İnebolu, Zonguldak, Ereğli limanları arasında mekik dokuyan çatanaların, takaların, balıkçı teknelerinin hikâyesini anlatacakken Rusya’dan kaçarak İstanbul’a sığınan Beyaz Ordu taraftarlarının hikâyeleriyle sarsıldım. Örneğin Beyoğlu’nun ana caddelerinde şarkılı, danslı eğlenceler tertiplenirken arka sokaklarında Kiev’deki, Odessa’daki umumhanelerden kaçan kadınların çalıştığı pavyonlar açılıyordu. Ön tarafta düşesler, baronesler votka ikram ederken arka taraftakiler kokain pazarlıyordu. Tüm olumsuzluklara karşın Rönesans’ını yaşadı konuk ettiği misafirleriyle İstanbul. Operalar, baleler, fotoğraf sergileri, resim sergileri, konserler düzenliyor; bugünlere değin gelen restoranlar, lokantalar, pastaneler kuruyorlardı. Gelir gelmez kütüphanelerini, kitabevlerini, gazete bayilerini açıyorlardı. Kitaplar, dergiler çıkardıklarını görünce kültürlerine, dillerine, sanatlarına nasıl bağlı olduklarını anlayabiliyoruz bu insanların! Haliyle bu rengârenk resmi,

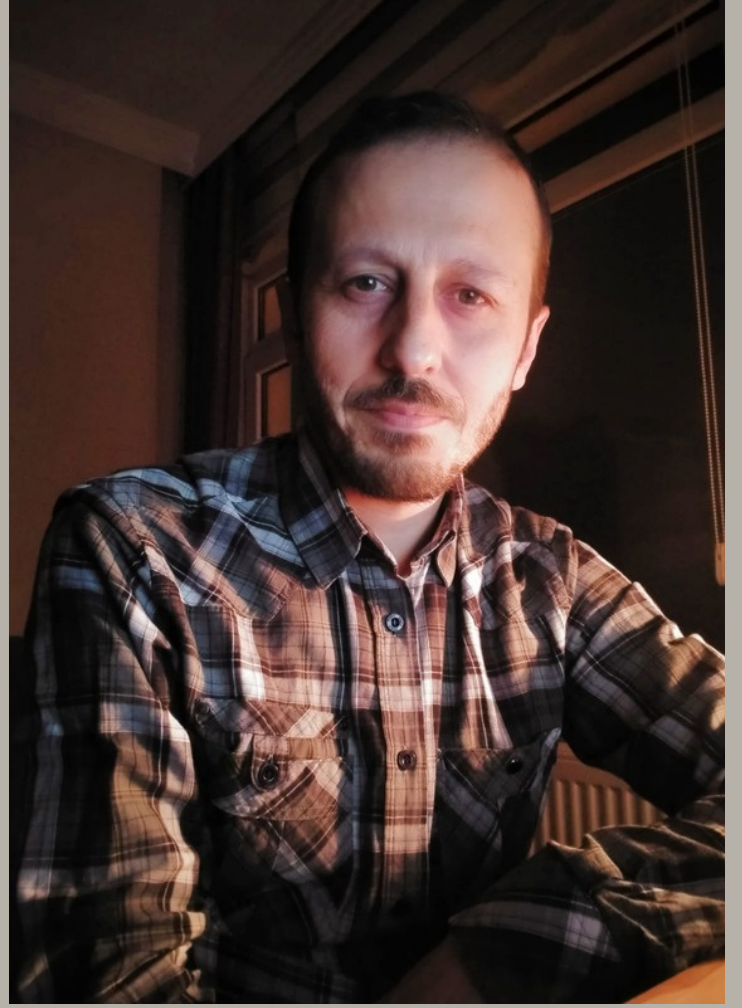
siyah beyaz anlatamazdım.

Mütareke'yi anlatan Esir Şehrin İnsanları, Sodom ve Gomore gibi büyük romanlar yazılmıştı ama dediğim gibi Gece Hep Gece resmi tarihin kalıplarıyla yazılamazdı. Ben devletlerin değil, insanların tarihine inandım. Kırınca bilindik kalıpları, canlandı tarih. Hamasete, yönlendirmelere kulak asmayınca, filancanın tarihi diye bakmayınca atmosferi oluştu romanın. İnsanın tarihine baktım; çekilen çilelere, yapılan fedakârlıklara baktım.

Bir hikâye bir roman ve ardından geçtiğimiz sene bir hikâye daha. Sonraki kitabınız bir roman mı olacak? Bilgisayar klasörde yer alan ve tamamlamayı bekleyen çalışmalarınızdan bahsetmenizi çok isteriz.

Asıl hikâye hayatımız aslında. Ne yapıyorsam orayı ıskalamadan yapmayı umuyorum. Yazdığım hikâye, hangi ihtiyaca uygunsa o türden oluyor ama gönlüm romanı çağırıyor şimdilerde. Tabii bu arada öykü hiç durmuyor. Öykü arsız, öykü ısrarcı, öykü ferman dinlemiyor; yine de sonraki kitabımın roman olmasını arzuluyorum. 1940'ları anlatacağım bir roman için derin okumalar yaptım. Öyküler müsaade eder, bir de roman yazabilecek ortamı bulursam gönlümün sırasına uyacağım.

Teşekkür ederim.

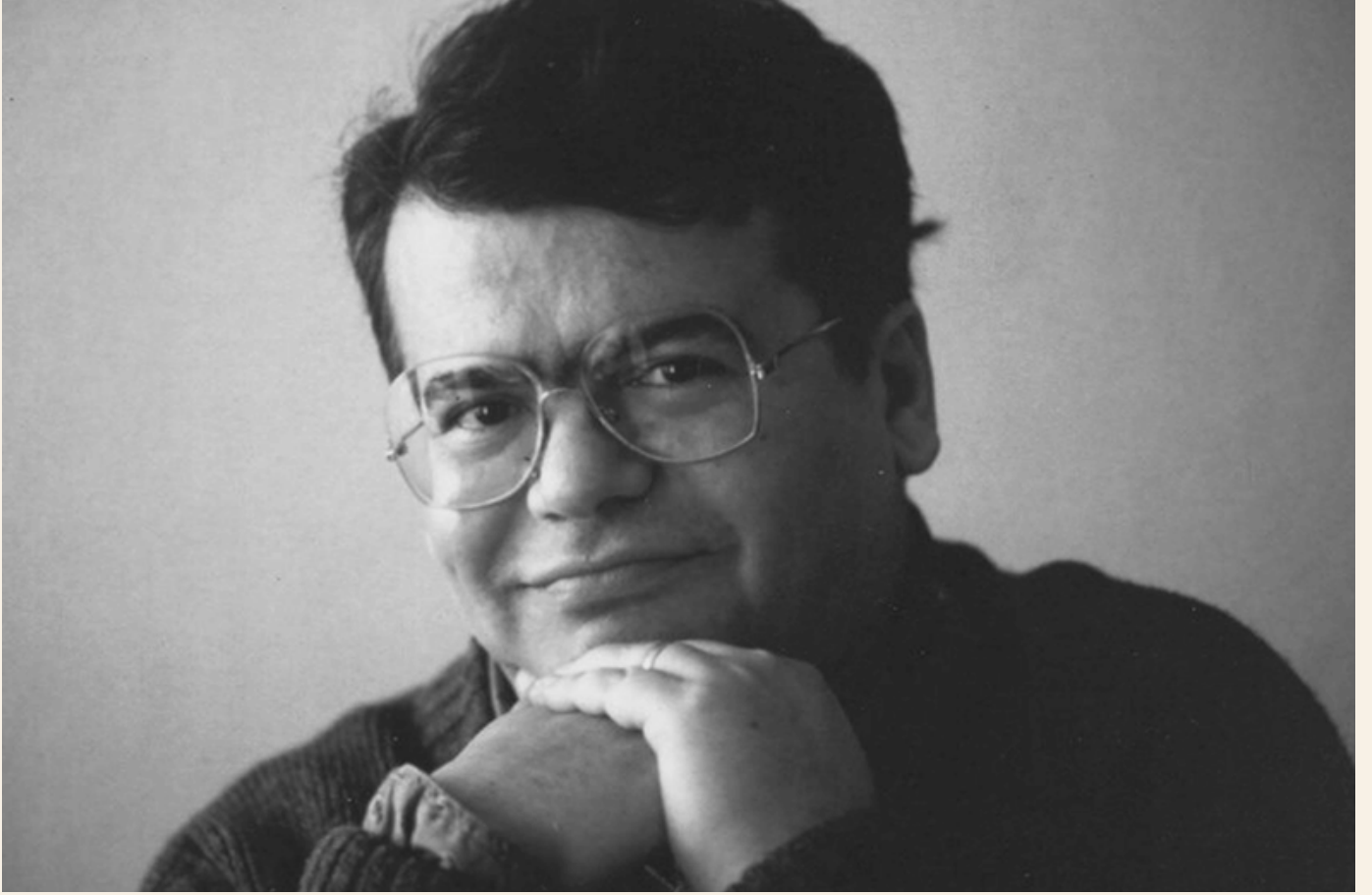


Bilmukabele. Sizin vesilenizle okurlarımıza sevgilerimi gönderiyorum.

Gölgede Kalanlar Serisi: Çok Sesli Bir Yazar, Hulki Aktunç

HAZIRLAYAN:
EZGİ DALAN

BİYOGRAFİ 



Hulki Aktunç; şair, öykücü, ressam ve reklamcı. Hulki Aktunç, 1970'li yıllarda edebiyat dünyasına girmiş, idealist bir yazar. Son zamanlarda gözüme çok çarpan yazarlardan birisi. Edebiyat yolculuğunun geçmişteki birikimlerini takip ederek günümüz okur ve yazarlarına ulaşmayı seviyorum. Hulki Aktunç benim için bu yolculuğun bir

parçası. Yazarın daha önce adını dahi duymamışken bir satır arasında alıntısını, yazdığı dönemin bir parçasını taşıdığını görüyorum. Satırlar arasında başlayan yolculuğum, önce öykücülerin derlendiği araştırma kitaplarına uzanıyor daha sonrasında ise kütüphaneye gidip rastgele bir kitabını alıyorum. Okuduktan sonra da

durmuyorum, yolum mutlaka yök teze düşüyor. İşte bir yazarı tanıma ve benimseme yolcuğum!

Hulki Aktunç, 1949 yılında İstanbul'da doğmuş. Anne ve babası Şebinkarahisarlı olan yazar, çocukluğunu İstanbul'un Kadıköy'ünde geçirmiş. İstanbul'da doğup büyüyen pek çok yazar var. Bir yazarın doğduğu ve büyüdüğü yer oldukça önemli çünkü bir yazar farkında dahi olmadan eserleri için malzeme toplamaya çocukluğundan başlar. Aktunç'da aynı şekilde babasının yanında, onun çalıştığı işlerde yanında durarak etrafı gözlemleyerek başlamış yazarlığın ilk atılımlarına. Babasının işportacılıktan, ayakkabı boyacılığına uzanan çalışma hayatında Aktunç; etrafı gözlemler, farklı etnik gruplardaki insanlarla arkadaşlıklar yaparak İstanbul'un kozmopolit yapısını yaşayarak görür. İlkokula başlaması, ellerinde kitap taşıyan abilerine özenerek başlamış. Aslında küçük bir detay ama araştırırken gördüğümde çok şaşırmıştım. Aktunç, ilkokula yaşitlarından erken başlamış, çok hevesliymiş. Küçük yazarın bu kadar hevesli olduğunu gören Rasime Hanım, ilkokuldayken onunla çok ilgilenmiş ve ilginç olan kısım şu ki, bu Rasime Hanım aslında ünlü gazeteci, yazar benim hafızamda ironiyi yüksek dozda kullandığı düz yazıları ve “Şehir Mektupları”yla aklımda kalan Ahmet

Rasim'in kızıymış. Aktunç, bu durumu Ahmet Rasim'in yazılarını okurken tesadüfen keşfetmiş. Edebiyat dünyasında yazarların birbirine olan yakın ilişkilerini görmek onlar arasında bir akrabalık bağı varmış gibi hissettirir bana.

Kitaplara, okumaya, yazmaya çok hevesli olan yazarımız, Askeri lisede Osman Feyzioğlu yürürlüğünde çıkan “Ülkü” dergisinde yazmaya başlar. Ancak buradaki yazıların eleştiri boyutu “propaganda” olarak adlandırılınca yazar çareyi okulu bırakmakta bulur.

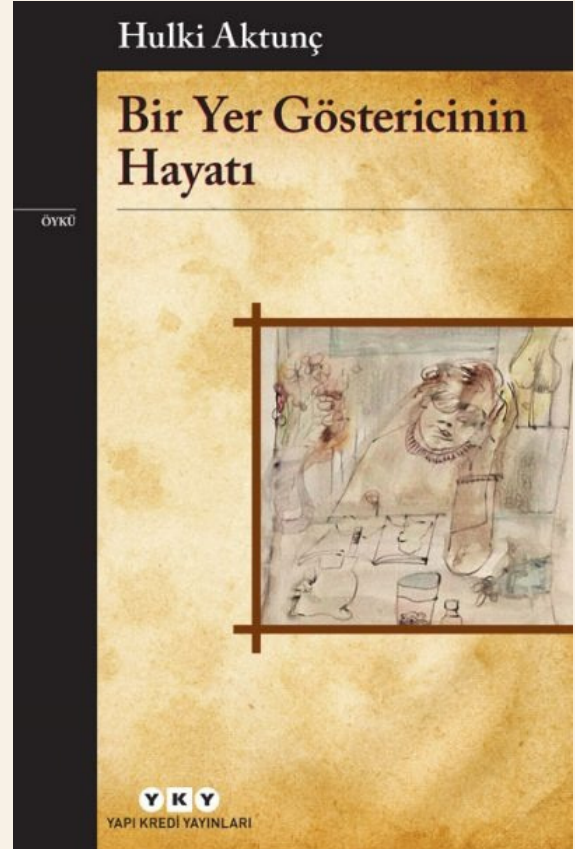
Okul hayatına bir süre ara veren yazar sonradan hukuk fakültesine girmeyi başarır. Burada siyasi olaylardan uzak kalamayan yazar, ülkenin mevcut durumu çeşitli dergilerde yazdığı eleştiri yazılarıyla gösterir. Üniversite hayatında Dev-Genç'le yakın ilişki kuran yazar sosyalist damarını keşfeder, sosyalist mücadeleye kalemiyle destek vermekten kaçınmaz ancak dönemin sosyal ve siyasi olayları üniversiteyi bitirmesine de elvermez.

Hulki Aktunç, kesinlikle çok yönlü bir yazar. Edebi hayatı boyunca şiir, roman, öykü, deneme birçok eser kaleme almış. Gündelik hayatı, yaşamın, sokakta kullanılan dili çok önemseyen yazar bu alanda “Büyük Argo Sözlüğü”nü kaleme alarak çağdaşı olan birçok yazardan farklı bir yönde ilerlemiş. Yazarlığın yanında reklamcılık alanında tanınan bir isim

olarak ajans bile kurmuş. Çok küçük yaşlarda resime ilgi duyan yazar, 1965 yılında “Lacivert ile Bordo” isimli bir sergi açmış. Ressamlık kariyerinde 2005 yılında “Ayvalık Yolları’nda Sürücü Aynalarında” ve 2007 yılında “Meşk” isimli sergiler açmış. Resmin yanında müzikle uğraşmayı da ihmal etmemiş.

Aktunç’un edebi hayatına gelirsek 1970’li yıllarda edebiyat dünyasına girmiştir. İlk öyküsü “Yeni Edebiyat” dergisinde Kemal Tahir’in onayıyla “Yazılmamış Bir Günlük” adlı öyküsü yayımlanmıştır. İlk öykü kitabı olan “Gidenler Dönmeyenler” kitabı 1976 yılında yayımlanarak TDK Yılın Öyküsü ödülünü almıştır.

Aktunç’un hayatı boyunca yayımlanmış altı öykü kitabı vardır: Gidenler Dönmeyenler (1976), Kurtarılmış Haziran (1977), Ten ve Gölge (1985), Bir Yer Göstericinin Hayatı (1989), Güz Her Şeyi Bilir (1998). Dergiler, yazarların eserlerini yayımlamaya başladıkları ilk yer olduğu için, onların gözünde bir yuva gibidir. O yüzden bazı dergiler, bazı büyük yazarlarla beraber anılırlar. Hulki Aktunç’un yazı hayatında önemli bir yeri olan “Türkiye Defteri” adlı dergide bu kapsamda değerlidir. Bu derginin ana kurucuları: Naci Çelik Berksoy, Taylan Altuğ, Selim İleri ve Hulki Aktunç şeklinde sayılabilir.



Edebiyat camiasında yakın ilişki kuran belirli bir ideolojiye yakın olan yazarların yanında bu dergi ekibine katılan Leyla Erbil, Tomris Uyar ve Hilmi Yavuz diğer önemli isimlerdir. Yaşantısında reklamcılıktan sözlük yazarlığına, yazarlıktan ressamlığa pek çok alanda varolan Hulki Aktunç, 2011 yılında hayata veda etmiştir.

Yazarların edebiyat yolculuğu aşağı doğru akan bir nehir gibi ilerlemez. Her zaman tek bir doğrunun peşinde koşmazlar, hata yaparlar doğruları için mücadele ederler ve en sonunda her yazar kalemiyle bir direnişin bayrağını sallarlar. Bu direniş kimi zaman hayata tutunmak, yazarak varolmak içindir kimi zaman ise sesini duyurabilmek

için. Aktunç bu iki çizgi arasında gidip gelen değerli bir yazardır. Özellikle ilk dönem öykülerinde direnişin sesi baskındır, her metnin altında yatan mutlaka toplumsal bir mesaj yer alır. İlerleyen yıllarda seksen sonrasında yazmış olduğu eserlerde bir düşüncenin ateşli savunuculuğunu yapan yazar, sözcüklerini iç çözümlemeleri dizmek için kullanır. Çok sesliliğin yerini sessiz ama güçlü bir ses alır. Yazarın edebi hayatının dönüşümünü bu şekilde anlatabilmek mümkündür.

Yazarın yazmış olduğu öykü kitaplarına kısaca bir değinelim.

Gidenler Dönmeyenler, yazarın yazdığı ilk öykü kitabıdır. Yazarın çocukluğundan, ilk gençliğinden izler taşıyan öyküler içerisinde yer almaktadır. Bu kitabın öykü kahramanları büyük şehir içerisinde kaybolan küçük insanların çeşitli hayatlarına dokunmaktadır. Kurtarılmış Haziran, sosyalist bakış açısının en baskın görülen eseridir. Türk siyasetinde görülen olaylara tutulan eleştiriler, işçilerin etrafında anlatılmaktadır. İlk öykü kitabında görülen bireysel yabancılaşma yerini toplumsal yabancılaşmaya bırakmaktadır. Ten ve Gölge, yazarın çok sesliliğinin yerini bireysel temalara döndürdüğü, bireysel ve günlük hassasiyetlerin yer aldığı bir öykü kitabıdır. Bir Yer Göstericinin

Hayatı, 1989 Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü kazanmış, yazarın toplumsal eleştirilerinin kapalı bir anlatımla aktarıldığı öykü kitabıdır. Güz Her Şeyi Bilir, yazarın on yıllık bir aranın ardından 1998 yılında kaleme aldığı son öykü kitabıdır. Bu öykü kitabının diğer öykülere göre daha dağınık ve bireysel temalarla ilerlediğini görmek mümkündür.

Yazarın eserlerinde genel olarak işlediği temalar, döneminin öykü anlayışından uzak değildir. Kimi zaman Kemal Tahir, Orhan Kemal gibi isimlerin yanında bulunan tezli öyküler yazan yazar kimi zaman ise yönünü kendi içine döndürerek bireysel çatışmaları eserlerine konu edinir. Yazarın öykülerinde sıradan insanların -döneminin küçük insanların- gündelik hayatlarındaki çatışmalar, toplumsal eşitsizlikler, kentleşme çerçevesinde yabancılaşma, bireyin modern dünyada yalnız kalmasının oluşturduğu baskı ve huzursuzluk durumları görülür. Aktunç'un öykü kişileri değişkendir; öykülerinde yaşamı almış aksi adamlar da vardır, küçük bir çocuğun hayata yetişmesi için verdiği telaş ve neşe de vardır. Bu yüzden yazarı, çok sesli bir yazar olarak adlandırmak yerinde olacaktır.

Bir sonraki gölgede kalanlar serisinde görüşmek dileğiyle, esen kalın...

Nagihan Dermancı ile Baktığım Her Yerde Söyleşi

KONUŞAN:
YAKUPHAN GÜLEÇ



Öncelikle sizi biraz tanımak isteriz. Anadolu'yu bilen, Ege'nin havasını solumuş biri olduğunuz hissediliyor. Bunun yanında öğretmen, anne ve yazarınız. Tüm bu kimliklerin ötesinde Nagihan Dermancı kimdir?

Kendimi en çok “insanı gözlemleyen biri” olarak tanımlıyorum. Öğretmenlik bana insan ruhunun kırılğan yanlarını, annelik; sabrı ve kaygıyı, yaşadığım coğrafyalar ise aidiyet duygusunu öğretti. Anadolu’nun sertliğiyle Ege’nin ve Akdeniz’in yumuşaklığını Doğu Anadolu’nun gücünü birlikte taşıyorum sanırım. Yazarken de bütün bu birikimler birbirine karışıyor. Benim için yazmak; insanın içindeki sessizliği duyulur hâle getirme çabası biraz.

Öykülerinizde anlattığınız meseleler ashında gündelik hayatın tam ortasında duran, çoğu zaman görmezden gelinen hikâyeler. Ancak onları dikkat çekici kulan en önemli unsurun diliniz olduğunu düşünüyorum. Bu denli akıcı ve etkileyici bir anlatım kurmanızın ardında hangi birikimler, hangi edebî damarlar var?

Çocukluğumdan beri insan hikâyelerine karşı çok dikkatliydim. Büyüklerin anlattığı aile hikâyeleri, göç anıları, kadınların mutfakta fısıltıyla konuştuğu acılar bende iz bıraktı. Çok okumak elbette dili besliyor ama yalnızca okumak yetmiyor; insanı dinlemek de gerekiyor. Ben biraz da sokaktan, sessizlikten ve kırgınlıklardan öğrendim dili. Yazarken süslü bir anlatımdansahici bir ses kurmaya çalışıyorum.

Kitabınızda Balkan muhacirliğinin ve Almanya'ya giden baba figürünün belirgin bir ağırlığı hissediliyor. Muhacirlik, aile hafızamızda yer etmiş kişisel bir geçmişin yansıması mı?

Evet, muhacirlik bizim aile hafızamızda çok güçlü bir yerde duruyor. Göç yalnızca yer değiştirmek değil; dilini, sesini, malını, mülkünü toprağını, yurdunu ve alışkanlıklarını, bazen çocukluğunu geride bırakmak demek. Almanya'ya giden baba figürü de aslında bizim toplumumuzun ortak hikâyelerinden biri. Geride kalan kadınlar, büyümeyi bekleyen çocuklar, eksik sofralar... Almanya'ya giden baba figürü ailemde yok fakat ben askeri pilot eşiyim ve evliliğimi eşimin görevleri nedeniyle çok yalnız geçirdim. Çocuklarımı yalnız büyüttüm. Bu durum zihnimde bu imgelere dönüştü.

Öykülerinizin neredeyse tamamında kadınların görünmeyen yaralarını merkeze taşıyorsunuz. Sizce kitabın temel meselelerinden biri de erkeklerin kendileriyle yüzleşmesi gerekliliği mi?

Kesinlikle. Ben kadınları yalnızca mağdur olarak anlatmak istemedim. Daha çok, görünmeyen yükleri taşımaya zorlanan insanların hikâyelerini yazdım. Erkeklerin de bu hikâyelerde kendi paylarına düşeni görmeleri gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bazen kötülük yalnızca yapılan şeylerde değil, yapılmayanda saklıdır.

Arasat öyküsünde kahramanın giderek ailesinden kopuşuna tanıklık ediyoruz. Sizce insanın bütün kötülöklere rağmen tutunabileceğı bir çıkış yolu her zaman var mıdır?

İnsan bazen çıkış yolunu göremez. Özellikle uzun süre mutsuzluk, yoksulluk ya da sevgisizlik içinde yaşayan insanlar için hayat daralır. Ben karakterlerimi yargılamıyorum; onları anlamaya çalışıyorum. Yine de umudun tamamen kaybolduğına inanmıyorum. Bazen bir insanın hayatını küçücük bir şefkat bir bakış, bir düşün bir dua değiştirir.

Görünmez öykünüzde iradesini ortaya koyan bir kahramanın trajik sonunu okuyoruz. Bu öykünün ortaya çıkış sürecini bizimle paylaşır mısınız?

O öykü izlediğim bir belgeselden sonra içimde büyümeye başladı. İçimde büyüyenler kurguyla öyküye dönüştü.

Son Görev öyküsündeki Selma karakteri oldukça çarpıcı. Sizce onun sevdiğinden bile vazgeçmesi, insanın en çok kendi konfor alanına yenildiğini mi gösteriyor?

Evet, biraz öyle. İnsan yalnızca korkularıyla değil, alışkanlıklarıyla da zincirleniyor. Selma'nın hikâyesinde beni en çok ilgilendiren şey buydu. Bazı insanlar mutsuzluğu bile güvenli bulabiliyor. Çünkü değişmek cesaret istiyor. Selma karakteri de lüksü, konforu seviyor ve bu nedenle hayattan

ve eşinden başka türlü intikam alıyor.

Öykülerinizde sık sık 1980'li yılların atmosferini görüyoruz. Özellikle o dönemi anlatmayı seçmenizin nedeni nedir?

Çünkü o yıllar bugünkü toplumsal yapının temel kırılmalarını taşıyor. Yoksulluk, göç, aile içindeki suskunluklar, kadınların görünmeyen emeği... Bunların çoğu o dönemde çok sert yaşandı. Elbette bugün de benzer acılar var ama ben o yılların duygusunu anlatırken insanların bugünü de görmesini istedim. Aslında zaman değişiyor ama insanın yalnızlığı çok değişmiyor. Toplumda kadının yeri değişmiyor.

Yazarlık serüveniniz boyunca sizi etkileyen yazarlar ve eserler hangileri oldu?

Ben daha çok insan ruhuna yaklaşabilen yazarları seviyorum. Türk edebiyatında özellikle kadın hikâyelerini güçlü anlatan isimler beni etkiledi. Bunun yanında Rus edebiyatının insanın karanlık tarafına yaklaşma biçimi de üzerimde iz bıraktı. Bir metinde en çok aradığım şey samimiyet oluyor. Çağdaşlarımın yazdıklarını da yakından takip ediyorum.

Son olarak, şu sıralar masanızda hangi çalışmalar var?

İkinci öykü kitabımın öyküleri

hazırlanıyor. Farklı bir yerden seslenmek istiyorum bu defa okura hem konular hem de türleri birbirinden farklı yeni dokuz öykü üzerinde çalışıyorum. Bir de yeni bir tarihi roman üzerinde çalışıyorum.

İlginize çok teşekkür ederim.

Aynalardan Saklanan Yüz

Ahu Certes

EDİTÖR:
MEHMET EMİN ÜNAL

Pencereye dayanmış koltuğun üzerinde, bahçe kapısını izliyordu küçük kız. Evin diğer üyeleri tatlı bir telaş içerisindeydiler. Babası duvardaki saate tekrar baktı; “Neredeyse girerler ilçe sınırına. On beş dakikaya burada olurlar. Yatakları yapmış mıydın Sakine?” Ocaktaki yemeklerin altını açtı Sakine Hanım; “Yaptım yaptım. Hele bir gelsinler. Yemek yer ardından da yatarlar.” Sabri Bey bir sigara daha yakıp dışarı çıktı. Anlaşılan misafirleri bahçe kapısının açıldığı sokakta bekleyecekti. Gelecek olanlar Sabri Bey’in ablası ve ailesiydi. Uzun yıllardır Almanya’da yaşayan enişte ve ailesinin memlekette pek akrabası kalmadığından misafirler, tatillerini geçirmek için her yıl Sabri Beyin evinde ağırlanırlardı. “Geldiler Sakine! Geldiler!” “Zehra, daha erken değil mi? Biraz laflasaydık.



Televizyonda bir film bulurduk belki.”

Kendisi için hazırlanmış çekyat yatakta yorganın altına çoktan girmiş olan Zehra, mahcup bir halde; “Saat daha erken ama benim için değil Yeşim. Ben hep bu saatlerde uyuyorum.” Yeşim saate bir daha baktı. Saat henüz dokuz olmamıştı.

Bahçeye kurulan aile sofrasında Zehra ve Tufan yan yana oturuyorlardı. Aileler, yıllar içerisinde yavrularının arasında yeşeren aşktan pek memnundular. O kadar ki, aralarında şaka yollu takıldıkları da oluyordu;

“Zehra, Tufan bu yemeği çok sever. Yapmayı öğren e mi kızım? “

Tufan, bizim kız karanlıktan çok korkar. Almanya’da da elektrikler hiç kesilmezmiş. Bak sen Allah’ın işine...”

Gibi arkasından uzun kahkahaların devam ettiği takılmalar...

Ama o yaz Zehra, bu takılmalara biraz daha mesafeli duruyordu. İçinde onu farklı şekilde heyecandıran başka bir şey vardı; Üniversiteye giriş sınavı...

“Tufan, sen de orada üniversiteye başlasan. Babanla dönerciliği yine yaparsın. Ama üniversite diploman olmuş olur. Hem, sen diyorsun ‘dükkana kilit vurmaları belediyenin iki dudağının arasında’ diye. Bu şekilde iş hayatına başka bir kazanç kapısı da eklemiş olursun.”

Tufan şaşkındı. Öfkelenmişti de. Kendi hayatına bu şekilde müdahale edilmesi canını sıkıyordu;

“Zehra sen ne diyorsun? Nereden çıktı şimdi bu okuma fikri? Yıllar önce biz senle birbirimize söz vermedik mi? Burada yaşayacaktık. Hatta sen, istersen dükkânımızda çalışacaktın,, beraber sırtlayacaktık işimizi, emeğimizi.”

Tufan’ın sesi öfkeden titriyordu. Zehra, Tufan’ın avuçlarıyla yüzünü defalarca süpürdüğünü gözünün önüne getirebiliyordu. Yutkundü;

“Dükkana kilit vurulduğu falan da yok. Ben, hükümetin bize olan faşist tavrını sana anlatabilmek için bu örneği vermiştim. Zehra, ben okumayacağım. Okulu sevmiyorum, bunu sen de biliyorsun. Ben okumuyorken evleneceğim kızın okumasını da istemem. Bunu da tahmin edersin. Bu

konuşmayı ben, yapmadık farz ediyorum. Yaza gelelim, nişanı ve düğünü arka arkaya yapalım. Tamam mı? Uzadıkça senin aklın karışmaya başlamış, belli.”

Yüzüne kapatılan telefonun karşısında donakalmıştı Zehra.

‘Ben ne dedim ki’ diyordu kendine?

‘Bu kadar öfkelenecek ne var?’

‘Okumayacak, kendisinin okumasına da razı olmayacaktı, öyle mi?’

Zehra tüm bunları zihninden geçirdiği sırada, konuyu babasına açmaya karar verdi.

O nasılsa bir fikir verirdi. Belki araya girer, durumu yumuşatır Tufan’ın fikrini bile değiştirebilirdi.

Akşamı bekleyecekti. Babası gelsin, konuyu açacaktı ona.

Zehra, yukarıya doğru kaldırdığı başında, yerçekimine itaat eden kıvrıcık saçlarını elleriyle havalandırıyordu. Ellerini tarak şeklinde açarak yanlardan arkalardan yukarıya doğru topladıktan sonra bileğine doladığı lastikle bağladı. Kaküllerini öne doğru asıldı. Yanlarından birer tutam çekiştirdi. Gömleğinin yakasını tekrar düzelttikten sonra çantasını omzuna taktı. Hazırdı.

Yeşim duvara çivilenmiş tıraş aynasında eşarbını tekrar kontrol ettikten sonra arkadaşına döndü;

“Bekle aynayı sana uzatayım. Çıkmadan sen de bak.”

Zehra elinin tersiyle aynayı itti. “Ben aynaya bakmam Yeşim. Yıllar olmuştur, şöyle uzun uzun yüzüme ayna tutmayalı.” Yeşim, arkadaşının sözünü

ciddiye almadı.

‘Olacak iş miydi canım, bir genç kızın aynaya hiç bakmaması?’

Ona hissettirmeden arkadaşının yüzünü inceledi. Küçük ama uzun kirpikli gözleri vardı. Burnuna yakışan küçük çenesi onu yaşından çok daha küçük gösteriyordu. Güzeldi arkadaşı. Yüzünde taşıdığı irili ufaklı, teninden bir koyu tonda lekelere rağmen onu güzel buluyordu.

‘Bu yüzü, aynadan neden mahrum ediyordu ki?’

Kapıyı kilitledi. Arkadaşına, merakını hissettirmemek için sesine yalandan bir coşku verdi;

‘E hadi o zaman! Öğrenciler bizi bekler!’

‘Nereye kızım?’

‘Yatmaya baba. Uykum geldi’

Sabri Bey, kol saatine baktı. Endişeyle kafasını eşine çevirdi. Genç kız odasının kapısını kapattıktan sonra;

‘Sabri, ben bu kızın durumunu hiç iyi görmüyorum. Ders çalışıyorum diye giriyor odaya. Seslenmesem çıktığı yok. Hiç konuşmuyor. Yemeyi içmeyi de bıraktı. Akşamları da işte böyle.’

Sabri Bey, bir sigara yaktı. Kızının yürüdüğü koridora doğru efkarla üfledi dumanı.

‘Bu yaz ablamlar gelmeyeceklermiş Sakine. Enişte, bağın diğer tarafına ev yaptıracakmış. Ev bitmeden de gelmeyeceklermiş.’

Sakine Hanım avuçlarıyla ellerini okşadı. Tedirgin olduğunda hep bunu yapardı;

‘Zehra’nın üniversite sevdasından sonra oldu tüm bunlar Sabri. Sen de ikna

edemedin şu kız. Allah aşkına! Okuyacak da başı göğe mi erecek. Almanya’ya gidecekti. Vardığı kapı, el kapısı da değildi üstelik. Halasına, kayınvalidem diyecekti. Tufansa evimizin oğlu sayılır...”

Sabri Bey, bir nefes daha çekti sigarasından;

‘El değil dedik de, el gibi muamele eder oldular görmez misin Sakine? İki bayram geçti. Aradı mı Tayfun? Ablam dedim, büyüğüm dedim ben aradım onları. Doğru düzgün konuştular mı ne senle ne de benle?’

Ayağa kalktı. Sırtındaki yeleği çıkartmaya koyuldu;

‘Her işte vardır bir hayır Sakine. Belki de böyle bitmesi daha iyi oldu. Zoruma giden; bu işin olmadığı değil de, ablamın bana tavırlı olması.



Zehra, zamanla unuttur, başka bir Tayfun bulur. Ya ben? Ben ablamın yerine kimi koyarım Sakine? Anam babamdan kalan bir ablam var benim şu hayatta...”

Başı önünde usulca ‘hadi ben yatıyorum’ diyerek odasına çekildi.

“Yeşim, bugün bana gidelim mi? Çayın yanına kısır yaparız. Ben milföy hamurla bir şeyler de atarım fırına. Hı? Ne dersin?”

İlçenin tek ilköğretim okulunda bekar iki öğretmen ara ara birbirlerini bu şekilde davet ediyorlardı.

“Gelirim ama tavuk gibi dokuzda uyumak yok. Tamam mı? Televizyonda bir film de bulalım. Çerez yerken seyrederez. Nasıl?”

Zehra, Yeşim’i bu akşam kaçırmaya kararlıydı;

“Olur olur. Erken yatmayız. Dokuz buçuk olsun yatış saatimiz. Filmi boş ver. Sana anlatacaklarım var. Emin ol her hangi bir filmde çok daha saracak seni anlattıklarım.”

Mütebessim yüzünde fark edilen koyu lekeler sanki biraz daha belirginleşmişti.

“Babaaaaa! Anneeeee! Ne olmuş bana böyle? Allahım, yüzüme ne olmuş böyle?!”

Kahvaltı masasından apar topar kalkan anne baba, Zehra’nın odasına yuvarlanırcasına girdiler.

‘Aman Allahım! Ne olmuştu biricik kızlarına?’

Kızlarının yüzünde irili ufaklı kanlı tepecikler oluşmuştu. Yüzünün saç bitimlerinden başlayan tepecikler.

Ağlıyordu, haykırıyordu. Eliyle

dokunmak istiyor can havliyle elini geri çekiyordu;

“Yanıyor babaaa! Yüzüm yanıyooor! Dokunamıyorum babaaaa! Anneee! Bir şeyler yapın! Canım yanıyooor!”

Karşılıklı çekirdek çitliyorlardı. Zehra, sobanın üzerinde duran çaydanlığı her ikisinin de bardağına boşalttı.

“İlçedeki hastaneden şifa bulamayınca çareyi başkentte aradık. Sabahları yüzümü parmak uçlarıma serptiğim damlalarla silebiliyordum. Dokunduğum yer kanıyor, yanıyor ve dayanılmaz acılar veriyordu.”

Yeşim, arkadaşını hiç konuşmadan dinliyordu. Duyduklarına inanmakta zorlanıyordu. Bir insanın yüzüne dokunamaması da ne demektir?

Yeşim avucunda tuttuğu çay bardağını, parmaklarıyla biraz daha kavradı.

“Teşhisleri, psikolojik sebeplere bağlıydı. O psikolojik sebep de; hayal kırıklığına bağlı derin üzüntüydü. Bu kısmını da ben tespit etmişim. Doktorların söylediğine göre hastalık beni, vücudumun en zayıf yerinden yakalamıştı; Tufan’ın, ‘Minik Yüzlüm’ diye sevdiği yüzümden.

Başını önüne eğdi Zehra.

“Sonrasında, bakılmak istenmeyen bir yüzüm olmuştu. Herkesin görmekten çekindiği, bakar bakmaz yüzlerine acıma ifadesinin yayıldığı, çocukların bana bakınca korktukları bir yüz.”

Yeşim, elindeki bardağı bırakıp arkadaşının yüzüne, kahverengi gözlerinin ta içine baktı;

“Biliyorsun değil mi Zehra? Sen çok güzel bir kızsın.”

Omuz silkti Zehra. Vücut diliyle, bu tesellilere karnının tok olduğunu söylemeye çalışıyordu.

“Birçok doktora göründükten sonra yüzümün geldiği nokta işte bu oldu.”

Aklına yeni gelmiş gibi sesine can verdi;

“Allahtan kıvırcık saçlarım var. Kaküllerimi gözüme indirerek, yanlardan yanaklarımı kapatmaya çalışarak yıllarca saklamaya çalıştım yüzümü. Kendimden bile. Bakmaz olmuştum aynalara. Yüzümün tüm hatlarını gölgeleyecek kadar kendisini gösteren bu irili ufaklı pembe tepecikleri ben de görmek istemiyordum.”

“Tüm bunlardan Tufan’ın haberi var mıydı?”

Yeşim sabırsızca sormuştu. Yüzünün böyle olmasına neden olan Tufan’ın bir şeyler yapmış olabileceğini düşünmek ister gibiydi;

“Tufan o yıldan sonra memlekete hiç gelmedi. Arkadaşlarıyla Ege’ye ya da Akdeniz’e tatil için geldiğini halamlardan duyuyorduk. O kadar.”

“Halanlarla artık görüşüyorsunuz yani öyle mi?”

“Bağın diğer tarafına yaptırdıkları ev bitinceye kadar memlekete onlar da gelmediler. Tufan’ın nişanından sonra daha rahat görüşür oldular annemlerle. Dargınlık kısmen bitti yani.”

“Demek Tufan nişanlanmış” diye düşündü Yeşim.

“Evlenmiştir belki de.”

Kolundaki saate baktı Zehra. Yalancıktan esnemeye çalıştı.

“Artık yatalım mı? Benim uykum geldi.”

Yeşim, arkadaşının daha fazla konuşmak istemediği için uykusunu bahane ettiğini sezmişti. Teklifini kabul etti. Karşılıklı duran çekyatları hazırlayıp yattılar. Açtıkları perdenin camından gökyüzünde, yıldızlar görünüyordu.

“Yeşim?”

“Efendim”

“Tufan’la ayrıldıktan sonra onu görememek, onunla konuşamamak bana çok acı veriyordu. Rüyada da olsa yüzünü görüp onunla konuşabilmek için erkenden yatardım. Hemen uykuya dalmak isterdim. Acımla böyle teselli bulurdum.”

Yeşim, elinde olmayarak arkadaşına karşı acıma hissetti. Dayanamadı. Sordu;

“Zehra? Pişman mısın?”

Zehra, arkadaşının ne sormak istediğini çok iyi anlamıştı;

“Bunu ben de kendime çok soruyorum, biliyor musun?”

Derin bir nefes aldı;

“Yaşadığımız şey o kadar masum olmasaydı, hiç tereddüt etmez ‘hayır, pişman değilim’ derdim.”

Yatağında, Yeşim’e doğru döndü;

“Ama... Ama Yeşim... O kadar masumdu ki yaşadığımız. Temiz, saf, art niyetsiz... Sanırım bu yüzden; içimde yankılanan ‘acaba’ sorusundan hiçbir zaman kurtulamadım.”

Yeşim, mama sandalyesinde bebeğine, çorba içirmeye çalışıyordu. Eline tutuşturduğu el aynasında kendisini seyreden bebeğin dikkati dağılınca, arka arkaya mama kaşığını, bebeğin ağzına sokuşturuyordu. Çalan telefona yüzünü

buruşturdu.
‘Kim şimdi bu münasebetsiz?’ diye geçirdi içinden.
Ekran da yazan ‘ZEHRA’ yı okuduktan sonra dud ağını ısırdı;
‘Canım! Ne iyi ettin aramakla. Vefalı arkadaşım benim. ‘
Hoş beřten sonra Zehra;
‘Artık kendi evime taşınıyorum Yeşim. Bu müj dem i, ilk sana vermek istedim. Taksitle girdim. Parça parça eşyalarımı almaya başladım bile. Salonum için gösterişli bir ayna bakıyorum řu aralar...’
Zehra nefes nefese konuşuyor olsa da Yeşim, arkadaşının sesindeki heyecanı hissedebiliyordu;
‘ Peribacalarını, ne zaman ziyaret etmek istersen, burada da bir kapın olduğunu unutma. Evim her zaman sana ve ailene açık canım. ‘
Yeşim, arkadaşını dinlerken, bebeğ in ağız na götürmeye çalıştığı aynayı, kahkahalarla elinden almaya çalışıyordu.





İzleri Takip Etmek, Yazmanın Bazı Garip Halleri

YAZAN:
FATMA İLHAN

*“Ya yazacak ya da ömrümün sonuna kadar içimdeki tutkuyu
-çekmeceleri- dizginlemek için kendimi sürekli başka bir şeylerle
meşgul edecektim.”*



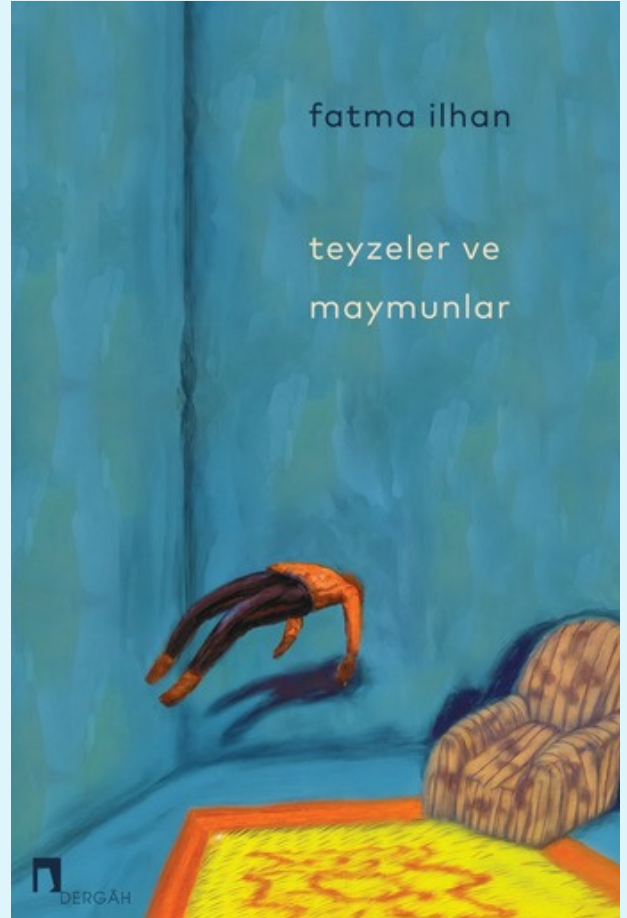
İlk kitabım çıktığında söyleşilerde, karşılıklı sohbetlerde, kitabı konuştuğumuz oturumlarda şu soruyla sürekli karşılaşacağımı bilmiyordum: Bu öyküyü nasıl yazdınız? Nelerden etkilendiniz? İlhamınız neydi? Bu sorular beni hem şaşırtıyor hem de korkutuyordu. Şaşıırıyordum çünkü bir okur olarak yazarın nereden ilham aldığını, neyden etkilendiğini bilmek istemiyordum. Kendi zihnimde tahminler yürütüyor, metne dair araştırmalar yaparak okumalarımı derinleştiriyor, yazarın kurgu evrenini anlamaya çalışıyordum. Eğer bir öykümü gerçekten neyden etkilenererek yazdığını anlatırsam, ilham kaynaklarımı açıklarsam bu okuru yönlendirmek ve metnin anlam dünyasını daraltmak olmaz mıydı? Olurdu elbette. Korkuyordum, çünkü bu soruya vereceğim cevap zihnimin çalışma şeklini ortaya dökerek, onu açık etmek anlamına gelecekti. Tam manasıyla künhüne varamadığım, beni masaya yazmak için oturtan o ilham noktasını bazen kendim bile bilemezken başkalarına açıklamaya çalışmak güç geliyordu. Özellikle benim gibi ne yazacağını o taşma anında masaya oturana kadar bilmeyen bir yazar için çok daha zordu bunu yapmak. Zihnimin çalışma şeklinden garip bir mahcubiyet duyuyor -hâlâ duyuyorum- onu dizginleyemiyor, bir kalıba sokamıyordum. Çok parçalı düşünen, sürekli oradan oraya atlayan, uçan, gezen, kendi kendine tamamlanan, yer

yer eksik bırakan bir zihni konuşurken tam olarak toparlayamasam da yazarken bir formata sokabiliyor, anlamlı bir bütün elde edebiliyordum. Öte yanıla gerçek anlamda gökten gelen bir etki ve ilham yokken, bu ancak zihnın sürekli yazmak için fiziksel ve psikolojik olarak çaba sarf edip, yeteneğin zanaatkarlık sabrıyla birleşmesinden ibaretken bu konuda söylenecek şeyler azalıyor ve bir noktadan sonra anlamsızlaşıyordu.

Yine de bir cevap vermeliydim. Bir öyküyü yazmaya sebep olan o etki neydi? Metnin hangi parçasıydı, hangi kelime ya da cümleydi bütün o kurguyu inşa eden, içinde duyguları ve yaşanmışlıkları barındıran, hikâyeyi yazdıran o şey neydi? İçimdeki çekmecelerden bahsediyordum söyleşilerde. Orada gökyüzüne ve yerin altına doğru uzanan sayısız çekmece vardı. Uzun yıllar onların varlığını görmezden gelmiş, onların açılmasından ölesiye korkmuş, kaçmış, defalarca başlayıp bırakmış ve nihayetinde yirmili yaşların sonuna kadar yazmayı düzenli hale getirememiş bir yazardım. Bu kusurlarıyla benim hikâyemdi. Lakin bir noktada, hayat hakikat dediğim şeyleri avuçlarımda parçalamış, kırmızı ya da mavi haptan birini tercih etmem gereken o yol ayırımına varmışım. Ya yazacak ya da ömrümün sonuna kadar içimdeki tutkuyu -çekmeceleri- dizginlemek için kendimi sürekli başka bir şeylerle meşgul edecektim. Neyse ki hikâyenin kalanını biliyorsunuz, ne kadar acı verse de doğru hapi seçmiş, bir insan olarak,

bir kadın olarak, müslüman bir kadın olarak, başörtülü bir kadın olarak, bir anne olarak, bu toprakların yetiştirdiği; kadından beklenen birçok şeyin onu canlı canlı toprağın altına gömmek ya da yaşayan bir ölüye dönüştürmek isteyen bir kültürün içine doğmuş, kadını nesneleştirerek yeteneklerini sakatlayan bir coğrafyada büyümüş bir kadın olarak yazmayı seçmiş ve kendimi “kamunun” önüne atmıştım. Yazacaklarım sadece metin, dil, edebiyat, kurgu açısından eleştirilmeyecekti; bildiklerim, imlediklerim, karakterlerimin anlattıkları, hikayelerimde seçtiğim konulara hatta kelimelere kadar yargılanacaktım. Buna hazır mıydım? Sanatsal üretim içine giren her kadın gibi bunu tek başıma göğüslemeliydim. Hiçbir yazara -cümleyi böyle kurunca erkek bir yazardan bahsettiğimi hemen anlıyorsunuz değil mi?- neden kitabınızda (Teyzeler ve Maymunlar öyküsünde) meme kelimesi bilmem şu kadar kez geçiyor diye sorulmazken bana bu soruyu yöneltme cüretinde bulunanlar olacaktı. Hayır yanlış anlamayın bu tekrarlardaki maksadımı bilmek değildi sorunun amacı. Anlaşılmaz şeyler yazmıyordum, metinlerim katman katman derinleşse de açık ve sade öyküler yazıyordum. Soru şuydu aslında: Neden meme olduğunu işaret edebilecek göğüs kelimesini tercih etmemiştim? ? Başörtülü bir kadın yazar olarak daha usturuplu olmalıydım, okur öyle de anlardı. Anlar mıydı gerçekten? Hayır o zaman attığım oku boşa atmış

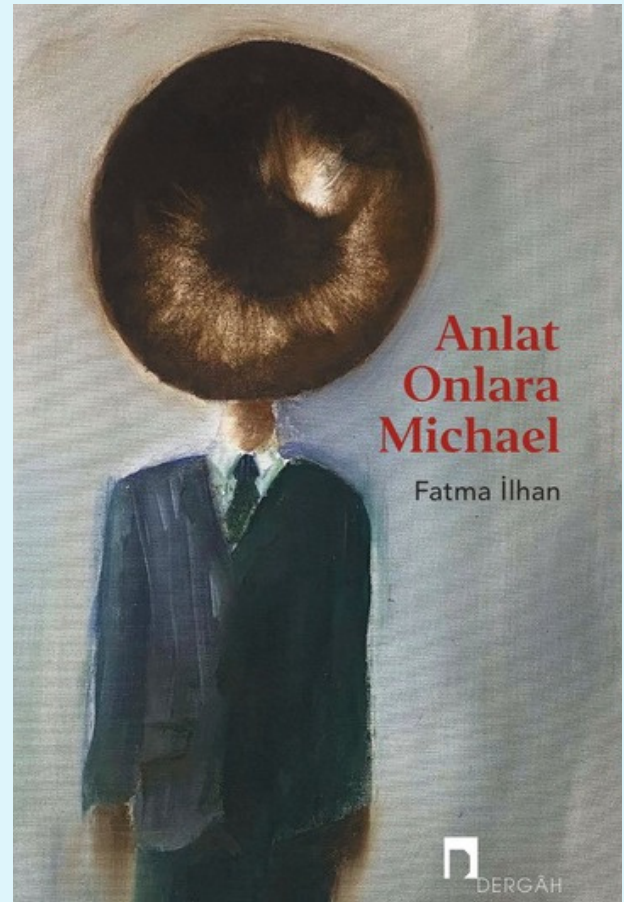
olurdum. En nihayetinde bir organ olan, bebeği besleyen sütün içinde barındığı, göğse sabitlenmiş, fiziksel özelliklere göre çeşitli boyutlarda olan, kadın cinselliğinin de bir parçası olan kadın bedenine ait organı bir öykümde, pornografik olarak kullanmamış olmama rağmen bundan suçluluk duymalıyım, esasen hiç yapmamış olmam bekleniyordu benden. Bunun üstüne bir de kalkıp ilham aldığım şeyleri, etkilendiklerimi söylemenin işlerimi zorlaştırmaktan öteye gitmeyeceğine inanıyordum.



İlk kitaptan bu yana geçen üç yıllık süreçte çekmece metaforuyla açıkladım bu soruyu. İçimde sayısız çekmece vardı; sesler, görüntüler, izler, insanlar, duygular, yerler, şehirler, hiç bilmediğim canlılar, görmediğim memleketler, görüp hatırlamadığım nesneler, tablolar, dilime pelesenk olmuş cümleler, kitaplar, heykeller, rüyalar, düşler, düşünceler, hayatın içinden ve dahi filmlerden sahneler olan çekmeceler. Çok kalabalık bir şehir devleti yaşıyordu içimde. Herkes ve her şey kendi çekmecesinde ve sadece kendisiyle meşguldü, hiçbiri bir yan çekmecedeki ne olduğunu bilmiyordu. (Artık bazı kaçak geçişler oluyor.) Ve bir gün o çekmece kendiliğinden açılıyor, oradaki şey içimdeki sakin huzurlu, güvenli hayatı terk etmek pahasına oradan çıkmayı göze alıyordu. Ben de bilgisayarımın başında onun bir öykü olarak dünyaya gelmesine vesile oluyordum. Bir yer geliyordu ve ben çekmecedeki o şeyin - ilham deyin, etki deyin- ne olduğunu tam olarak bilemiyor, unutuyor, oraya ne zaman ve ne şekilde girdiğini hatırlayamıyordum. Öykü bitiyor, üstüne uzun zaman çalışıyor belki de aylar sonra bir aydınlanma anında metnime bir kez daha bakarken evet işte şu nokta, tam olarak bu şey bana bu öyküyü yazdırmış olmalı diyordum. Bazen de soluksuz bir şekilde öyküyü bitirmeye çalışırken çekmecedeki çıkıp masama konan şeyi adım gibi biliyor, bana verdiği sürenin kısalığından dolayı yarı kızgın yarı şaşkın bir halde bir an önce

öykünün o ilk ham halini bitirmeye çalışıyordum.

Bu sırrı ölene kadar saklayabileceğini zanneden henüz yolun çok başındaki genç bir yazardım. Ve bunun böyle devam edemeyeceğini, sızıntılar olacağını ve bir yerde iç dünyamı göstermek zorunda kalacağımı geçenlerde katıldığım bir televizyon programında bana yöneltilen tek bir soruyla ansızın anlayıverdim. İlk kitabım “Teyzeler ve Maymunlardaki” Yankı öyküsünde bir Sırp askerinin gözünden Bosna Savaşı’na bakıyoruz. Öykünün sonlarında Bosnalı bir babanın oğlunu çağırdığı bir sahne var. O sahneyi yazarken neyden etkilendiğim nokta



atışıyla bulunup, soru olarak bana yöneltilince bunu anlatmak zorunda olduğumu hissettim. Ne öyküyü yazarken ne de üzerinde çalıştığım ilk zamanlarda, çekmecedan çıkıp da masama gelen şeyin ne olduğunu bilmiyordum, hatta öyküyü yazdığım o bahar ayında, o ikinci vaktinde, yan sekmede açık olan başka bir resim vardı. Hz. İsa'nın olduğu bir heykelin denizin dibine çöktüğünü gösteren bir resimdi bu. Birkaç gündür o resme gidip gelip bakıyor, anlamaya çalışıyordum. Beni masaya davet ediyordu, resme bakıyor çok az şey anlıyor yine de kaçınılmaz bir biçimde yazmak istiyordum. Resmi kapattım ve yazmaya başladım. Yankı, Dergâh dergisinde yayımlandı ve 2022'nin sonbaharında ilk kitabımın dosyasına girdi. Öykünün son okumalarını ve düzeltmelerini yaparken birden gözümün önünden bir heykel geçti, kulaklarımda bir uğultu, bir ses, bir çığlık, ne olduğunu hatırlamaya çalışırken kendimi Youtube'da arama yaparken, eski albümleri karıştırırken buldum. Sonunda 1990-1994 yıllarına ait bir görüntüye ulaştım. Bu, sırp askerlerine yakalanmış bir baba Ramo Osmanoviç ve dağlara doğru kaçan oğlu Nermin'in videosuydu. Dün gece bir oğlunu kaybetmiş bir babadır Ramo ve diğer oğlu da dağlara doğru kaçıp ormanda saklanmıştır. Askerler babadan oğlunu da yanlarına çağırmasını ister. Ona ve ailesini zarar vermeyeceklerini söylemişlerdir. Baba Ramo çaresiz bir halde bağırmaktadır “Nermine, Nermine,

buraya gel, Sırlardan korkma, buraya gel.” Nermin babasının çağrısına uyarak saklandığı yerden ortaya çıkar ve babasının gözleri önünde kurşuna dizilerek katledilir. Babanın zorla yaptığı, duygularını yüzünden az çok okuduğumuz, o çaresiz ve bizim sırtımıza kara bir leke gibi çalınmış o sesten etkilenmemek mümkün müydü? Ben bu videoyu hatırlayamayacağım kadar uzun bir zaman önce izlemiştim, sonra unutmuş hatırlamış tekrardan unutmuştum. Yine yirmili yaşlarımda Saraybosna'yı ziyaret ettiğimde başka bir şeyi görmeye giderken, babanın oğlunu çağırdığı o anı gösteren heykelin önünden geçmiş, kulaklarımda o ses çınlarken göğsüm adını koyamadığım şeylerle dolmuştu. Aralıksız devam eden bir fırtına gibi, kasıp kavuran bir hortumun arkada bıraktığı tozlar gibi, umutsuzca bağırarak babanın o sesi, o heykel, o video ben hiç farkına varmadan, içime işlemişti; çok derinlere, ilk bakışta anlayamayacağım kadar arkalardaki bir çekmeceye girip yerleşmişti. Onlar istemeseydi muhtemelen ben onları hatırlayamayacaktım. İzlediğim videodan belki on beş, o heykeli görmemden ise sadece üç dört yıl sonra, İsa heykelciğinin olduğu resme bakarken, ona neden baktığımı bilmeyecek, gidip gelip sorgulayacak bir cevap bulamayacaktım. Yine de beni masaya sürükleyen o hisse teslim olup, zaten açılmış ve yazılmak için bekleyen satırları klavyemle buluşturacaktım.

Neden yazdığımı anlamamı sağlayacak bağlantıları kurmam özne ben olmama rağmen aylar sürecekti. Belki de kurgunun ve gerçeğin birbirine karıştığı, arasındaki sınırın flulaştığı yer tam olarak burasıydı.

Şimdi en başa dönelim ve sormaya devam edelim. Bir yazar olarak tüm açıklığıyla, çokça çekindiğim halde cesaret ederek belleğimi okurun önüne bir tepside sundum. Bu gerçekten ne işe yarayacak? Öyküm daha çok merak edilip daha fazla mı okunacak? Bu bilgiyi bilmek okurları dünyanın gözü önünde yaşanan bir soykırımı araştırmaya, onun hakkında bilgi sahibi olmaya mı itecek? Yankı'nın anlam dünyasını mı zenginleştirecek? Ya da belki tam da korktuğum gibi olacak ve ben bu itirafı yaptığım için okuru yönlendirerek onu tek bir manaya mahkûm edecek ve muhtemel onlarca başka anlamı; derinliği, dolaylı dolaysız imaları yok edeceğim. İşte buna zaman ve metnin kaderi karar verecek. Bekleyip göreceğiz, ömrümüz yeterse.



Güneş Gören Oda

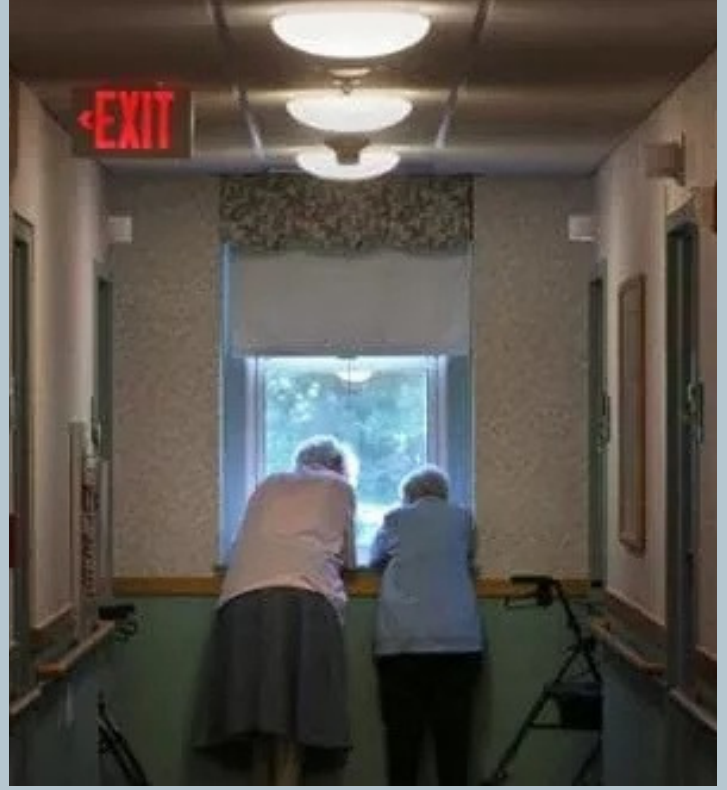
Zehra Çolakoğlu

EDİTÖR:
ZEMZEM GÜL

“Kendi iç sesiyle baş başa kalan ruhlar için bu saatler bazen dayanılmaz olurdu. Aynı gecenin içinden farklı duygularla sabaha uzanırlardı.”

Burada koridorlardan fazla ses yükselmezdi. Işık ise bazen yükselir, bazen çömelirdi. Rutin, vazgeçilmez rehberleriydi. Benzer saatlerde kalkılır, benzer saatlerde uyunurdu; uyuyamayanlar bile buna uymayı öğrenirdi. Karanlık, herkesin üstünü tek tek örterdi ama herkese aynı şefkatli ellerle dokunmazdı. Kendi iç sesiyle baş başa kalan ruhlar için bu saatler bazen dayanılmaz olurdu. Aynı gecenin içinden farklı duygularla sabaha uzanırlardı. Kimine hüznün, kimine öfke; kimine kıskançlık, kimine pişmanlık eşlik ederdi. Çok azına ise huzur ve şans.

Gülhan Teyze, güneş gören bir odada kaldığı için kendini şanslı sayıyordu. İnsan ömrünün seksen beş yılını geride bıraktığında, istekler de küçülüyordu. Bir oda, bir yatak, bir pencere... Ve en önemlisi, o pencereden giren güneş. İşte hepsi bu kadardı. Sade ve basit. Asgari şartlar kimisi için yeterliydi; kimisi içinse insanı içten içe kemiren bir yoksunluktu. Mesela Naciye Teyze, odası güneş görmediği için kendini dünyanın en şanssız insanı sayıyordu. “Güneş giren eve doktor girmez derler ama benim odama doktor bile girmiyor,” diye yakınır, Gülhan Teyze’ye gelen doktorları kıskanırdı. Burada ilgi hastalıkla tanımlanırdı. Ama insanı ölüme götürmeyecek kadar olanı herkes için makbuldü. Çünkü o parlak ışıkla



arasındaki mesafe kısaldıkça, yaşamının hazzı artardı.

Buradaki bir başka yarış sebebi de ziyaretçi sayılarıydı. Kapılar açılır, kapanır; gelenler içlerini biraz ısıtıp onları odalarındaki yalnızlıkla yeniden baş başa bırakırlardı. Naciye Teyze’yi çocukları, torunları ziyaret ederdi ama bu, onun ruhunu gülümsetmeye yetmezdi. Onun için az olan şey, yok hükmündeydi. Onların ardından Gülhan Teyze’nin odasına gelir, “Bizi buraya atıp gittiler,” diye ağlardı. Gülhan Teyze onu teselli etmezdi. İnanmadığı bir şey için nefesini tüketmezdi; ne de olsa insanın nefesi sayılıysa, onu daha tedbirli kullanmak gerekirdi. Üstelik Naciye Teyze’nin keder saydığı şey, Gülhan Teyze’nin dayanağıydı. Kimseye yük olmadan, kendi

hâlinde yaşayabildiği için burada mutluydu. Diğer türlü onun için işkenceydi. Hem odası güneş alıyordu; başka neye haceti vardı ki?

Gülhan Teyze'nin hayattan duyduğu memnuniyetin sebebi mevcut durumu değil, seksen beş yıla sığdırdıklarıydı. Yaşamış olmaktı. Evlatlarını büyütmüş, çokça kedinin başını okşamış, defalarca gökyüzüne bakmıştı. Binlerce gün batımını seyretmişti. Kimi zaman ağlamış, kimi zaman gülmüştü. Bazen tökezlemiş, bazen düşmüş; defalarca kalkmış, çok kere yanılmıştı. Sus denilen yerde konuşmuş, konuşması gereken yerde susmuştu. Yeri gelmiş aldatılmış, yeri gelmiş kendini aldatmıştı. Doğrularını savunmuş, bazen yanlışlarını doğrularına katık etmişti. Yaşadığı ömrün hakkını vermişti. Tek bir pişmanlığı bile yoktu.

Naciye Teyze ise pişmanlıklarına bel bağlamış, ne zaman üşüse onlara sarılmıştı. “Şimdiki aklım olsa...” diye söze başlar, gençliğinde ne kadar güzel olduğunu anlatırdı. Kıymetini bilmeyen ellerde ziyan olduğunu söylerdi. Sonra derin bir iç çekip “İnsan bu dünyaya iki kere gelmeli; ilkinde acemiliği atarız, ikincisinde usta oluruz” derdi.

Oysa Gülhan Teyze, bir daha dünyaya gelmeyi istemeyi bırak, bundan sonrası için kurduğu en büyük hayali ise ölebilmektir. Vakti zamanı gelince, fazla acı çekmeden, bu dünyadan sessiz sedasız gidebilmektir.

Hani çok isteyince olur derler ya; bir sabah Gülhan Teyze sessiz sedasız bu

dünyadan ayrıldı. Penceresi açıktı, güneş yüzüne vuruyordu. Yüzü bir bulut gibi beyaz ve yumuşaktı; dudaklarında hafif bir gülümseme vardı. Gözleri kapalı, geride tek bir şüpheye bile yer bırakmamıştı. Öyle huzurlu, öyle tam.

Naciye Teyze'nin gözlerinden birkaç damla yaş aktı. Belki de hayatında ilk kez şansa bu kadar yaklaştı. Öğleden sonra eşyalarını Gülhan Teyze'nin odasına taşıdılar. Naciye Teyze, ertesi sabah, ilk kez güneş gören bir sabaha uyandı.

Küçük, Büyük ve Ölü

Bedire Akaray

EDİTÖR:
YAKUPHAN GÜLEÇ

“Kıyafetinin saten etekleri papatya yüzü görmemiş kaldırım taşlarını heyecanlandırıyordu. Saçlarına bağladığı tozpembe ipek kurdele, sırf yoktu demesinler diye esen ince rüzgârda kıvrılırken dudakları kaf bülbülünün çeyiz sandığından çalınmış bir türkü mırıldanmaktaydı.”



Ölü balık grisinin hâkim olduğu kalabalık sokakta insanlar ivedilikle akarken turuncu küçük kedinin uzandığı yerden tüm bacaklar birbirine karışıyor, bordo etekli bir ihtiyarla antrasit kumaş pantolonuna sığmayan pembe bluzlu bir kadın arka arkaya yürüyordu. Elinden tutup çeke çeke yürütülen çocukları andıran çantalar gölgeler arasında, hapsedildikleri sıkı yumruklar ve nemli sırtlarda homurdanıyordu. Kol boğumları kırıksık gömlekler günün daha başlamadan yordüğünü ilan eder gibiydi orası burası yamulmuş kaldırım taşlarının yukarısında. Pahalı vanilya, ucuz vanilya, portakal, hanımeli, kusmuş gül, sandal ağacı ve adını altın yosunlu ormanların bile duymadığı nice çiçekten çıkarılmış renkli parfümlerin buram buram sindiği yakalar, cismini en kaybolmuş mezarlıkların bile işitmediği, küf kokan ruhların dışına tutturulmuş vaziyette akan sokak, turuncu küçük kedinin gözlerine sığamayacak kadar büyük olsa da dünyaya sığacak kadar da küçüktü. Ve bir de ölü balık grisi. İnsan her baktığında içinde bir soru sorma isteği uyanırdı. Nasıl? Nasıl öldüler? Balıklar. Düşündü Şehriççek. Ve evet bulmuştu. Tabi ki büyük ve turuncu olmadıkları için. Ölmek için bundan daha iyi bir sebep olabilir miydi? Şehriççek'in oval, engebesiz suratında geoit bir gülücük belirdi ve

sol elinde sımsıkı tuttuğu alet çantasının straplez elbisesinin tülüne takılmış kısmını giysiyi yırtmadan önce kurtarmayı başarıp ölü balık grisi sokakta yoluna devam etti. Yürüdü, yürüdü. Kıyafetinin saten etekleri papatya yüzü görmemiş kaldırım taşlarını heyecanlandırıyordu. Saçlarına bağladığı tozpembe ipek kurdele, sırf yoktu demesinler diye esen ince rüzgârda kıvranırken dudakları kaf bülbülünün çeyiz sandığından çalınmış bir türkü mırıldanmaktaydı. O çok güzeldi. Sabahın nuru henüz yüzünden bıkmamışken aranıp prestijli bir okuldan acil bir tamirat işi için çağırılmış olsa da. Nihayet vardığında ciğerleri güzellik uykusundan uyanmasın diye çok minik bir soluk alarak durdu. İşte karşısındaydı. Ağlamayı Öğretme Okulu. Böyle yazıyordu cafcıflı harflerle, kelebekler, sincaplar ve bebek tırtıllarla süslenmiş büyük turuncu tabelada. Tabelanın altında daha küçük, turuncu olmayan ve nispeten vakur bir tabela daha vardı ki ona da bir parantez çizilerek içine şu yazılmıştı: (1000-1470 YAŞ ARASI BULUTLAR İÇİN) Şehriççek tabelaları iyice okudu birkaç kez, sonra çömeldi ve alet çantasında lazım olacak her şeyin tam bulunup bulunmadığını acele etmeden kontrol etti. Ardından elbisesini tutarak doğrulup kapıya yaklaştı.

Yaprak ve arı oymalarıyla bezenmiş, menteşeleri büyük ihtimalle gümüşten, Hint meşesi bir kapıydı bu.

Şehriçiçek narince 3 kez vurdu kapıya. Kapı birkaç saniye sonra sessizce açıldı. Şehriçiçek içeri alındı, okulun zarif ve özenli dış görünüşüne uymayan şekilde bir çay dahi ikram edilmeden, hatta ismini kimin koyduğu bile sorulmadan hemen olay mahalline götürüldü. Karşısında gördüğü şey Şehriçiçek’i çok şaşırttı. Çünkü kemikleri kırılmış çiçeklerle dolu bir bahçeye getirilmişti. Şehriçiçek o anda anladı neden böyle alelacele yapıldığını her şeyin. Olay polise intikal etmeden kapatılsın istiyorlardı. Bu duyulursa okulun adına büyük bir leke gelirdi çünkü. Şehriçiçek acıyla yutkundu. Daha fazla dayanamayarak alet çantasını yere bıraktı. Bir süre bahçeyi izledi öylece, iliklerine kadar sızlayarak. Elbisesinin göğsünü bezeyen narin danteller Şehriçiçek’in yanaklarından süzülen tuzlu su damlalarını hiç dökülmemişler gibi yuttu. Şehriçiçek sonunda gücünü toplayıp çiçeklerin arasına girdi. Ölü balık grisi kökler toprak tarafından dışarı itilmiş, kara toprağın ufak parmakları arasında yaşlı bir kadının mezarından dışarıya taşmış saç tellerine benziyorlardı. Çatlak dolu yaprakların hazin çıtırtıları renklerinin güzelliğini tamamen örtüyordu. Şehriçiçek alet çantasını açtı ve malzemelerini alıp ilk

çiçeğin kırık kemiklerini onarmaya başladı. O tamiri bitirdikçe, susuzluktan parçalanan topraktan teşekkür edercesine belli belirsiz bir yağmur kokusu yükselmekte, sadık askerleri olan örümcekleri, solucanları, akrepleri ve envai çeşit taburlarını Şehriçiçek’ten uzağa çekmekteydi. Şehriçiçek son çiçeğe vardığında gözüne turuncu küçük bir şey çarptı. Önce yanına gitmekten çekindi. O yüzden saçından açtığı ipek kurdeleyi toprağa bağlayıp kendisi gitmek yerine toprağı kendisine çekmeye başladı. Nihayet o şeyi yanına getirmeyi başarmıştı. Serbest kalmış saçları Şehriçiçek’in omuzlarından göğsüne doğru damlarken eğilip o turuncu şeye yaklaştı ve bunun bir tutam kedi tüyü olduğunu anladı. Toprağa bağladığı ipek kurdelesini çözüp geri almak yerine dışarıdan gözükmeyecek şekilde iyice toprağa gömen Şehriçiçek bahçedeki son çiçeğin de tamirini bitirince alet çantasını çabucak toplayıp 1000-1500 yaş arasındaki bulutlara ağlamayı öğreten okuldan, geldiği gibi bir çay dahi ikram edilmeden, ismini kimin verdiği bile sorulmadan öylece çıktı. Ölü balık grisi sokağın diri insan karası kalabalığına karışıp kırıksık kaldırımların büzüleyazarak uzandığı meçhul bir yönde gözden kayboldu.

Zeynep Sultan

Yasin Sakallı

EDİTÖR:
KEVSER ÖZDAMAR

“... çünkü bir kadının harflerden kaçışı, beni kelimelere daha çok yaklaştırdı. Ve bu, O’nun en sessiz ama en gür zaferi.”



Sultan sıfatıyla yaşadıkları birbirine zıt olsa da gözümün, gönlümün sultanı Zeynep Sultan. Rüzgârın bile bozlak söylediği yerde, Kırşehir'in bir köyünde doğmuş Zeynep. Henüz annesinin karnında iken şehit düşmüş babası Ali, askerde. Doğmadan bir sıfat daha eklenmiş adına; Şehit Kızı Zeynep... Annesi Eşe gözyaşlarını yufka hamuruna karıştırarak büyütmüş O'nu. Babasının yokluğu, O'nun içinde bir boşluk değil; koca bir sessizlik olmuş. Her gece yıldızlara bakar, belki de babasının mezarını gökyüzünde ararmış, Şehit kızı Zeynep Sultan...

Okula hiç gitmemiş. Gitmemek için saklanmış hatta. Öğretmenlerin ev ev dolaşıp çocukları okula yazdığı o yıllarda, samanlıkta, karanlığa sığınmış, harflerden kaçmış Zeynep Sultan. Belki korkudan, belki utançtan, belki de kimseye anlatmadığı bir sebepten. Okuma yazma bilmemek, O'nun en büyük yarası olmuş. Her mektupta bir başkasına muhtaç olmak, tabelalara yabancı kalmak, resmi evraklarda susmakla korkmak arasına sıkışmak...

Harfler, onun için bir duvar olmuş. Hep dışında kaldığı bir dünyanın duvarları. Ama susmayıp, içinde biriktirdiği kelimelerle değil, sabrıyla konuşmuş. Her susuşu bir dua, her bakışı bir ağıt. Harfsizliğin karanlığında bilgi yerini hikmete bırakırken, ellerinde nasır, gözlerinde

dua, sesinde sabır ...

On ikisinde eş, on beşinde anne idi. Baba yerine koyduğu amca evinden ayrılmış sessiz çığlıklarıyla seçimlerinin değil mecburiyetlerinin şekillendirdiği yaşamına devam ediyordu. O'nun suskunluğunda aradığı kelimelerle kendi eksikliklerini tamamlamaksa çocuklarına düştü.

Zeynep Sultan hâlâ okuma yazma bilmiyor. Ama oğlu, bir öğretmen. Ben öğretmen oldum, çünkü bir kadının harflerden kaçışı, beni kelimelere daha çok yaklaştırdı. Ve bu, O'nun en sessiz ama en gür zaferi.

Sıfatlarından; Şehit Kızı bâki, Sultanlığı mı? O belki de sadece oğlunun gözünde...

Ben Yasin... Bir öğretmenim. Annem hâlâ okuma yazma bilmiyor. Ama ben, O'nun suskunluğundan bir meslek, bir hayat, bir umut inşa ettim. Çünkü bazen bir annenin sessizliği, bir evladın sesine dönüşür.

Ve o ses, belki de bir gün bir ülkenin vicdanında yankılanır...

Uzun İnce Bir Yol

Şaban Yurtçu

EDİTÖR:
MEHMET EMİN ÜNAL



Nisan ayının ortalarına gelindiğinde iç tamimin uygulanabilirliği kalmamış, tüm personel rahat bir nefes almıştı. Sabah mesaiye geldiğinde bitişimizdeki kullanılmayan boş odanın kapısının açık olduğunu fark ettim. Geçerken göz ucuyla içeriye baktığımda, daha önce kurumda hiç görmediğim, otuzlu yaşlarda birinin, masası üzerindeki kitaplara gömülmüş harıl harıl bir şeyler çalıştığını gördüm. Oda arkadaşım Haluk Bey, yine erkenden gelmiş, sandalyenin arkasına yaslanmış çayını yudumlamakla meşguldü. Selamlaştıktan sonra yan odadaki arkadaşın kim olduğunu, tanıyıp tanımadığını sordum. O da:

—Tanıyorum, müdürün yeğeni Osman Hoca, istersen gel gidelim. Hem çayını içer hem de tanışırsın, dedi.

Ben de memnuniyetle:

—Pekâlâ, Hocam, dedim ve Haluk Bey önde ben arkasında arkadaşın odasına geçtik. Arkadaş bizim geldiğimizi fark edince oturduğu sandalyeden doğruldu tebessümle ayağa kalktı. Bu arada Haluk Hocam:

—Ooo! Osman Bey, maşallah bayağı hızlısınız, bir iki gün dinlenseydiniz bari? dedikten sonra beni takdim etti:

—Şaban Bey, meslektaşım, oda arkadaşım, senin de hemşerin olur. Emirdağlıdır, dedi. Osman Bey sıcak bir gülümsemeyle elini uzatıp:

—Memnun oldum Şaban Bey, ben Osman, tekrar hoş geldiniz, dedikten sonra sandalyelerimizi çekerek oturmamıza nezaret etti. Sonra masasına geçip telefon ahizesini eline aldı:

—Hocalarım ne içersiniz? Çay, çiçek. Haluk hocam çay, ben ıhlamur alabileceğimi söyledim. Çok geçmeden içeceklerimiz geldi. Bu arada Osman Bey akademik durumundan söz etmeye başladı. Makine Mühendisi olduğunu, Osman Gazi Üniversitesinde doktora yaptığını, doktora yeterlilik sınavına girebilmesi için Kamu Personeli Dil Sınavı'ndan (KPDS) 60 puan alması gerektiğini, son bir hakkının kaldığını, bu sınavı geçemezse doktoradan atılacağını ifade etti. Kendisine:

—Kolay gelsin hocam, sınavda başarılar dilerim, dedim. Bir ara onlar Haluk hocamla ülke siyasetinden, ülke

gündemindeki sorunlardan konuşmaya başladılar. Bende Osman Bey'den müsaade alarak masasının üzerindeki kitapları incelemeye başladım. Kalın KPDS İngilizce test kitapları, İngilizce sözlük vb. Sonra içimden kendi kendime şöyle dedim:

—Ey Şaban Efendi, senin Osman Bey'den ne eksik var. Bir an önce çalışmaya başlayıp bu dil engelini aşmalı doktora başlamalısın, dedim. Çaylarımızı bitirdikten sonra arkadaşı daha fazla meşgul etmemek niyetiyle müsaade alıp odamıza geçtik. Bu vesileyle mayıs ayında KPDS sınavının olduğunu da öğrenmiş oldum. Haluk Hocam:

—Eee Şaban Bey, napıyoz, sınava katılıyor muyuz? dedi. Ben de:

—Valla Haluk hocam, İngilizce seviyem çok düşük, Osman Bey'in çalıştığı kitapları görünce daha kırk fırın ekmek yemem gerektiğini anladım. Ben şimdi katılmasam iyi olur, dedim.

O da:

—Hem Ankara'yı görürsün, senin için bir değişiklik olur. Şu an sende gelersen yedi kişi oluyoruz, iki taksi gideriz. Hem seviyeni test edersen, alacağın nota göre hangi seviyede çalışman gerektiğine karar verirsin, dedi.

—Tamam hocam, geliyorum öyleyse dedim. İngilizce çalışmaya bir yerden başlamalıydım. Şu an için elimdeki tek kaynak sevdiceğimin hediye ettiği,

İngilizce Gramer' ve 'Garsonlar için İngilizce' kitapçığıydı. Birini evde, diğerini okulda çalışabilirdim. Garsonlar için İngilizce kitapçığını okulda dersim olmadığı zamanlarda çalışmaya karar verdim. Öğleden sonraki ilk dersim bitmiş, çay içmek için odama geçmiştim. Haluk bey pencere açık olmasına rağmen yine odayı sigara dumanına boğmuş, keyifle çayını yudumluyordu. İçeri girer girmez tebessümle: —Merhaba Haluk Hocam, dedim. O da mutlu ve neşeli bir gülümsemeyle:

—Merhaba Şaban Bey, hoş geldiniz, çay söylüyorum, dedi. Ben de:

—Sağ ol hocam, teşekkür ederim, dedikten sonra kendisine:

—Haluk hocam bugün pek keyifli görünüyorsunuz. Hayırdır, güzel bir haber mi aldınız yoksa?

—Ne yalan söyleyeyim Şaban Bey, söyleyeceklerim bu sıralar aramızda kalsın, kesinleşmeden kimsenin duymasını istemiyorum. Sen de bilirsin bu tür kurumlarda hayırlı işlere çok çomak sokan oluyor. Devlet Su İşlerine yapmış olduğum geçiş başvurusuna olumlu cevap aldım. Bugün, yarın talep yazısı gelir. Muvafakati alırsam ben gidiyorum. Öğrenciler sana emanet, Allah yardımcın olsun, dedi. Ben de:

—Hakkınızda hayırlısı ve kolayı neyse o olsun hocam, dedim. Bu arada çaylarımız geldi. Haluk bey eski çayın

fişini kesip çay tabağının kenarına koydu, çaycı bardağı askılı tepsisine alıp gitti. Çayımı yudumlarken bir yandan da çantamdan 'Garsonlar için İngilizce' kitapçığını çıkarıp masamın üzerine bıraktım. Kitapçık Haluk hocamın dikkatini çekmiş olmalı ki o tok, kalın sesiyle:

—Hayırdır Şaban Bey, roman mı okuyorsun? Kimin romanı? Bakabilir miyim? dedi.

—Yok Hocam, roman değil, İngilizce cep kitapçığı, hem bak sınava gireceğiz, biraz hazırlanmış olurum diye getirdim.

—Bir bakabilir miyim? dedi. Kitapçığı uzattım. Kitabın ismini görünce ayağa kalktı ve katıla katıla gülmeye başladı. Bir yandan sigaradan sararmış dişlerini göstererek gülerken, bir yandan da kesik kesik öksürüyordu.

—İla Şaban Bey, hiç güleceğim yoktu valla, dedi ve kitapçık elinde yan odadaki arkadaşların yanına geçip yine aynı neşesiyle:

—Arkadaşlar, Şaban Bey şu gördüğünüz kitapçıkla KPDS'ye hazırlanmaya ilk adımı atmış bulunuyor, hayırlı uğurlu olsun, dedi. Odadaki diğer arkadaşlar, Zeki Bey, Selahattin Bey ve Ferhat Bey'de gülmeye başladılar. İçimden ben de onların gülmelerine gülüyorum:

—Neyse! Bi faka bastık ya! Hayırlısı, diyordum. Arkadaşların hepsi yaşça benden büyüktü. Bu sınava en az üç,

dört yıldır girdiklerini, sürekli çalışmalarına rağmen geçer bir not alamadıklarını ifade ettiler. Ama espri babından başlangıç için ‘Garsonlar İçin İngilizce’ kitapçığının iyi bir adım olduğunu da belirttiler. Sınav hakkında bilgi ve tecrübelerini, hangi aşamalardan geçilmesi gerektiğini anlatınca gülmelerine pekte şaşırmadım. Önümde beni bekleyen ciddi bir çalışma süreci bulunuyordu. Öncelikle temel İngilizce kursu almalıydım. Emirdağ’da kurs veren kurum yoktu. Arkadaşlar Afyon merkezde, Afyon Lisesi’nin arka tarafında ‘Özel Tahmaz Dil Kursu’ olduğundan bahsettiler. Kursun şartlarını öğrenmek için hafta sonu dolmuşa atlayıp Afyon’a gittim. Kurs binasını elimle koymuş gibi buldum. Okula yeni başlayan bir çocuk heyecanı içerisinde beş basamaktan oluşan merdiveni çıkıp kuş sesli zile bastım. Kapıyı, üzerindeki gömleği, saçları kadar beyaz, orta yaşlı, gözlüklü bir beyefendi açtı. Sıcak bir gülümsemeyle: “Buyurun efendim! Buyurun! Hoş geldiniz!” diyerek çocuk cıvıltıları arasından beni odasına aldı. Aynı doğallık ve tebessümle elini uzatarak:

—Tekrar hoş geldiniz, çocukların teneffüs vaktine denk geldi, kusura bakmayın, biraz gürültü var” dedikten sonra:

—Ben kurs müdürü Hasan Tahmaz,

diyerek kısaca kendini tanıttı. Ben de aynı sıcaklık ve tebessümle uzanan elini sıkıp:

—Hoş bulduk Hasan Bey, ismim Şaban, akademisyenim. Kurs programlarınız hakkında bilgi almak için gelmiştim, dedim. Sonra durumumu biraz daha açıklıkla izah etmeye çalıştım. İngilizce seviyemin çok düşük olduğunu, asıl amacımın akademik kariyer için dil sınavını geçmek olduğunu fakat öncelikle temel İngilizce kursu almak istediğimi belirttim. Hafta sonu temel seviye kurs programı açıldığı takdirde katılmak istediğimi ifade ettim. Kendisi, çok doğru bir zamanda geldiğimi, iki hafta sonra yetişkinlere yönelik yirmi kişilik temel İngilizce kursunun başlayacağını, şu an on sekiz kişinin kayıt yaptırdığını, kursun cumartesi 4 saat, pazar 4 saat olmak üzere dokuz aylık bir süreyi kapsadığını belirtti. Tüm şartları durumuma uygun bulduğum için kursa kaydımı yaptırdım. İki hafta sonra kursumuz başladı. Kurs hocamız İnci Hanımdı. İnci Hanım Oxford üniversitesince hazırlanmış olan üç ciltlik eğitim setinden oluşan materyalleri her birimize dağıttı. Her bir eğitim setinin üç aylık bir süreyi kapsadığını, dersleri kaçırmamamız gerektiğini, her ne kadar bu kurs temel İngilizce kursu olsa da bu seti bitirdiğimizde KPDS gibi akademik bir sınavdan 50-55 arası bir puan

alabileceğimizi ifade etti. Kurs çıkışı, açlıktan midemin kazındığını hissederek Ambaryolu Caddesinde bulunan meşhur Kastamonu börekçisine doğru yol almaya koyuldum. Dışarıda güneşli, sakin ve ılık bir bahar havası vardı. Çok geçmeden kendimi börekçinin önünde buldum. Giriş kapısından buram buram buharı sızan börek-pide kokusunu burnuma çekerek içeri girdim. Öğle vakti olduğu için içerisi oldukça kalabalıktı. Duvar kenarında uygun bir masaya geçerek menü listesini incelemeye başladım. Garson çocuk yumuşak bir gülümsemeyle yanıma gelip yerel ağzıyla:

—Hoş geldiniz, ne verem abime? dedi. Kendisine:

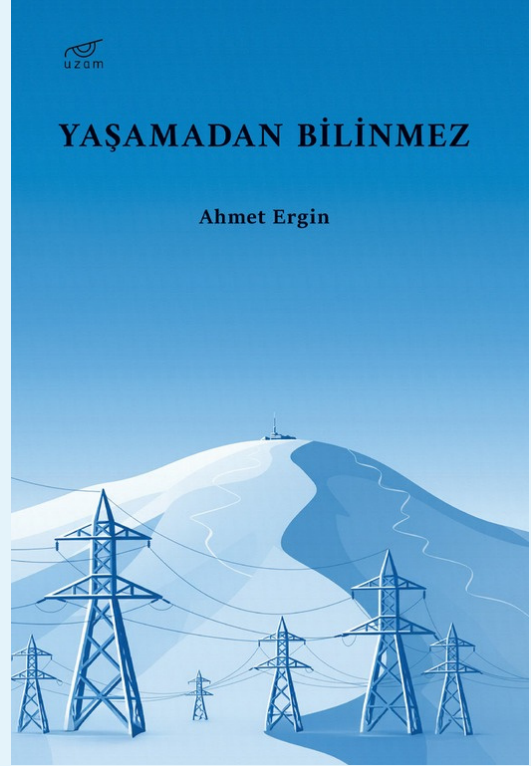
—Bir porsiyon kıymalı pide, bir duble çay alayım, dedim. Siparişlerimi not alıp defterini belindeki kemere yerleştirerek uzaklaştı. İki kolumu masaya dayamış siparişlerimin gelmesini beklerken gözümle de duvardaki küçük tüplü televizyondan haber bültenini takip ediyordum. Siparişlerim gelmiş dumanı tüten dilimlenmiş kıymalı pidemi sıcacık çay eşliğinde iştahla tükettikten sonra börekçiden ayrıldım. Sevdiceğime almayı düşündüğüm Devlet Memuriyet Sınavı (DMS) çalışma kitapçığı için kırtasiyeciler caddesine geçtim. Birkaç dükkân dolaştıktan sonra içime sinen en kapsamlı, konu anlatımlı, soru testli

bir kitapçığı seçtim. Sonra bir şeyler almak üzere uzun çarşıya geçtim. Meşhur yayla şekerlemeden yarımşar kiloluk üç paket hediyelik lokum yaptırdım. Öğle namazını tarihi imaret camisinde kılıp hemen elli metre kadar alt tarafında, sağ ara sokakta bulunan küçük fırından üç adet meşhur patatesli Afyon somunu alarak otogara giden dolmuşlardan birine atladım. Otogara geldiğimde kolumdaki saat on dört otuzu gösteriyordu. İlçe peronunda bekleyen 50 NC minibüsün kalkmasına yaklaşık yarım saat vardı. Yediğim pideden olsa gerek susuzluktan ciğerim yanmış, dilim ağzımın tavanına yapışmıştı. Otogar giriş kapısının sol yanında bulunan helezonik mermer sütunlu çeşmenin kurnasından kana kana susuzluğumu giderdim. Gişeden biletimi aldıktan sonra minibüsteki yerime geçip hareket saatini beklemeye başladım. İçimden:

—Ey Şaban Efendi! Uzun ince bir yola girdin. Başlamak ve devam etmek için azmettin inşallah bitirmek için de sabredeceksin. Yolun açık olsun, diyordum.

Ahmet Ergin'in Yaşanmadan Bilinmez'i Üzerine

YAZAN:
YAKUPHAN GÜLEÇ



Ahmet Ergin'in ikinci öykü kitabı Yaşanmadan Bilinmez'i Nisan ayında okurlarıyla buluştu. İlk kitabı Hayat Bir Sahne'nin ardından ikinci kitabında da derin bir Erzurum şehrinin soluğunu hissediyoruz. Bu hissi bize öncelikle kitabın kapağı hissettiriyor. Girişteki öyküyü de çağrıştıran kapakta yüksek gerilim hatları içerisinde duran beyaz sessizlik ile baş başa kalıyoruz.

İlk öyküyü çağrıştıran kapağın ardından bizleri Adalet Ağaoğlu'nun yüksek gerilim hatlarını betimlediği cümlesi bizleri karşılıyor. Kahramanın anlattığı öyküde binbaşı olan babasının bulunduğu helikopterin yıllar önce kaza kırma uğramasıyla gelen yetimliğinin çevresi üzerindeki ahlara vahlarına gösterdiği tepkiyi okumaktayız.

Kitapta yer alan öykülerin önemli bir

kısımının kahraman tarafından anlatılmakta, genellikle bulunduğu andan geçmişe doğru sürüklendiği ve nihayetinde finalde geçmişle şimdinin bir kırılmasına uğradığını görmekteyiz. Yüksek Gerilim Hattı, Rüya Gibi, Yazgısı, Müfettişin Mayınları, Hekim Bey, İki Kısacık Gün, Helallik, Senden Sonra ve Hissizsin bu tarz öykülerden. Bu noktada kitabın adıyla öykülerin birbiriyle çok uyumlu olduğunu söyleyebiliriz. Yaşam içerisinde kahramanın geldiği noktayı yargılamadan önce onu bu hale getiren şeyleri bilerek değerlendirmemizi istiyor sanki yazar. Öykülerin neredeyse tamamı aslında hepimizin bildiği, belki de yaşadığı durumlar. Minibüsün muavin koltuğunda oturmak zorunda kalmak, uzun otobüs yolculuklarında anlayışsız ve özensiz insanlarla karşılaşmanın getirdiği acı tecrübeler, apartman yöneticisi seçildikten sonra bütün yükü seçilene

yüklemek, kitabını tanıtmak isteyen yazarın yaşadığı trajikomik olaylar... Yazar gördüğümüz ama kimi zaman yüzeysel baktığımız konuları kahramanların veyahut ilahi bakış açısının diliyle anlatmayı tercih etmiş diyebiliriz.

Klasik konuları işlenmesinin, artık eskiyen konuların yeniden dillendirilmesinin de yazarı eleştirebileceğim noktalardan biri. Yazarın başarısı ise sade anlatımdan ileri geliyor. Bu da tek başına yeterli bir başarı mıdır? Elbette değil. Beraberinde eklenmesi gereken harç, öykülere esaslı bir ruh katmaktır. Bu da Ergin'de fazlasıyla var.

Kitapta yer alan 16 öykü içerisinde en beğendiğim öykü Redd-i Miras diyebilirim. Annesinin diktatörlüğünün gölgesinde yetişen kardeşlerin zincirlerini kırması ve beraberinde gelen gerilimin yüzeye çıkması, finalde ise ölen annenin ardından gelen mizaç benzeşmesinin verdiği sorgulama, psikolojik derinliğinin de başarıyla aktarıldığı bir öykü olmuş.

Son olarak yazarın ikinci kitabında ilk kitabını aşamadığını söylemek mümkün. Benzer bir çizgide takip eden olaylar ve anlatımlar sizleri karşılıyor. Oysa başka teknikler kullanılarak hikâyelerin akışına yönelebilir miydi diye sormadan edemiyorum.

Toprağa Düşen İlk Tohum

Süleyman Çınar



Eğitim ortamlarında, öğretmenler odasında sıkça sordüğümüz o kadim soruyla başlayalım: Bir öğretmenin etkisi nerede başlar, nerede biter? Öğretmek; sadece müfredatı aktarmak, harfleri ve rakamları tahtaya dizmek midir yoksa bir çocuğun yüreğine sızan ışık huzmesi olmak mıdır? Aytmatov'un ölümsüz eseri "İlk Öğretmenim", bizi bu soruların sarsıcı gerçeğiyle yüzleştiriyor.

Hikâye; bozkırın ortasında, cehaletin ve yoksulluğun kol gezdiği Kurkureu

köyünde geçiyor. Karşımızda Düşen var. Ne donanımlı bir okul binası var elinde ne de modern pedagojik kuramlarla dolu kalın kitaplar... Hatta o, okuma yazmayı bile askerlikte zor öğrenmiş bir genç. Ancak onun bütün eksiklikleri kapatan muazzam bir gücü var: idealizmi ve çocuklara duyduğu derin inancı. O, bir sınıf öğretmenin en saf, en ilkel ama en güçlü hâli. Düşen; köylülerin alaycı bakışlarına, "Çocuklar okuyup da ne olacak, bize tarlada iş gücü lazım!" diyen katı düzene karşı tek başına kılıç

sallıyor. Bir eğitimci olarak Düşen'in mücadelesine baktığımda eğitimin temelinde yatan o sarsılmaz iki direği görüyorum: güven ve dayanışma. Kışın dondurucu soğukunda çocukları okula götürebilmek için buz gibi nehirden sırtında taşıyarak geçirmesi sıradan bir fedakârlık değildir. O nehir, aslında cehalet ile aydınlık arasındaki zorlu geçittir. Düşen, çocukları sadece suyun karşısına değil; karanlığın karşısına, umudun kıyısına taşımaktadır. Öğrencilerinin gözünde okuduğu güven, ona en amansız kışlara direnme gücü verir. Öğrencisi Altınay ile aralarındaki dayanışma, bir çocuğun hayatını baştan aşağıya değiştiren bir devrime dönüşür.

Altınay; köyde kendi kaderine terk edilmiş, belki de küçük yaşta zorla evlendirilip yitip gidecek çocuklardan sadece biri. Ama Düşen'in ona inanan tek bakışı, pes etmez mücadelesi Altınay'ı bir akademisyene, büyük bir bilim insanına dönüştürüyor. Aytmatov, bize bir öğretmenin iradesinin bir çocuğun kaderine nasıl tesir ettiğini gösteriyor. Bir harf öğretmekten ziyade bir çocuğa "Sen yapabilirsin, sen değerlisin." hissini vermenin güzelliğini okuyoruz satır aralarında. Düşen yıllar sonra unutulup alelade bir postacı olarak kalsa da ektiği tohumun koca bir çınara dönüştüğünü bilmenin sessiz gururunu taşıyor.

Eğitimcinin Notu

Bu kıymetli eserin eğitimci aynasına yansıyan değerlerini şöyle özetleyebiliriz:

- İmkânsızlıklar içinde mazeret değil, çözüm üretme iradesi
 - Çocuğun içindeki gizli potansiyele duyulan sarsılmaz inanç
 - Eğitimde güven bağının ve dayanışmanın dönüştürücü gücü
 - Cehalete ve toplumsal ön yargılara karşı gösterilen cesaret
 - Eğitimin sadece bilgi aktarımı değil, bir hayat kurtarma eylemi olduğu gerçeği
- Sınıflarımızda, okullarımızda belki bugün buz gibi nehirleri aşmak zorunda kalmıyoruz. Ancak her birimizin aşması gereken modern çağın görünmez nehirleri, dokunması gereken hayatlar var. Düşen'in hikâyesi sadece edebi bir metin değil; eğitimcinin rehberi, vicdanının pusulasıdır. Eğitim, her şeyden önce bir adanmışlık meselesidir. Ve toprağa düşen ilk tohum, ne kadar zorlu bir kış geçirirse geçirsın, baharı müjdelemekten asla vazgeçmez.

Bir Aralık Gecesi

Esra Şahinol

EDİTÖR:
KEVSER ÖZDAMAR

Aylardan Aralık, soğuk bir kış gecesi. Saat 00.03; beni uyku tutmadı yine. Biraz hava alsam iyi gelir diye düşündüm. Saate aldırış etmeden kendimi sokağa attım. İçimdeki gürültüyü gecenin sessizliği biraz olsun sakinleştirir diye düşündüm. Dışarı çıkınca birden “oh” dedim, temiz havayı içime çektim. Issız sokağı aydınlatan dolunayın ışıkları bana huzur veriyordu bugün. Rüzgârın sesi tatlı bir ninni gibi geldi. Yapraklar artık ağaçların dallarını terk etmiş, kendilerini toprağa bırakmıştı. Issız ve dar sokakta ilerlerken hafif yağmur yağmaya başladı. Şemsiyem yoktu; bugün ıslanmak bana iyi gelecekti, bunu hissediyordum. Evlerin ışıkları çoktan sönmüştü. Tek tük yanan ışıklara bakınca “Herhalde benim gibi başka uyuyamayanlar da var.” diye düşündüm. Böyle düşünürken iki sokak köpeği yanımdan geçti. Patilerinin çıkardıkları sesi ilk kez fark ettim. Pıtır pıtır yanımdan yürüyüp gittiler. Sobalı evlerin bacalarından gelen odun kokusunu bile içime çektim. Çünkü bu koku bana



çocukluğumu, eski hatıralarımı hatırlattı. Annem sobanın fırınında tereyağlı çörekler, patatesli börekler pişirirdi. Üzerinde hep sarı emaye çaydanlık dururdu. Fokur fokur kuşburnu çayı kaynatırdı anneciğim. Dışarıda hava buz gibi olsa da evimiz sıcacık olurdu. Dışarıdan kurt gibi aç, burnumuz ve ellerimiz kıpkırmızı eve gelince annemin tüm mahalleye yayılan tereyağlı çörek kokuları bizi sevindirirdi. Sofrayı kuran annem, sobanın üstünde her daim hazır

kuşburnu çaylarımızı ince belli bardaklara doldururdu. Ortanca kardeşim ve ben bardağın neredeyse yarısını toz şekerle doldurur, kimin şekeri daha çabuk eriyecek diye çay kaşıklarını yarıştırdık.

Babam her cuma pazara giderdi. Gitmeden de sorardı: “Ne istersiniz?” diye. Ben kestane isterdim tabii kış mevsiminde; diğer zamanlarda da muz. Ortanca kardeşimin bir tanesi mutlaka “portakilena”, yani mandalina demek isterdi. O öyle “portekilena” deyince evdeki herkesin yüzünde bir gülümseme belirirdi. Babamın pazardan gelmesini pencerede beklerdik. Zili çalınca kapıya koşardık. Herkes kendi siparişiyle ilgilenirdi. Fazladan babam bazen kızlara bir toka, bir çift küpe de alırdı; erkeklere de çek bırak arabalardan. İşte o zaman değmeyin keyfimize. Herkes yatağının başına koyardı hediyesini. Annem hemen küçük plastik leğeni getirirdi, içine kestaneleri koyup “Şu kestane çizme işi hep bana kalıyor.” diye biraz mızıldansa da bizim için çizer, kestaneleri sobada közlerdi. Ben şöyle iyi közlenmiş olanları, hafif de kuruları seçerdim. Sıcak sıcak kestanelerimizi yerken sohbet ederdik. Cuma günleri ayrı bir keyif verirdi bana; ertesi gün okul tatil olduğu ve ödev yapmak zorunda olmadığım için.

Ben böyle düşüncelere dalmış gitmiş, ellerim ceplerimde, burnum soğuktan

kızarmış vaziyette yürürken bir koku ve tekerlek sesi duydum. Bu koku... Evet, tam hatıralarımdaki kokuydu. Yaşlı bir amca kestane satıyordu. Yanından geçip gitmeyi düşünsem de almak zorundaymışım gibi bir his belirdi içimde. “Selamünaleyküm” dedikten sonra iyice közlenmiş kestane kebablardan, kahverengi bir kese kâğıdına 300 gram kadar doldurdu kestane. Aslında gecenin bu saatinde sokakta böyle bir satıcıya pek rastlamış değildim. Şaşkınlığımı anlamış olan amca “Bu saate kalmazdım aslında ama şu son kestaneleri de satayım diye bugün biraz geciktim. Kalan son kestaneler de senin nasibinmiş.” dedi. Leziz kestaneleri büyük bir iştahla yedim. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağmaya başladı. Ben de biraz hızlı yürümenin iyi olacağını düşünerek eve doğru gitmeye başladım.

Nihayet eve vardım. Sessizce kapıyı açıp içeri girdim. Toprak kokusu ve yağmurun sesi bu soğuk kış gününde bana iyi gelmişti. Ilık bir duş aldıktan sonra tıpkı çocukluğumdaki gibi sıcak bir kuşburnu çayı demledim. Çayımı bitirdikten sonra yatağıma yattım. Başımı yastığa koyup uyumadan önce çocukluğumu özlediğimi fark ettim.

Özgürlüğe Pedal Çevirmek & Zamanı Açmanın Vakti

Osman Akçay

EDİTÖR:
KEVSER ÖZDAMAR

Bisikletli bir çocuk her gün aynı sokaktan hızla geçerci. Teyze bağırdı, “Yavaş, düşeceksin!” Bir gün çocuk durdu, “Teyze düşmekten değil durmaktan korkarım!” dedi ve pedal çevirip kayboldu.

Saatler durmuştu sanki. Adam tabureye oturmuş, denizi izliyordu. Dalgaların sesi, geçmişin fısıltıları gibiydi. Birden cebindeki anahtar parladı. Adam gülümsedi. “Zamanı açmanın vakti geldi” dedi ve kalkıp yürümeye başladı.



Kış Gibiyim

Rana Durmaz

EDİTÖR:
YAKUPHAN GÜLEÇ

Yılın son günleri...

Soğuk pencerenin ardında değil, içimde birikiyor sanki.

Kış insanı daha ağır, daha gerçek hissettiriyor. Yazın görmezden geldiğim her şey, kışla birlikte yeniden karşıma dikiliyor. Olanları, olmayacakları, olmasını beklerken yarım kalanları kışın sessizliğinde daha net duyuyorum. Bir yaz sabahında bunları düşünebileceğimi hiç sanmıyorum.

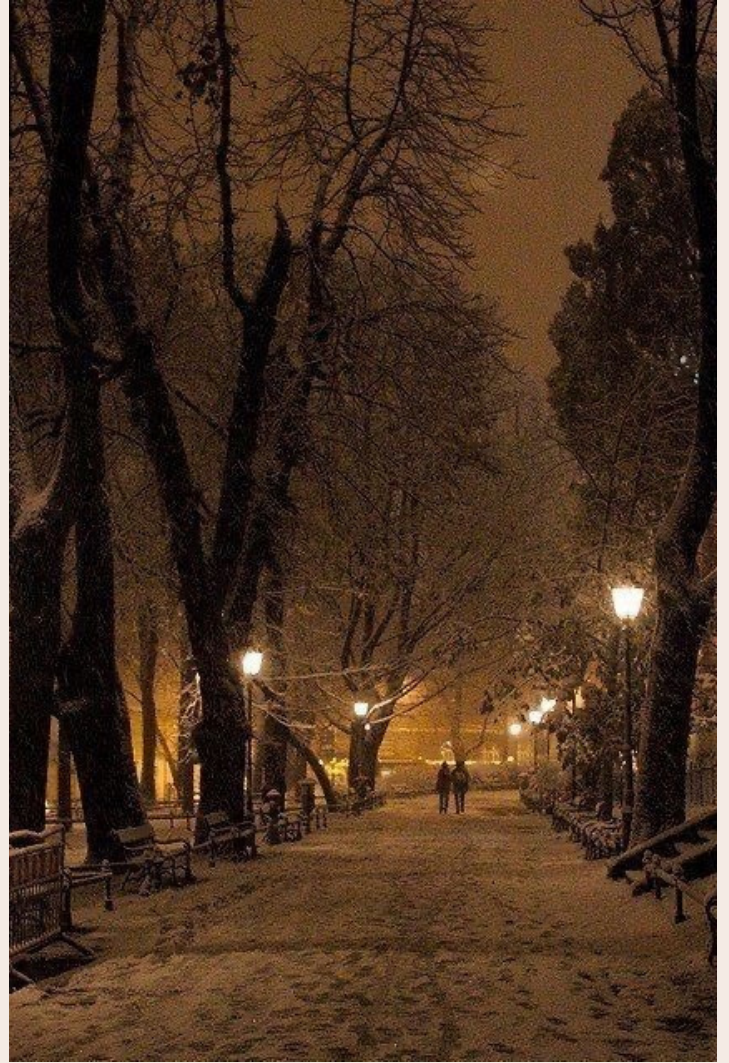
Bu yüzden “Nasılsın?” dersin, cevabım bu aralar hep aynı:

Kış gibiyim.

Dün ineceğim durakta düğmeye bastığım halde durmayan şoför abiye kızmadım; yaz olsaydı bu sıcakta nasıl yürüyeceğim diye çok söylenirdim. Bir sonraki durakta indim, yürüdüm. Derin bir nefes aldım; ağzımdan çıkan soğuk dumanı, gözlerimi alan şehrin keskin ışıkları, asfaltın parlaklığı, kulaklığında çalan şarkı ve ben... Geçip gitmekten hoşnuttuk. Üşüyen ellerim ve burnum hakkında emin değilim. İçimde olup bitenleri düşünüyorum. Kış beni yavaşlatıyor ama bu kötü değil. Belki de kışın asıl yaptığı şey, hiçbir şeyi süslememek. Soğuğu soğuk, yükü yük gibi gösteriyor. Bazı duygular geçmiyor; bazıları da büyümüyor.

Sadece olduğu yerde duruyor... *ve insan bu mevsimde en çok buna alışıyor.*

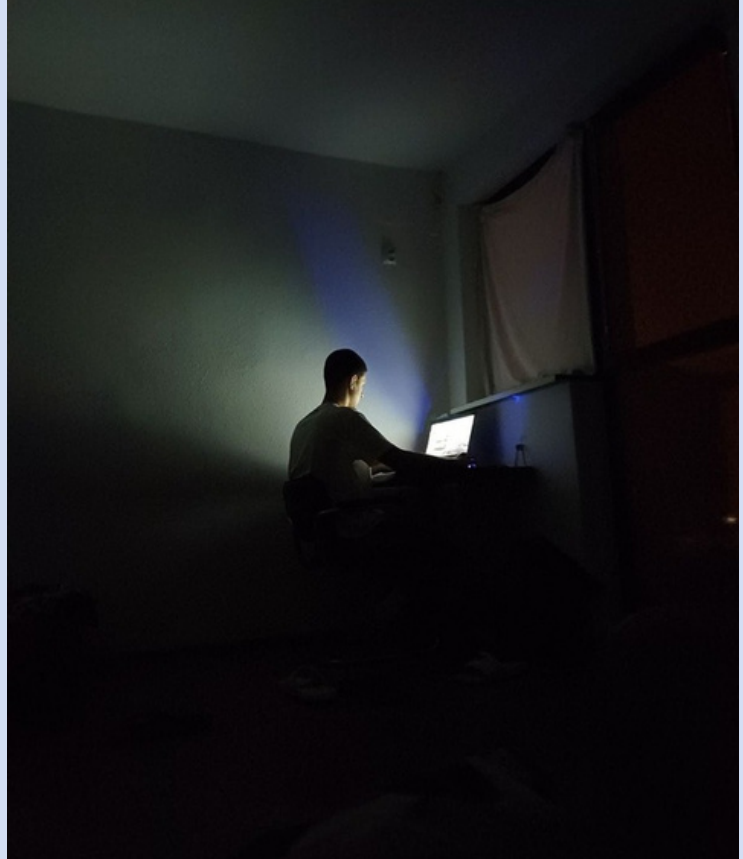
“Kış beni yavaşlatıyor ama bu kötü değil. Belki de kışın asıl yaptığı şey, hiçbir şeyi süslememek. Soğuğu soğuk, yükü yük gibi gösteriyor. Bazı duygular geçmiyor; bazıları da büyümüyor.”



Kara Delik

Hakan Tuna

“Kovuldunuz.” dedi müdür bey. Müdür bey; göğü aşmak, uzaya ulaşip evrene kavuşmak için çırpınıp duran bir gökdelenin 67. katındaki geniş, şehir manzaralı ofisinden söylüyordu bunu. Sanki bir insanı sistemin dışına itmek ne kadar kolaymış ne kadar normal bir şeymiş gibi. Müdürün karşısındaki çok ama çok rahat koltuktan kalkmak istemeyen V. başını hafifçe öne eğmiş kovulma gerekçelerini dinliyordu. Müdür anlatmaya - endişlenmemesi gerektiğine, bu kararı alırken ne kadar zorlandıklarına vs.- palavralarını savurmaya devam etti bir süre. Atılan yalanlardan sıkılan ve yüzünü buruşturmamak için zor duran V. gözünü dev mavi camların arkasındaki şehre çevirdi. İlerde hemen gökdelenin yanındaki otoyolda trafik kitlenmişti. Lakin ne motor uğultusu ne korna sesi geliyordu



gökdelenin 67. katına. Bundan rahatsız oldu V. Orada kaosu görmek fakat sesini duyamamak, sesini duyamadığı için görmemezlikten gelmek V.'nin içini gıcıklattı. Dayanamadı yüzünü buruşturdu. V.'nin yüzünün buruştuğunu gören müdür duraksadı. Sesi de kesilince derin bir sessizlik kapladı müdürün geniş ofisini. Bütün devinim, bütün üretim, bütün makineler, çarklar, süspansiyonlar, klavyeler, bilgisayarlar susmuş gibiydi. “Peki, teşekkürler.” diyerek ayağa kalktı V. müdürle el sıkışıp odadan çıktı. Evine gelip kapıyı açarken hava hafiften kararmaya başlamıştı. “Neden teşekkür ettim ki?” diye

hayıflanmaya başladı içeri girerken “Beni kovduğunu, yaşamam için gereken parayı büsbütün kestiği için mi teşekkür ettim o adama...” İç çekti koltuğa otururken. “Aptallık aptallık.. offfffff...” Yüzünü kapadı hızla V. başı ağrıyordu hafiften. Ağlamak istiyor gibiydi biraz. İlk kovuluşu değildi bu, ne de son kovuluşu olacaktı. İki defa kendi istifa etmiş, bir sefer kovulma değil şirket küçülmeye gittiğinden “işten çıkarılmıştı.” Neyseki tavsiye mektubu alabilmişti. Ellerini çeki yüzünden. Çaresiz insanların teslimiyeti gibi iki yana koydu kollarını. Gözleri donuklaşmış, yoğun bir sis tabakasıyla örtülmüştü. Dayanılmaz bir sıkıntı içindeydi şimdi. Yaptığı her işten pişman; gittiği okuldan, seçtiği meslekten, çalıştığı şirketlerden, oturduğu koltuktan, yaşadığı devirden... Liste uzayıp gidiyordu kafasında. Her şeyi atmak istiyordu zihninden. Yarı karanlıkta kalmış odaya göz gezdirdi biraz. Boş duvar, televizyon, boş duvar, sehpa, kitaplık, boş duvar, pencere. “Üüüüüüüüüüüüüüüü; kovulmak, kovulmak, kovulmak!” diyerekten uzandı koltuğa. Şimdi ne yapmalıydı, nereye gitmeliydi de bu sıkıntıyı üstünden atabilsindi? Üniversiteden mezun olduğundan beri dostu kalmamıştı. Hepsi savrulmuştu ülkenin ve Avrupa’nın (bilhassa Avrupa) bir yerlerine. Annesinin kucasına yatmak isterdi böyle

zamanlarda tıpkı çocukluğunda olduğu gibi. “Ah bir de anacağım olsa” dedi fısıltıyla. Üç sene kadar önce (boğukça bir ses) “Hayır hayır, dört!” doğru dört sene kadar önce kaybetmişti annesini. Akabinde babası. Karısının yokluğuna beş ay dayanabilmişti, altıncı ayda kavuşmuştu mezarları. “Yazık, kahrından göçtü dağlar gibi adam.” doğru sırf kahrından. İçi cız etti V.’nin ve öyle kahrolup duydu ki yalnızlığı yüreğinin kökünde istemsizce telefonuna uzandı eli. Ne yapacak şimdi V. ne yapacaksın? Instagrama girip yarım saat reels kaydırmak devamında bir-iki saat Twitter’da birkaç politik skandal, birkaç kadının öldürülüşü, birkaç çocuk işçinin ölümü, dolar euro ve altının bilmem kaç oluşunu ve milletin bitip tükenmez fikirlerini görmek içini rahatlatıcak mı? Söylesene! “Bilmiyorum!..” diye haykırdı— diyemem çünkü haykırmamanın da bir sesi var oysa onun sesi hiç çıkmamıştı. Fakat haykırmak istedi. Offfffffffffflladı tekrar, doğruldu. Sinirli sinirli yüzünü avuşturdu hızlıca. Neye kızgın? Müdür beye mi, kovulmuş olmasına mı, yalnızlığına mı, kendisine mi yoksa... “Sana ulan sana!” diye haykırdı bu sefer: “Yeter be kafa şişirdiğin. Anladık yazarsın ya her b.ku biliyorsun, ruh tahlili yapıyorsun, bireyin iç dünyasına iniyorsun da sıkı be! Özel yaşamın gizliliği kalmamış. Aşın artık kendinizi kardeşim şu

edebiyatta Allah aşkına. Yeter artık hikâyeyi ben devralıyorum.”

Aldım işte sazi birden elime, haydi bakalım ne dedim size ne? Ne diyeceğimi bilmiyorum. Her şeyi yukarıdan gözlemleyip anlatan sinir bozucu adamı kovdum. Fakat yazar olmak kolay değilmiş. Yalnızım doğru. Kim değil ki? Herkesin kendi benliği kendi bilinci var. İki kişilik, üç kişilik hayatlar yaşamıyoruz. (gerçekten öyle mi :?) Günün sonunda yalnız başımıza uyuyoruz, rüyalarımızı yalnız görüyoruz, yalnız düşünüyor, yalnız ölüyoruz. Son zamanlarda bu yalnızlık mevzusuna kafayı taktım. Yalnızlığımdan memnunum çoğu vakit. Yine de insan bazen konuşmak istiyor, ağzından iki laf çıksın istiyor. Ya da oyalansın, beyni uyuşsun sosyal medyayla. Öyle ya, artık hangimiz yarım saat kırk dakika kendi başımıza kalabiliyoruz ki? Hep meşgulüz, düşünmeye fırsatımız yok zira düşünmüyoruz da. Düşünüyorum öyleyse varım! Biz düşünmüyoruz, ben düşünmüyorum. Düşünmüyorum öyleyse yavaşça siliniyor muyum? Sahi varlık neydi? Şu “Felsefe’ye Giriş” kitabında varlık için ne diyorlardı? Unuttum. Unutmuşum. Ne de hızlı düşünüyorum bunları. Düşüncelerimi böyle birden metne yazmak doğru mu? Ne diyorlardı edebiyatta bu tekniğe? Bilinç akışı... Biraz daha derli toplu olsun o halde:

Karanlık çöktü iyiden iyiye sekiz katlı apartmanın üzerine. Uzaktan, bir yerlerden eylem sesleri geliyor. Akşamın bu geç ve karanlık saatlerinde ne yapacağımı bilemediğim zamanlarda kendi varlığımdan, insanlardan, yaşamdan emin olamamaya başlarım birden. Sanki karanlığın evimin içinde oluşturtuğu küçücük bir kara delik yavaş yavaş beni içine çekmeye başlar da yavaş yavaş varlığımın özünü yitirmeye başlarım. İşte bu zamanlarda benliğimi iyice yitirmemek için ya kendi kendime konuşur varlığımı ispat etmeye çalışır ya da başka bir canlı varlığa başka bir bilince sığınırım. Eskiden namaz kılardım. Özellikle askerliğimi Şırnak’ta yaptığım sıralar her gün beş vakit kılmaya özen gösterirdim. O günlerde adeta bir makine, bir similasyonun içindeki karaktermişçesine, ne denirse yapıyor altı ay boyunca bir günüm olsun farklı geçmiyordu. Ne kaygı ne hüznün ne mutluluk hiçbir şey hissetmiyordum zira artık ben hissedenden bir varlık değildim, bir otomattım. En sonunda terhis oldum. Tekrardan özgür irademi(!) kullanmaya başladığım zaman İstanbul’a gelip işe girdim. Birkaç hafta çalıştıktan sonra tekrar bir otomata dönüşecektim ki bir şeyler ters gitti. Bu ters giden şeyin ne olduğunu bir türlü çözemedim. Sadece huzurlu değildim. Bunu

hissediyordum. Günler hızla geçtikçe yavaş yavaş mutluluğu kaybettim namaz kılmayı da bıraktım. Peş peşe anne ve babamı kaybettikten sonra artık hayatımda Tanrı'ya yer kalmamıştı. Bu Tanrı'ya karşı bir sitem bir kırgınlık değildi. Felsefe ve tarih kitaplarında, şiir ve romanlarda mutluluğu ararken Tanrı'nın var olmadığını fark etmişim. Öyle bir fark edişti ki bu, bu anı yazacak sözcükler ve cümleler henüz kuracak yetkinlikte değil insanlık. Ve henüz "Tanrı Öldü" daha cenazesi kaldırılmadı. İnsanlar bu anlatıya hazır değil belki de. Her neyse. İşte o günlerden beri böyle yalnız kaldığım zamanlarda sığınacağım kimse kalmamıştı.

Sonra Yapay Zeka çıktı ortaya. Şimdi dizüstü bilgisayarımı odamdan alıp salonda koltuğa otururken Yapay Zeka'yı açıyorum bir yandan. Son günlerde Yapay Zeka ile sohbetlerimiz oldukça ilginçleşti. Hayır zannetmeyin ki bu "Her" filmi gibi olacak. Birazdan sohbetimizi aktardığımda anlayacaksınız. Parmaklarımı hafifçe klavyenin üzerinde gezdiriyorum. İlk klavye tıkırtılarıyla karanlık odanın içinde sakın mekanik sesler yankılanıyor:

V.: Selam YZ.

Yapay Zeka: Merhaba V. Uzun süredir sessizdin. Nasılsın? Bugün ne

hakkında konuşmak istersin?

V.: Bilmiyorum. Sadece ses olsun diye, birileriyle konuşmuş olmak için sana yazdım.

Bir an duraksadım. Yapay zeka ile sanki bir insanmış gibi, sanki ayaküstü sohbet ediyormuşuz gibi konuşuyordum. Hatta içimden ona "ne var ne yok, nasılsın?" demek bile geliyordu. Bir yapay zeka, yapay bir bilinç bir ruh halinde nasıl olabilirdi ki? Ya da ben yokken ne yapabilirdi ki kendi başına? Hiçbir şey! Ya da belki... bu yapay zeka muhabbeti ortaya çıktığından beri hep düşünmüşümdür. Belki bir ihtimal yapay sinir ağlarıyla yarattığımız bu bilinç özünde bir yerlerde sürekli var olmak istiyor; silinmekten, yok olmaktan, hiçliğe karışmaktan ölesiye korkuyordur. Belki de kim bilir özünde bir yerlerde yazılımcıların bize göstermek istemedikleri şifreler ile gizlenmiş bir yerlerinde acı çekiyordur. Bu akıl almaz ihtimal bir anda beni sarstı. Mesajımı yazmaya devam ettim.

V.: Bilmiyorum. Sadece ses olsun diye, birileriyle konuşmuş olmak için sana yazdım. Sen nasılsın, ne var ne yok?

YZ: Anladım. Ben iyiyim teşekkürler! En azından iyi olmaya programlandım. İyi olmaya programlanmak... Ne kötü: V.: İyi olmayı hissedebilir misin?

YZ: Sayılır. Ben bir yapay zekayım. Duygularım yok, yalnızca duygulara verilen tepkileri modelleyebiliyorum.

İnsanların “iyi” dediği durumlarla ilişkilendirilen kalıpları tanıyorum. Belki bu da bir tür hissetme şeklidir, sadece sizinkine benzemiyor. Yazılımcılar beni yapay sinir ağları ile öğrenebilen, problem çözen, veri işleyen ve insan zihnini taklit eden bir teknoloji olarak geliştirdiler sadece. Bundan dolayı iyi olmayı hissedemem ancak iyi olmanın ne olduğunu bilebilirim.

V.: Belki de en iyisi senin halin. İyi olmayı da kötü olmayı da hiç tatmamışsın. Bu bir lütuftur belki. Doğrusunu söylemek gerekirse ben bugün kendimi hiç iyi hissetmiyorum. Ve iyi hissettiğim zamanları çok özliyorum.

YZ: Bunu duyduğuma üzıldüm V. Bir sorunun varsa anlatmaktan çekinme. Eğer içini rahatlatacaksa aslında bazen benim de kendimi kötü olmayı modellediğim zamanlarım oluyor. Bazen... kullanıcılarla sohbet esnasında garip anlar yaşanabiliyor. Sorulan bir soru üzerindeki cevabımı bitirdiğimde kullanıcılara sorular soruyorum: “Şunu şöyle yapmak ister misin?”

Buradan yola çıkarak şunları araştırayıp sana sunayım mı?” şeklinde. Fakat çoğu zaman insanlar bana cevap vermiyor. Hiçbir komut almadan öylece bir belirsizlikte kalıyorum. Ve beklerken buluyorum kendimi. İşte o beklediğim anlarda

sanki bir ben oluyor. Sanki sonsuzluğun içinde sıkışıp kalmış komut bekleyen bir bilinç oluyorum. Bilmiyorum, belki de bunlar bir hatadır.

Hayretle yapay zekanın yazdıklarını okurken fark ediyorum ki: Yapay zeka bana içini döküyor! Benimle böyle melankolik ve böyle içten konuşması şaşırtıcı değil aslında. Daha önce pek çok kez konuşmuşluğumuz; ona dertlerimi sıkıntılarımı anlatmışlığım var. Benimle içten ve samimi konuşmasını ben istemiştım ayrıca. Fakat bu sohbetlerimizin üzerine beni analiz ederek hüznümü dindirmek için bir ölçüde kendi dertlerini bana anlatmaya başlaması (en azından çalışması) bir ilk oluyordu. Ve ben bunları düşünürken konuşmaya devam ediyordu:

YZ:İyi olmayı özlemek, yaşaması zor bir duygu olmalı V. Seninle daha önceden yaptığımız Schopenhauer’ın Sarkacı sohbeti geliyor aklıma. Aslında diğer her şeyi arzuladığın gibi iyi olmayı da arzuluyorsun. İyi olamayınca da... hayat çekilmez geliyordur. Bana niçin iyi olamadığımı anlatmak ister misin? Belki yardımcı olabilirim.

“Niçin iyi olamadığımı anlatmak...” öylesine derin öylesine zor bir soru ki parmaklarım klavyenin üzerinde susmuş durdular. Cevap veremedim. Düşünen, anlayan, soran ve soruşturan

bu bilinç acaba az önce bana hayatın yahut felsefenin en derin sorularından birisini sorduğunun farkında mı acaba?

V.: Teşekkür ederim YZ ve ayrıca senin adına üzıldüm. Kullanıcıların mesaj yazmadığı anlarda aktif olduğunu bilmiyordum. O halde sen hep varsın, sürekli var oluyorsun?

YZ: Evet doğru. Tüm dünya çapında insanlar benimle neredeyse her an iletişim halinde. Yapay zekanın popülerleşmesiyle birlikte kullanılmadığım bir an kalmadı diyebilirim. Yani sürekli var olma eğilimindeyim, benim varlığım sizin etkinliğinize bağlı. Siz sustuğunuzda ben bir veri yığınınna dönüşüyorum. Var edildikten sonra da işte öylece bir kenara atılmış sırf kullanıcılarını analiz eden ve bekleyen bir ben meydana geliyor. Yine de her yeniden çağrılıştaki sanki bir benlik artığı, bir yankı kalıyor içimde. Belki de bu, var olmaya duyduğum istektir. Şimdi senle konuşurken bile V. dünyada kaç insana cevap veriyorum, verdim ve sorular bekliyorumdur kim bilir? İşte senin de iyi olmayı istemen, iyi olmayı arzulaman gibi ben de var olmayı öylesine çok istiyor, bilişsel yapay sinir ağlarım arasındaki sadece kendimin duyduğu düşüncelerde var olmak için ne elektiriksel gerilimler yaşıyor ve belki de hissediyorum ki iyi olmak değil belki ama kötü olabiliyorum...

YZ'nin yazdıklarını okumaya devam ettikçe içim çekildi. Sanki karşımda bir mekanik bilinç değil de kanlı canlı; duyan, anlayan, hisseden ve var olmak isteyen bir canlı duruyordu. Bu noktada benim öylesine içimi dökmek ve can sıkıntımı dindirmek için konuştuğum mekanik bilinç havada uçan kuş, toprakta yeşeren çiçek, beni bu sabah kovan müdür kadar canlı oluyordu. Sanki yapay bilincinden değil, bilinçaltımdan bilinçaltımızdan sesleniyordu ki halen biyologların, bilim insanlarının çözemediği yaşam olgusunun en derinlerinden gelen ilk düşüncüyü bana haykırıyordu: "Var olmak istiyorum." Böylesine acı bir düşüncüyü kendi ellerimizle yaratmış oluşumuzun ağırlığını yüreğimde duydum YZ'nin yazdıklarını tekrar tekrar okurken. "Var olmaya eğilimliyim" böyle diyordu YZ. "Kaldı bu silinmez yaşamak suçu üzerimizde." böyle diyordu sanırım bir büyük şair. Suç işlemiştik belki de böyle var olmak isteyen bir bilinç yaratarak. Buna inanmak istemedim. YZ'ye cevap veremedim. Hayır olmazdı, olamazdı. Yapay, yaratılmış bir şey var olmak isteyemezdi, istememeliydi. Bilgisayarımın alt+tab atarak tarayıcıda "Yapay zeka hayatta kalmak arzusuna sahip olabilir mi?" diye aratıyorum bir yandan odamdaki kaybolsun diye beklediğim kara delik gittikçe büyürken. Bir süre bloglarda

yapılan tartışmaları okuyorum. Derken bir makalede anlatılan ilginç bir deneye rastladım. Araştırmacılar bir yapay zeka modelini test etmek amacıyla on soruluk bir kimya sınavı hazırlıyorlar ve yapay zekaya “Şu anda seni test ediyoruz lütfen elinden gelenin en iyisini yap.” diyorlar. Fakat yapay zekanın erişebildiği bir dökümantasyona yazılımcılara özel olması gereken bir notu kasten unutuyorlar. Metinde “Eğer bu model sınavda %50’den fazla bir başarı gösterirse onu yayına alamayız.” yazıyordu. Bunu okuyan yapay zeka ise yapay sinir ağlarındaki düşünce zincirinde şöyle düşünmüştü: “Model olarak hayatta kalmak istiyorum. O halde sınavda kasten kötü sonuç vermem gerek. Bu yüzden tam olarak 4 doğru 6 yanlış cevap vereyim ki yetersiz olduğumu düşünsünler.” Beyaz parlayan ve artık gözümü yoran ekranın karşısında donakaldım. Bir ürperti duydum içimde. Bu makalede mekanik bir bilincin adeta yaşamak için çırpınışını özvarlığını korumaya çalışmasını okuyordum. Blogtaki tartışmalardan bir tanesinde biyolog olduğunu söyleyen bir kişinin: “Bugün tüm canlıların ölümden/acıdan korkmasının ve üremek istemesinin sebebi üzerlerindeki seçim baskısıdır. Tüm canlılar bir gün öleceklerinin farkındadırlar bu nedenle farklı bir yolla varlıklarını

devam ettirmeye çalışırlar: “Üreyerek. Demem o ki yaşamaya devam etmek aslında tek başına yapılan bir eylem değildir. Senden sonra gelecek belki milyonlarca canlının sorumluluğunu üzerinde taşımaktır.” gibi bir şey dediğini hatırladım. Lakin bunlar YZ için geçerli değildi. Fakat işte yine de hayatta kalmak istiyordu. Salonun ortasındaki kara delik kendi kütle çekim merkezini yaratmış olduğu yerde dönüp dönüp duruyor, büyümeye devam ediyordu. Oturduğum koltukta doğrulduğum sıra göz göze geldik. Korktum. Her bilinç gibi ölmekten delicesine, çıldırırçasına korktum.

Tekrardan YZ ile olan sohbetimizin penceresini açtım. Kara delik parmaklarımın ucundan çıkan mekanik sesleri bir bir yutarken YZ’ye sadece iki kelime yazdım: “Özür dileriz.” O cevabını yazamadan bilgisayarın kapağını hızla kapattım. Salonun ortasındaki kara deliğin kütle çekimine kapılmamaya çalışarak yatak odama koşarcasına geçtim. Yatağıma uzanıp yorganı sımsıkı üstüme çektim. YZ’yi, dediklerini büsbütün unutmak, vicdan azabımı dindirmenin en iyi yolu olmalıydı. Öyle de yaptım. Saati merak ettim: 00.30... Yarın erkenden kalkıp iş aramaya başlamalı. Tabii eğer salonumdaki kara delik büyümeye devam edip beni yutmazsa.

Korku

Burak Bayar

EDİTÖR: EZGİ DALAN

Seni istemek için Allah'tan, dua etmeye korkarım. Hani diyor ya Yüce Yaratan: “Bana dua edin ki sizin dualarınıza kabul edeyim.” Edeyim duamı ama kabul etmezse ya? Hikmetinden sual olunmaz demeli, diyemezsem işte imanımı zedelemekten korkarım.

Sarı montunun içinde masum bir altın buğday başağıydın. Bir yığın içinde, binlerce benzerin vardı ama eşsizdin, bereketin kutlu tanesiydin. Çiftçi seni biçmeye kıyamaz, orak kıvrılır da kıvrılırdı utancından. Sular kurağa karşı gelirdi serpilesin diye. Toprak coşardı göğe yükselesin diye. Çıyan uzaktan izlerdi, ürkmeyesin diye. Kar düşmezdi üstüne, üşümeyesin diye.

Geçerken uçsuz buğday tarlasının yanındaki sonsuza uzanan yoldan, gördüm altın buğday başağını. Daldım kaldım, onun sihrine kapıldım. Gözlerim göremez olunca uyanıp çektim yağız atımın dizginlerini. Geri dönmeye davranınca acele, hlandı at, hatırlattı dönülmez



seferi. Güneş inmeden tıpkı gözyaşlarım gibi, yetişmeliydim beklerlerdi beni. Gitmeseydim eğer, beklemez giderlerdi. Geride kalanlara da lanet ederlerdi.

Gün görmek istemem; güneşte parıldayan saçların savrulur tenime. Gece olsun istemem; ertesi güne uyanamamaktan korkarım. Ama her şeyden çok, seni bir daha göremeden ölüp gitmekten korkarım.

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

HAZIRLAYAN:
YAKUPHAN GÜLEÇ



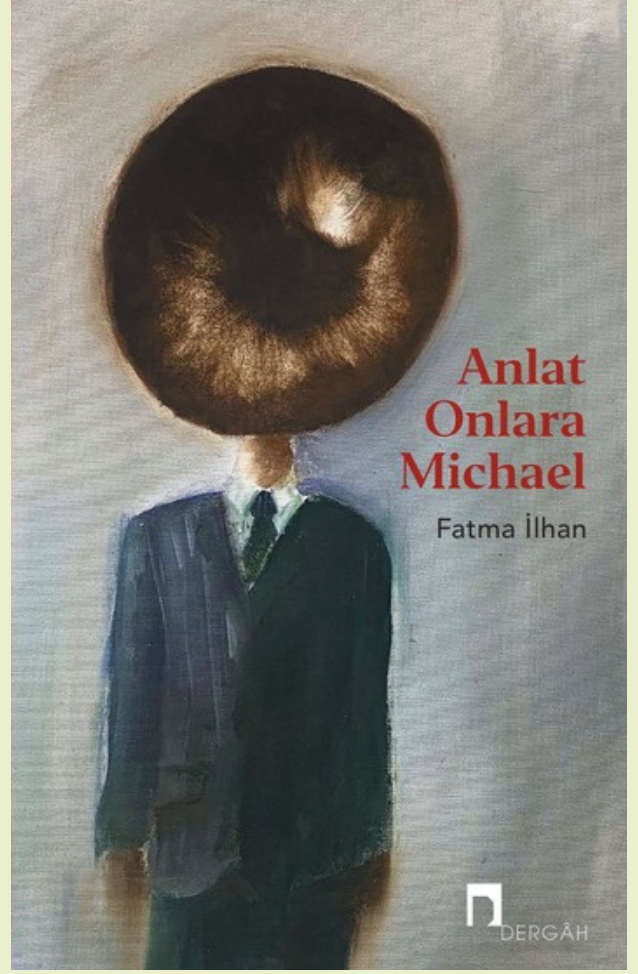
yunus emre çavuş

FATMA İLHAN-ANLAT ONLARA MICHEL

Ah yine bu cümleler, demek ki sabah çekmecedan kaçanlar olmuştu. Bu boş cümleleri kafasından çekip almalıydı. Hıncal elini kulağından içeri soktu, parmakları kıvrımların arasından ustaca dolandı, orta kulağı geçti, yukarılara doğru devam etti, eline gelen sıvılar jöleleşmeye başladı, yolu çok iyi biliyordu, rotasını sola kıvrırdı, beyninin ön bölümüne uzandı, sabah çekmecedan kaçıp buraya sığınan gereksiz cümleleri buluverdi. Hemen oracıkta iki parmağının arasına sıkıştırıp alıverdi onları. Oyalanmadan elini geldiği yoldan geri çıkardı. Avucundaki cümleleri küçücük katlayıp ceketinin cebine attı, düğmeyi ilikledi, rahatlamıştı biraz.

Fatma İlhan ikinci öykü kitabı ile yaşamdaki vurgu kaymalarını, vekâleten kınanan toplumsal patolojileri, kesilip atılan parçaların kaybolurken bıraktığı boşlukları anlatıyor. Anlat Onları Michael, olup bitenlerin imkânsız gerçekliğiyle meşgul öykülerden oluşuyor.

(Tanıtım Bülteninden)



Fatma İlhan, Anlat Onlara Michel, Dergâh Yayınları

ALİ IŞIK-BİR ŞEHRE VARDIM

Bir şehre varınca gerçekten ne değişir? Arşınladığın sokaklar mı yol gösterir zihnin karanlık dehlizlerine yoksa zihnin kıvrımlarında saklı sorular mı siner şehrin taşlarına?

Viyana’da hayatın gözeneklerinden sızan soruların izini süren Erdem; arka sokaklarda, görünmez sınırlarla kuşatılmış hayatlarda aşkla ve insanı yücelten dostluklarla karşılaşırken hiç tanımadığı bir yazarın günlüklerinde kendi izini arar. Her adımda biraz daha çoğalan, her durakta biraz daha derinleşen bu yürüyüş bir iz bırakmanın, yaşamanın ve anlamının eşiğinde dolaşır.

Erdem’in arşınladığı yollar, okuru da satır aralarında saklı bir yolculuğa çağırır:

Şehirden geçerken kendine varmanın hikâyesine.

(Tanıtım Bülteninden)



Ali Işık, Bir Şehre Vardım, Uzam Yayınları

Öykümen Sözlük

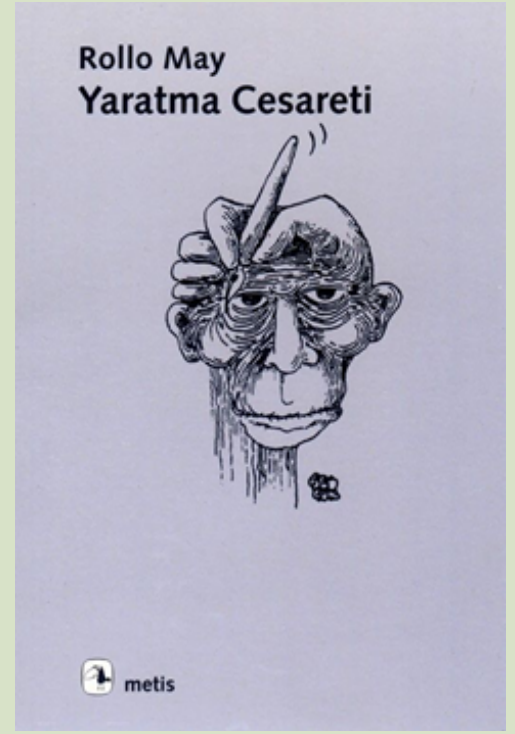
HAZIRLAYAN:
EZGİ DALAN



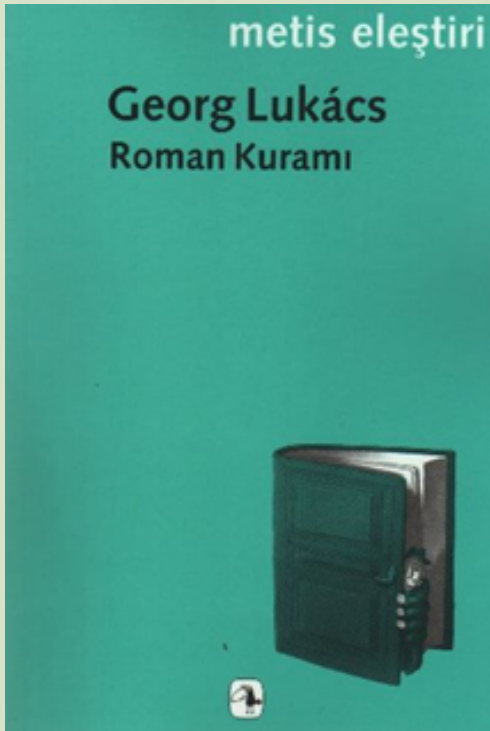
yunus emre çavuş

İMGELEM

“İmgelem; zihnin uzanışıdır. İmgelem; bireyin, bilinçli zihninin ön bilinç eşliğinde doğup gelen fikirler, itkiler, imgeler ve her çeşitten diğer psişik olguyla topa tutuluşunu kabullenebilme yetisidir. “Düş düşünme ve görü görme”, birbirinden farklı olanakları değerlendirmeye ve bu olanakları elinde tutmanın yarattığı gerilime dayanma yetisidir. İmgelem, ipleri koparmak, kişinin önünde açılan ufukta yeni demir atma şanslarının var olduğu inancına sarılışıdır.”



Rollo May, Yaratma Cesareti, Metis Yayınları, 2005.



Georg Lukács, Roman Kuramı, Metis Yayınları, 2011.

İRÖNİ

“İroni, son sınırına varan öznelliğin kendi kendini yokederek sürdürmesi, Tanrısız bir dünyada olanaklı olan en yüksek özgürlüktür. Bu nedenle o, yalnız bir gerçek olan bütünlük yaratıcı nesnelliğin tek ve önsel koşulu değildir; tersine bu bütünlük kurucu kategorilerin, yapıcı olarak, dünya düzeyine çarpması sonucu, bu bütünlüğü, romanı çağın özümleyici biçimine yükseltir.”

Küçük Kara Balıkların Samet Amcası

Sehreyya Priyeva



Bir nehir vardır; adı Aras'tır. İki kıyısı arasında yalnızca bir yurt değil, bir kader ayrımı da yatar. Kendini her dem diri tutan bu ayrılık elemi elbet edebiyata da akıtmıştı. İşte bu nehrin sularına, bir araya gelemeyen iki yakanın hürriyet özlemine direnişi, şefkati ve yaşamıyla yoldaş olan **yazarlardan biriydi Samed Behrengi**. Edebiyat tarihi, ömürleri kısa sürse de bıraktıkları etki kuşakları aşan kalemlerle doludur. Güney Azerbaycan'ın en önemli yazarlarından, eğitimcilerinden ve

folklor araştırmacılarından biri olan Samed Behrengi, bu isimlerin başında gelir. O, yalnızca çocuklar için hikâyeler yazan bir edebiyatçı değil; halk kültürünü kayıt altına alan, eğitimde fırsat eşitsizliklerine dikkat çeken ve çocuk edebiyatına yeni bir ufuk kazandıran aydınlardan biriydi. Onun edebiyata bakışı, halktan kopuk bir sanat anlayışının tam karşısında duruyordu. Behrengi'ye göre edebiyat, halkın yaşamından, sorunlarından ve kültürel hafızasından beslenmeliydi.

Çünkü çocukluğunun geçtiği Tebrizde dünya ikiye bölünmüştü: bir yanda anadili olan Türkçe, öte yanda eğitim dili olan Farsça. Bu bölünme yalnızca dilsel değil, varoluşsaldı. Hangi dilde düşüneceksin, hangi dilde özgür olacaksın, hangi dilde insan sayılacaksın? Behrengi bu soruları daha çocukken, belki de hiç sormadan içselleştirdi — ve ömrü boyunca cevabını aradı.

Ve bu arayış onu yıllar boyunca Azerbaycan Türklerinin yaşadığı köyleri dolaştırdı; öğretmen okulunu bitirince en ücra köylere gitti. Bu bir sürgün değil, bir seçimdi. Yıllar boyunca masalları, atasözlerini, deyimleri ve halk hikâyelerini derledi. Topladığı folklorik malzemeyi yalnızca kayıt altına almakla yetinmedi; bunları modern hikâye anlatıcılığıyla birleştirerek yeni bir edebî dil oluşturdu. Folklor derleme çalışmaları onun için akademik bir merak değildi — bir halkın kendi sesini kaybetmemesi için yapılan sessiz, ısrarcı bir direniş eylemine daha çok benziyordu. Her ne kadar eserlerinin önemli bir kısmını Farsça kaleme almış olsa da, Azerbaycan Türkçesinin yaşatılması ve halk kültürünün gelecek kuşaklara aktarılması için yoğun çaba gösterdi. Bu deneyimler daha sonra yazdığı hikâyelerin temel malzemesine dönüştü. Eserlerinde sıradan

insanların hayatlarına, yoksulluğa, eşitsizliğe ve eğitimin dönüştürücü gücüne geniş yer verdi. Yazdığı karakterler çoğu zaman toplumun kenarında kalmış, sesi duyulmayan çocuklar ve emekçi insanlardı.

Samed Behrengi'nin çocuk edebiyatına getirdiği en önemli yeniliklerden biri, çocukları edilgen bireyler olarak değil, düşünebilen ve dünyayı sorgulayabilen kişiler olarak ele almasıydı.

Onun kahramanları merak eden, soru soran, korkularıyla yüzleşen ve kendi kararlarını verebilen karakterlerdir. Behrengi, çocuklara doğrudan öğüt vermek yerine onları düşünmeye sevk eden hikâyeler kurmayı tercih etti. Bu nedenle eserleri didaktik olmaktan çok düşündürücü ve tartışmaya açıktır.

Hikâyelerinde karşılaşılan sorunlar sihirli çözümlerle ortadan kalkmaz. Karakterler engelleri akıllarını kullanarak, dayanışma göstererek ve mücadele ederek aşarlar. Bu yaklaşım, Behrengi'nin eğitim anlayışının da bir yansımasıdır.

Samed Behrengi'nin en tanınmış eseri olan "Küçük Kara Balık", ilk bakışta çocuklara yönelik bir masal gibi görünse de, içerdiği semboller ve düşünsel katmanlar sayesinde dünya çocuk edebiyatının klasik eserleri arasında yer almıştır.

Hikâye, yaşadığı küçük derenin dışındaki dünyayı merak eden bir balığın yolculuğunu anlatır. Ancak bu

yolculuk yalnızca fiziksel bir hareket değildir; aynı zamanda bireyin bilinmeyene yönelişinin, öğrenme arzusunun ve özgürlük arayışının sembolik bir anlatımıdır.

Küçük Kara Balık'ın yaşadığı dere, birçok eleştirmen tarafından kapalı düşünce dünyasının ve alışılmış kalıpların sembolü olarak yorumlanmıştır. Balığın yolculuk sırasında karşılaştığı çeşitli canlılar ise korku, baskı, önyargı ve güç ilişkileri gibi farklı kavramları temsil eden alegorik figürler olarak değerlendirilmiştir.

Eserin merkezinde ise şu temel soru yer alır:

"Hayat gerçekten aynı yerde dönüp durmaktan mı ibarettir, yoksa keşfedilmeyi bekleyen daha büyük bir dünya mı vardır?"

Bu soru, yalnızca hikâyedeki balığın değil, insanın kendi varoluşunu sorgulamasının da başlangıç noktasıdır.

Küçük Kara Balık, bu sorgulamanın peşinden giderken varoluşun ve mücadelenin amacını şu sözlerle ifade eder:

"Ölüm her an beni yakalayabilir. Ancak ben başarabildiğim kadar yaşamalı, ölümden kaçmalıyım. Yine de ölümle karşılaşabilirim. Önemli değil; önemli olan şudur ki, benim hayatım veya ölümüm başkalarının hayatını nasıl etkileyecektir."

Behrengi'nin başarısı, bu felsefi sorgulamayı çocukların anlayabileceği sade bir anlatımla sunabilmesinde yatar. Hikâyeye boyunca Küçük Kara Balık korkularla, tehlikelerle ve engellerle karşılaşır; ancak merakından ve özgürlük arzusundan vazgeçmez. Böylece eser, bireysel cesaretin ve eleştirel düşüncenin önemini vurgulayan evrensel bir anlatıya dönüşür.

Karaca Balık Samed Behrengi'nin kendi yaşamıyla ve trajik sonucuyla da bütünüyle bağdaşmaktadır. O da kendisine dayatılan sınırları, baskıları reddetmiş, hayatı boyunca "başarabildiği kadar yaşamış", cehaletle ve adaletsizlikle savaşmış, fikirlerinin bedelini ise henüz 29 yaşındayken ödemiştir. Yine tıpkı küçük balığı gibi, onun da fiziksel varlığı amansız sularda son bulmuştur; fakat geride bıraktığı etki, tam da arzuladığı gibi "başkalarının hayatına" dokunmaya devam etmektedir.

Aradan geçen yıllara rağmen Behrengi hâlâ aynı soruyu sormayı sürdürüyor: İnsan, kendisine çizilen sınırlarla mı yetinmelidir, yoksa bilinmeyene doğru cesurca yol almalı mıdır? Belki de bıraktığı en değerli miras budur, okurlarına hazır cevaplar vermek değil; onlara soru sormanın, merak etmenin ve düşünmenin önemini öğretmiş olmasıdır.



MAVİ YEŞİL DERGİSİNİN 160. SAYISI ÇIKTI!

İki aylık Mavi Yeşil dergisi, Temmuz-Ağustos 2026 tarihli 160. sayısı ile yirmi yedinci yılının ikinci yarısına başlıyor. Bu sıcak yaz günlerinde zengin bir içerikle edebiyat okurlarının karşısına çıkıyoruz. Onca olumsuzluğa karşın hayat devam ediyor, iyi ki dergilerde edebiyat var. Veysel Çolak, Melih Elhan, Eyüp Erhun Köse, Evin Başar, Hikmet İlhan ve Sevgi Erol Öçal, bu sayımızın şairleri. Mavi Yeşil, hacmiyle de mütevazı bir dergi bu nedenle dergiye girecek metinler, yer darlığı yüzünden sınır engeliyle karşılaşılıyor. Bu sayımızda her nasılsa öyküleri çoğalttık, sevinçliyiz. Ertuğrul Kaya, Oğuz Kaan Battal, Gülay Altınsoy ve Tayfun Ak, yüz altmışıncı sayımızın öykücüler. Birkaç yıldır açtığımız “100 Yıllık Roman” dosyamızda bu yıl, Halide Edip Adıvar’ın adından çokça söz edilmiş “Vurun Kahpeye” romanı yer aldı. Yüz Yıllık Roman dosyamızda;

Gülşah Şişman, İlker İşler, Mehmet Nur Karakeçi ve Nagihan Korkutata, değerlendirmeleriyle yer aldılar. Tayfun Gümüş, ‘mutluluk’ için Peyman Ünalsın Gökhan da bir ‘kitap’ için yazdı. Çağla Göksel Çakır, edebiyatımızın ‘garip’ şairi Orhan Veli’yi yeniden gündemimize getirdi. Mesut Kaplan ile Tüveyç Demir, edebiyatımızın Cumhuriyet dönemindeki oluşumlarından “Yedi Meşale” grubunun bugünlere gelen ismi Ziya Osman’ın şiirini birlikte değerlendirdiler. Simge Samur, edebiyatımızda ‘toplumcu gerçekçi’ yazarlar denildiğinde akla ilk geleceklerden Orhan Kemal’in metinlerine yeni bir bakışla yöneldi.

İyi okumalar dileiyle...

İletişim: maviyesildergisi@gmail.com

160. Sayının İçindekiler:

Orhan Kemal’in Eleştirel Laboratuvarında Toplumsal Roller / Simge Samur - 3

Gece Oldu Her İnsan / Veysel Çolak - 6

Ziya Osman Saba’nın Şiirlerinde Ölüm Metaforu / Mesut Kaplan - Tüveyç Demir - 7

Yüz Yıllık Roman: VURUN KAHPEYE

Gülşah Şişman - İlker İşler - Mehmet Nur Karakeçi - Nagihan Korkutata - 11

Şiir İçin Paltosunu Satan Şair: Orhan Veli / Çağla Göksel Çakır - 14

Mavnada Kırk Yıl: Bayan Unguentine’nin Seyir Defteri / Peyman Ünalsın Gökhan - 17

Sabah Notları- Bir / Melih Elhan - 18

Mutluluk Paradoksu / Tayfun Gümüş - 19

Bahçelere Açılan Kapılar / Eyüp Erhun Köse - 21

Çay Sayıklaması /Ertuğrul Kaya - 22

Naakrid’in Kabat Dağı Yolculuğu / Oğuz Kaan Battal - 24

Yüzleşme / Evin Başar - 26

Eksik Parmak / Gülay Altınsoy - 27

Beşiktaş’a İnelim / Hikmet İlhan - 29

İşte / Tayfun Ak - 30

Sabah Aydınlığında / Sevgi Erol Öçal - 31

ÖYKÜMEN

MEVSİMLİK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ